

Tisdagen den 28 november

Kl. 13.00–15.55
18.00–19.21

§ 1 Justering av protokoll

Protokollen för den 7 och 8 november justerades.

§ 2 Anmälan om ersättare

Andre vice talmannen anmälde
att *Crister Spets* (SD) skulle tjänstgöra som ersättare för *Jeff Ahl* (SD)
under tiden för hans ledighet den 1 december 2017–28 februari 2018 och
att *Lars Püß* (M) skulle tjänstgöra som ersättare för *Jenny Petersson*
(M) under tiden för hennes ledighet den 29 januari 2018–6 maj 2018.

§ 3 Anmälan om sammansatt utrikes- och försvarsutskott

Från sammansatta utrikes- och försvarsutskottet hade följande skrivelse kommit in:

Sammansatt utrikes- och försvarsutskott

Utrikesutskottet och försvarsutskottet har jämlikt 7 kap. 7 § riksdagsordningen i separata beslut den 16 november 2017 och den 21 november 2017 kommit överens om att genom deputerade i ett sammansatt utskott gemensamt bereda proposition 2017/18:44 *Sveriges deltagande i det permanenta strukturerade samarbetet inom Europeiska unionen* samt motioner.

Det sammansatta utskottet, som benämns sammansatta utrikes- och försvarsutskottet (UFöU), konstituerades den 14 november 2017.

Stockholm den 23 november 2017

Martin Brothén

Kanslichef utrikesutskottet

Lars Franzén

Kanslichef försvarsutskottet

Skrivelsen lades till handlingarna.

§ 4 Meddelande om frågestund

Andre vice talmannen meddelade att frågestund skulle äga rum *torsdagen den 30 november kl. 14.00.*

§ 5 Anmälan om fördröjt svar på interpellation

Följande skrivelse hade kommit in:

Interpellation 2017/18:171

Till riksdagen

Interpellation 2017/18:171 Migrationsverkets skulder till kommunerna av Boriana Åberg (M)

Interpellationen kommer att besvaras tisdagen den 5 december.

Skälet till dröjsmålet är sedan tidigare inbokade arrangemang.

Stockholm den 22 november 2017

Justitiedepartementet

Heléne Fritzon

§ 6 Ärenden för bordläggning

Följande dokument anmäldes och bordlades:

Civilutskottets betänkande

2017/18:CU1 Utgiftsområde 18 Samhällsplanering, bostadsförsörjning och byggande samt konsumentpolitik

Konstitutionsutskottets betänkande

2017/18:KU1 Utgiftsområde 1 Rikets styrelse

Finansutskottets betänkande

2017/18:FiU15 Avgifter för provningar enligt EU:s förordning om referensvärden

Skatteutskottets betänkanden

2017/18:SkU1 Utgiftsområde 3 Skatt, tull och exekution

2017/18:SkU3 Mervärdesskatt vid omsättning som avser fartyg samt deklarationstidpunkt i vissa fall

2017/18:SkU4 Justering av den utvidgade fåmansföretagsdefinitionen

2017/18:SkU5 Ändring i skatteavtalet mellan Sverige och Kina

2017/18:SkU6 Höjd beskattning av sparande på investeringssparkonto och i kapitalförsäkring

Utrikesutskottets betänkande

2017/18:UU1 Utgiftsområde 5 Internationell samverkan

Miljö- och jordbruksutskottets betänkande

2017/18:MJU7 Genomförande av ändringar i dricksvattendirektivet

Anf. 1 Statsrådet PER BOLUND (MP):

Herr talman! Niklas Wykman har frågat finansministern dels om hon anser att penningpolitiken efter finanskrisen varit väl avvägd, dels om hon anser att Riksbankens inflationsmål bör kompletteras med ett sysselsättningsmål.

Arbetet inom Regeringskansliet är så fördelat att det är jag som ska svara på dessa frågor.

När det gäller frågan huruvida regeringen anser att penningpolitiken efter finanskrisen varit väl avvägd bör det framhållas att Riksbanken är en myndighet under riksdagen. Granskningsrollen fylls därför av finansutskottet, som varje år utvärderar penningpolitiken för de tre närmast föregående åren. I de utvärderingar som genomförts sedan finanskrisen har finansutskottet redovisat sitt ställningstagande över den förda penningpolitiken. I frågan om penningpolitiken varit väl avvägd gör jag inga andra bedömningar än de som utskottet har gjort och som riksdagen ställt sig bakom.

Niklas Wykman undrar även om regeringen anser att Riksbankens inflationsmål bör kompletteras med ett sysselsättningsmål. I denna fråga kan jag konstatera att regeringen på riksdagens uppdrag har tillsatt en parlamentarisk kommitté, Riksbankskommittén, för att bland annat se över penningpolitikens mål. Enligt kommittédirektiven, som har utformats i enlighet med riksdagens tillkännagivande, ska kommittén överväga i vilken utsträckning hänsyn ska tas till den realekonomiska utvecklingen. Kommittén ska redovisa sitt uppdrag senast den 31 maj 2019. Jag finner ingen anledning att föregripa kommitténs arbete genom att dessförinnan uttala mig om eventuella förändringar i målformuleringen för penningpolitiken.

Anf. 2 NIKLAS WYKMAN (M):

Herr talman! Det närmar sig jul. En del kommer att få julklappar. Vissa av dessa julklappar kanske man inte är så nöjd med. Men då kan man alltid slå fast att det är tanken som räknas. Jag är helt övertygad om att Per Bolund också tänkte svara på interpellationen. Det är bara det att Per Bolund sedan inte gör det, utan läser upp en massa text *i stället för* svar.

Jag har inte bett Per Bolund att granska den förda politiken utan att värdera den politik som Riksbanken för. Någonstans borde väl ministern ha en uppfattning om penningpolitiken, eftersom ministern är i färd med att fatta en rad näst intill drakoniska beslut på området. Dessa hänför sig bara till penningpolitikens konsekvenser. Det handlar om låg ränta, hög skuldsättning, hög upplåning och därtill olika åtgärder för att stabilisera såväl konjunkturen som själva den finansiella sektorn, om man får tro vad ministern själv säger.

Man kan förvänta sig att en minister på Finansdepartementet ska ha bred kunskap om den ekonomiska politiken, både finanspolitiken och penningpolitiken. Penningpolitiken har vi nu sett väldigt stora förändringar i. Finanspolitiken är helt underkänd av alla bedömare. Finanspolitiska rådet, Ekonomistyrningsverket, Riksrevisionen – alla professionella bedömare underkänner totalt finanspolitiken utifrån det finanspolitiska ramverket.

På det penningpolitiska området har det skett rätt stora förändringar i rimlig närtid med till exempel bytet från KPI till KPIF. Man bibehåller målnivån men byter målvariabel. Det är en relativt stor förändring att man byter från KPI till KPIF men har kvar samma målformulering.

När man ställer den här typen av frågor förväntar man sig en viss fyllighet i svaren. De svaren är i sig själva intressanta när det gäller vad ministern eller regeringen ämnar ta sig för inom en rad olika områden som angränsar till detta. Men om djupet i förståelsen och övervägandena inte uttrycks på annat sätt än att ministern delar finansutskottets bedömning är det klart att det också är väldigt svårt att förstå hur ministern resonerar i en rad andra frågor. För en finansmarknadsminister är ändå penningpolitiken oerhört central att greppa och reflektera kring, då den är av stor betydelse på en rad andra områden.

Det är också så att Finansdepartementet, ministrarnas eget departement, gör andra bedömningar än Riksbanken på området. Man skriver till exempel: ”Den påbörjade normaliseringen av penningpolitiken med höjd styrränta väntas dock fortsätta.” Man skriver vidare: ”Riksbanken antas höja reporäntan gradvis, vilket bidrar till stigande statsobligationsräntor. Fortsatt låga styrräntor i omvärlden antas dock resultera i att reporäntan höjs i jämförelsevis långsam takt för att under 2020 i genomsnitt uppgå till 0,6 procent. Den svenska tioåriga statsobligationsräntan bedöms bli 2,5 procent 2020.” Men Riksbanken själv gör för 2020 bedömningen 0,75 procent och inte 0,6.

Eftersom ministrarnas eget departement gör den här typen av bedömningar kring räntan utgår jag från att ministern på något sätt också åtminstone funderar kring penningpolitiken. Jag får väl, herr talman, fråga varför reflektionerna och värderingarna av politiken helt uteblir i svaret. Vi har en självständig riksbank, men vi har knappast ett diskussionsförbud vad gäller penningpolitiken.

Anf. 3 Statsrådet PER BOLUND (MP):

Herr talman! Man kan konstatera att Niklas Wykman blandar och ger i sin interpellation. Han tycker om att göra utlåtanden om regeringens politik. Jag delar självklart inte hans ställningstaganden, som är väldigt svängande och ganska oprecisa.

Vi har självklart olika roller att spela i svensk ekonomi. Det tycker jag att man ska ha respekt för. Jag tycker att det är viktigt att vi slår fast vilka roller olika parter har. Vi har en självständig riksbank som har att fatta beslut inom det ramverk som man har att agera efter. Jag tycker att vi ska ha respekt för deras självständighet och inte hantera den här typen av frågor oförsiktigt.

Ska man ha en diskussion om Riksbankens ramverk och vilka mål man ska ha att arbeta efter tycker jag att det är bra om man gör en grundlig genomgång och en grundlig analys. Expertis ska finnas med, och partierna ska sitta ned tillsammans. Eftersom det här är långsiktiga frågor är det bra om det finns en långsiktighet i strukturen och processen. Det är precis därför för regeringen har tillsatt Riksbankskommittén. Det finns representanter för alla partier närvarande i den kommittén. Om Niklas Wykman har synpunkter, idéer eller tankar är han fri att ta upp dem med Moderaternas representant i Riksbankskommittén för att föra den typen av diskussioner.

Vi har även att hantera frågor som rör stabiliteten i svensk ekonomi. Det gör vi också från regeringens sida. När det är låg ränta är det klart att det finns risker för svensk ekonomi. Dem behöver vi hantera. Vi har till exempel gett Finansinspektionen uppdraget att vara makrotillsynsmyndighet. Vi har också under den här mandatperioden ägnat oss åt att ge Finansinspektionen de verktyg som behövs för att kunna utföra det uppdraget. Det har vi gjort i bred samsyn. Det handlar om rätten att införa ett amorteringskrav, men också om en breddad portfölj som nu ligger på riksdagens bord gällande mandat att vidta åtgärder för att hantera stabilitetsrisker.

Jag vänder mig mot Niklas Wykmans beskrivning av vår ekonomiska politik. Vi har tvärtom en väldigt ansvarsfull politik där vi har ett stort överskott som vi använder för att betala av på statsskulden. Sverige har nu en statsskuld som är den lägsta sedan 1977. Det är någonting som vi gemensamt borde kunna glädjas åt.

Vi använder också en annan del av utrymmet till att göra reformer som kan öka den ekonomiska utvecklingen i Sverige och också ge ökad trygghet inte minst ekonomiskt för dem som har sämst förutsättningar. Vi ser också till att den välståndsökning vi nu ser i svensk ekonomi, där ekonomin går bra, kommer breda grupper till del.

Niklas Wykman vill gärna att jag ska kommentera och ha synpunkter på frågor som dels hanteras av Riksbanken, dels hanteras under den kommitté som vi har tillsatt just med uppdrag att borra grundligt i frågorna. Det handlar om att med den bästa expertis som Sverige har att tillgå fundera på hur målsättningarna ser ut för Riksbankens mandat och dess uppdrag.

Jag har respekt för det konstitutionella ramverk som Sverige är byggt kring. Jag tycker att Niklas Wykman också borde ha det. Riksbanken är en myndighet under Sveriges riksdag. Det är riksdagen som ska utvärdera den politik som förs och de beslut som fattas av Riksbanken.

Om Niklas Wykman är intresserad finns det protokoll från finansutskottet där man kan gå tillbaka och ser hur finansutskottet i total enighet har bedömt Riksbankens beslut som har fattats. Det är viktigt att vi håller oss till de principer som styr svensk ekonomisk politik.

Anf. 4 NIKLAS WYKMAN (M):

Herr talman! Den Niklas Wykman som finansmarknadsministern talar om sitter i finansutskottet. Min bedömning är att han har koll på den frågeställningen.

Finansmarknadsminister Per Bolund säger här att jag är svepande och oprecis i min kritik av regeringens ekonomiska politik. Låt oss kringgå detta genom att direkt referera vad expertmyndigheterna skriver.

Ekonomistyrningsverket skriver: ”Det nuvarande överskottsmålet, om ett överskott på 1 procent av BNP över en konjunkturcykel, gäller till och med 2018. ESV:s slutsats är att överskottsmålet inte nås. En ny lägre målnivå ska gälla från och med 2019. Inte heller denna målnivå nås enligt nuvarande prognos.”

Finanspolitiska rådet skriver: ”Regeringens aktiva finanspolitik är inte välavvägd. Med hänsyn till konjunkturläget och överskottsmålet borde politiken vara betydligt mer åtstramande.”

Riksrevisionens skriver: ”Svårt att hitta stöd för ofinansierade åtgärder 2017. Det finansiella såväl som det strukturella sparandet i offentlig sektor

ligger under målnivån för överskottsmålet – – – Regeringen presenterar inga argument för att aktivt försvaga sparandet 2017. Åtgärderna i budgetpropositionen bidrar till att sparandet försvagas 2017. Riksrevisionen anser därför att det är svårt att hitta stöd i det finanspolitiska ramverket för att vidta ofinansierade åtgärder 2017.”

För att vara lite ytterligare tydlig skriver Konjunkturinstitutet: ”Regeringens kraftigt underfinansierade budget för 2018 bedöms inte ligga i linje med överskottsmålet.”

Bedömningen att politiken är välavvägd, ansvarsfull, och så vidare, gör möjligtvis ministern själv. Men det finns inte en enda expertmyndighet som gör samma bedömning. Det är en helt unik och alldeles egen bedömning från ministern sida. Inte en enda av de myndigheter som har till uppdrag att utvärdera regeringens ekonomiska politik delar den bedömningen.

Jag ber inte ministern värdera räntepolitiken i sig själv men åtminstone förhålla sig till de förändringar som har gjorts. Vad tycker ministern till exempel om att man byter från KPI till KPIF utan att ändra målet i övrigt? Man har ny målvariabel, men man har samma mål som tidigare som man ska uppnå med samma medel som tidigare. Det är värt för svenska folket att få veta vad den ytterst ansvariga ministern för finansiell stabilitet ändå tycker om en sådan förändring som Riksbanken gör.

Vidare ber jag inte ministern kommentera Riksbankens räntebana utan snarare: Varför avviker regeringens räntebana från Riksbankens räntebana? Vad är det regeringens ser och bedömer i sin egen budgetproposition som Riksbanken inte ser eller bedömer? Varför skiljer sig siffrorna åt?

Herr talman! Återigen: Det är inte att be ministern att recensera Riksbanken utan snarare att motivera varför regeringen gör en annan bedömning och på vilken grund. De två frågorna kvarstår för finansmarknadsministern att svara på. Vad anser finansmarknadsministern om att man byter från KPI till KPIF men behåller samma målnivå? Vad anser ministern ligga till grund för den annorlunda räntebedömning som regeringen gör jämte Riksbanken?

Anf. 5 Statsrådet PER BOLUND (MP):

Herr talman! Jag håller fast vid de ståndpunkter som jag har framfört redan tidigare i debatten. Det är viktigt att vi utvärderar alla delar av den ekonomiska politiken. Det görs också med Riksbankens beslut. Men det är riksdagen som har till uppgift att genomföra den typen av granskningar och inte regeringen.

Jag kan konstatera att finansutskottet och riksdagen gör det arbetet i total enighet, vilket verkligen borgar för att det finns ett gediget arbete bakom den bedömningen. År 2017 konstaterade utskottet: Riksbanken fortsätter att föra en extremt expansiv penningpolitik under 2016 för att få upp inflationen mot inflationsmålet.

Utskottet konstaterade också att inflationen och inflationsförväntningarna fortsatte att stiga under 2016 bland annat till följd av stigande energipriser. Däremot låg inflationen fortfarande en bra bit under inflationsmålet på 2 procent under 2016 och långt under målet för hela utvärderingsperioden 2014–2016.

Utskottet konstaterar dock att resursutnyttjandet i ekonomin fortsatt att stiga till följd av den expansiva penningpolitiken samtidigt som arbetslösheten gått ned ytterligare.

Man kan konstatera att finansutskottet har gjort en granskning av Riksbanken och den penningpolitik som man har fört. Som jag sa i mitt inledningsanförande har jag ingen anledning att göra några andra bedömningar än de som utskottet har gjort och som riksdagen har ställt sig bakom.

Det är inte konstigt att det görs olika prognoser över den ekonomiska utvecklingen och att man därmed tar hänsyn till de olika underliggande faktorer som påverkar ekonomin. Det är många olika nationella myndigheter som gör prognoser. Även Finansdepartementet gör självklart prognoser. Jag tycker inte att det är någonting anmärkningsvärt över huvud taget.

Det är viktigt att vi följer förändringar som görs i regelverket och framför allt i hur det implementeras. Det är viktigt att man gör den typen av analyser med ett gediget underlag och i en samlad diskussion. Man kommer självklart också in på: Vilken typ av mål är det som Riksbanken arbetar efter? Hur följs det målet i Riksbankens penningpolitiska beslut?

Den diskussionen behöver föras. Det är också bra att vi nu har forum att föra diskussionen i, nämligen Riksbankskommittén. Vi har där väldigt gedigen kunskap i termer av alla de experter som är knutna till Riksbankskommittén. Vi har också representanter för de politiska partierna för att kunna föra en förtroendefull och genomgripande diskussion om de här väldigt avgörande frågorna.

Det är en dålig idé att stå här i Sveriges riksdag och börja föra en diskussion eller debatt om de frågorna. Låt oss i stället ägna vår tid och kraft åt att hitta gemensamma nämnare, gemensamma ställningstaganden, i Riksbankskommittén som är tillsatt för att hantera den här typen av frågor.

Jag är därför lite förvånad över att Niklas Wykman i stället väljer att lyfta fram de frågorna i form av en interpellationsdebatt. Interpellationsinstrumentet är otroligt viktigt för demokratin. Det är också viktigt för att vi ska ha en fungerande granskning av regeringens arbete. Men då ska frågorna helst handla om regeringens arbete och regeringens beslut.

Det handlar inte om att ha ett allmänt tyckande eller liknande. Det handlar om att granska vad regeringen har gjort. I det här fallet när det gäller Riksbanken är det tydligt enligt den svenska konstitutionen att det är riksdagen som är den granskande instansen som ska följa Riksbankens arbete. Jag ser inte någon anledning att ha någon avvikande mening mot den riksdagen har kommit fram till.

Anf. 6 NIKLAS WYKMAN (M):

Herr talman! Jag förstår finansmarknadsministerns upprörda tonläge i formfrågan. Det är väl ett sätt att undvika att svara på sakfrågan. Jag frågade två saker. Den ena var hur ministern bedömer bytet från KPI till KPIF. På detta kom inget svar. Jag frågade också på vilka grunder ministern gör en annan räntebedömning än vad Riksbanken gör. Det anmärkningsvärda är inte att den typen av frågor ställs. Det anmärkningsvärda är att ministern inte verkar vilja svara på dem. Jag utgår från att ministern åtminstone har kunskap att svara på dem.

Anf. 7 Statsrådet PER BOLUND (MP):

Herr talman! Jag måste säga att jag är bekymrad över nivån på den här debatten, att det skulle handla om kunskapsfrågor eller liknande. Min stab, jag själv och även i Finansdepartementet har vi en gedigen kunskap i de här frågorna. Jag ser det mest som ett sätt att försöka blanda bort korten,

vilket jag inte tycker passar sig i Sveriges riksdag eller i en debatt som handlar om väldigt viktiga sakfrågor.

Jag bekymras också över den brist som jag tycker finns hos Niklas Wykman när det gäller respekt för de olika roller som vi har i svensk politik. Det är enligt konstitutionen tydligt att Riksbanken har att sätta räntenivån och att göra det utifrån ett ramverk som vi har ställt fast från Sveriges riksdags sida. Om det ska göras eventuella förändringar av detta förtjänar det att göras med ett väldigt gediget underlag och, så långt som det över huvud taget är möjligt, i bred samsyn och efter en gemensam analys.

Jag tycker att finansutskottet hanterar de här frågorna på ett bra sätt och hoppas att Niklas Wykman deltar i det arbetet. Om Niklas Wykman har synpunkter på de här frågorna är han absolut fri att föra in dem i finansutskottets granskning men också i Riksbankskommitténs arbete som nu pågår.

Jag skulle önska att vi kan ägna vår tid som politiker och också riksdagens tid åt att diskutera de viktiga sakfrågorna och låta Riksbankskommittén nu arbeta med detta otroligt viktiga arbete som de har med att göra en gedigen analys. De kommer att sitta under lång tid, för de här frågorna är genuint komplicerade och kräver ett gediget underlag och också tid för att föra diskussioner kring.

Jag tycker att frågorna lämpar sig otroligt mycket bättre för ett kommittéarbete, där man kan sitta ned runt bordet och ta del av den bästa expertis som Sverige har, snarare än att diskuteras i interpellationsdebatter i Sveriges riksdag.

Överläggningen var härmed avslutad.

§ 8 Svar på interpellation 2017/18:72 om psykisk ohälsa

Anf. 8 Socialminister ANNIKA STRANDHÄLL (S):

Herr talman! Lotta Finstorp har frågat mig på vilket sätt jag anser att den psykosomatiska ohälsan i Sverige kan bekämpas och om jag anser att en särskild rehabiliteringskedja för psykiatriska diagnoser bör inrättas.

När jag tillträdde som minister hösten 2014 var utmaningen tydlig. Sjuktalet hade ökat med 50 procent under alliansregeringens sista mandatperiod och prognoserna pekade uppåt. Utgifterna spåddes öka med 11 miljarder kronor till 2019. Alliansregeringen hade under sin tid lyckats med konststycket att utförsäkra 100 000 personer och samtidigt få sjuktalet att peka brant uppåt. Det var framför allt psykiska diagnoser och kvinnors sjukfrånvaro som ökade. Att få kontroll över situationen och vända utvecklingen blev vårt tydliga mål.

På ett så komplext problem som sjukfrånvaron, och då särskilt den psykiska ohälsan, finns inte en enkel lösning; det handlar om många åtgärder som måste till samtidigt. Ett brett åtgärdsprogram för ökad hälsa och minskad sjukfrånvaro presenterades under hösten 2015 och vidareutvecklades i budgetpropositionen för 2017. Åtgärdsprogrammet omfattar åtgärder inom flera områden. Försäkringskassan gavs mer resurser och ett tydligt uppdrag att stärka handläggningen. Ett samarbete mellan arbetsmarknadens parter inleddes i syfte att minska sjukfrånvaron och att arbeta för friska arbetsplatser.

Regeringens arbete har haft effekt. Inflödet till sjukförsäkringen minskar och sjukfallen avslutas tidigare. Glädjande är att även sjukfall på grund av psykiska diagnoser har blivit kortare.

Jag nöjer mig dock inte med detta, utan kommer att fortsätta med det påbörjade arbetet att utveckla sjukförsäkringen. Jag ser, liksom Lotta Finstorp, att stödet för individen behöver både tidigareläggas och stärkas. Detta är särskilt viktigt för människor som har drabbats av psykisk ohälsa. Jag tror att detta görs bäst genom ett tydligt uppdrag till berörda myndigheter, inte genom att flytta människor mellan systemen. Jag är övertygad om att arbetsgivare kan ha en tydligare roll i att stötta under vägen tillbaka till hälsa och arbete. Det är bakgrunden till regeringens förslag om att arbetsgivaren inom 30 dagar ska ta fram en plan för återgång i arbete tillsammans med den anställde.

Ytterligare ett område där jag ser brister i dag är samverkan mellan myndigheterna, arbetsgivare och hälso- och sjukvården. När samverkan brister är det individen som får betala priset. Det handlar om samverkan mellan Försäkringskassan och Arbetsförmedlingen, mellan Försäkringskassan och arbetsgivare, men också mellan hälso- och sjukvården och arbetsgivare.

Jag vill också lyfta fram hälso- och sjukvårdens roll i att förebygga psykisk ohälsa, men också att erbjuda en utvecklad vård till de människor som drabbas. Regeringen avsätter över 1 miljard kronor utifrån den nuvarande strategin inom området för psykisk hälsa. Strategin syftar till att samordna insatser och skapa förutsättningar för ett långsiktigt arbete. Totalt beräknar regeringen därmed att avsätta drygt 1,7 miljarder kronor 2018 för insatser inom området psykisk hälsa. Detta är en förstärkning med 550 miljoner kronor jämfört med föregående år. För 2019 beräknas avsättas drygt 2,2 miljarder kronor och 2020 knappt 2 miljarder kronor.

Det centrala för mig är att de individer som drabbats av ohälsa får både en ekonomisk trygghet och ett snabbt och bra stöd för återgång i arbete brett från samhället. I det behöver myndigheterna, arbetsgivare och hälso- och sjukvården samarbeta, med individen i centrum.

Anf. 9 LOTTA FINSTORP (M):

Herr talman! Tack, ministern, för svaret!

Det här är en oerhört viktig fråga. Vi har många gånger stått här i kammaren och försökt sätta fingret på vad som kan göras, då det behövs många olika åtgärder och insatser för att färre ska behöva bli sjukskrivna eller må dåligt av psykisk ohälsa.

Jag instämmer i mycket av det som ministern säger i svaret, framför allt att individen måste sättas i centrum och att man måste se till varje enskild person och dess behov av rehabilitering för att snabbt komma tillbaka i arbete igen. Men jag tycker inte att jag får ett riktigt tydligt svar angående om det behövs en särskild rehabkedja just för vissa psykiska diagnoser, så jag kommer att fortsätta att fråga om det.

Sverige ska vara ett starkt samhälle som håller ihop. Den som är sjuk eller skadad och inte kan arbeta ska ha rätt till ersättning, vård och behandling. Men den som har eller får tillbaka sin arbetsförmåga måste alltid få stöd och hjälp att komma tillbaka till arbetet. När sjukfrånvaron kraftigt ökar behöver samhällets insatser stärkas för att på ett bättre sätt motverka riskerna för utanförskap. Och för individen, ur ett individuellt perspektiv,

leder ju sjukfrånvaro till sämre privatekonomi. Men en lång frånvaro kan också leda till att man tappar sina sociala kontakter, till exempel. Man har inte jobbkompisarna att gå tillbaka till. Utanförskapet är på så sätt både ekonomiskt och socialt.

Effekterna kan bli stora också för nästa generation, att barn till föräldrar som är långtidssjukskrivna tenderar att själva bli sjukskrivna i högre grad än andra. Det finns en hel del forskning som visar på det.

Vi moderater har förslag om att stärka dagens rehabiliteringskedja, framför allt med fokus på den enskilde och om man har en diagnos som handlar om psykisk ohälsa. Sedan beror psykisk ohälsa ofta på många olika saker, så det är klart att den som mår dåligt och har en stressrelaterad psykisk ohälsa kan på ett bättre sätt stärkas av en bra arbetsmiljö och en bra arbetsgivare. Det är svårt att särskilja vad som är vad egentligen. Om man har en fysisk åkomma blir det ju på ett helt annat sätt. För den som brutit ett ben är det lättare att genom rehabkedjan komma tillbaka än vad det är för den som har ont i själen.

Sedan den bortre tidsgränsen togs bort har de långa sjukfrånvarofallen ökat med ungefär 1 000 personer i månaden, har jag sett i statistiken. Det innebär en kraftig polarisering mellan långa och korta sjukfall. Jag tog del av – jag tror att det var i går – att LO är bekymrade över sina medlemmar och att avslagen från Försäkringskassan har tredubblats på två år.

Jag har fullt respekt för att regeringen har satt nio sjukdagar per individ och år som mål. Men det får inte bli så att man inte kommer in i sjukförsäkringen därför att tröskeln blir alldeles för hög. Regeringen har gett kritik för vår bortre tidsgräns, som vi fortfarande har med i vår budgetmotion. Om regeringen i stället gör så att tröskeln för att komma in i sjukförsäkringen är så hög att väldigt få kan komma in där tycker jag att problematiken borde vara densamma för regeringen. En bortre tidsgräns, som vi förordar så att individen kan ställa krav på att få sin rehabilitering i tid, borde vara ungefär samma problematik för regeringen som att få komma in i försäkringen.

Anf. 10 Socialminister ANNIKA STRANDHÄLL (S):

Herr talman! Låt mig vara tydlig på några av de här punkterna. För det första: Tycker jag att det behövs en särskild rehabiliteringskedja? Nej, och jag kommer snart att återkomma till varför.

För det andra: Har tröskeln för att komma in i försäkringen blivit för hög? Nej, det har den inte. Faktum är att mellan 2010 och 2014 hade vi en situation där 100 000 personer utförsäkrades ur försäkringen samtidigt som prövningen av arbetsförmågan vid just 90- och 180-dagarsgränserna sjönk till under 50 procent. Hälften av dem som kom in i sjukförsäkringen fick inte sin arbetsförmåga prövad vid 90- och 180-dagarsgränserna – inte prövad för återgång gentemot det egna arbetet och inte prövad gentemot arbetsmarknaden i övrigt. I stället avvaktade man att personerna trillade ut i andra änden i form av den bortre tidsgränsen. Det tycker jag verkligen är att lura människor.

Vad vi nu ser, icke att förglömma, är att Försäkringskassan prövar ungefär 600 000 ärenden per år om rätt till sjukförsäkring och till sjukpenning. Strax över 97 procent av dem som ansöker om sjukpenning får den beviljad. Däremot prövar Försäkringskassan i dag närmare 90 procent av alla sjukpenningärenden vid 90- och 180-dagarsgränsen. Därmed är det

också självklart så att gör man en prövning mot regelverket, mot försäkringen, innebär det att något fler får avslag på fortsatt sjukpenning. Det är just där som systemet måste fungera.

Låt mig komma tillbaka till det som jag ser brister i dag och det som jag själv skulle vilja säga är självkritik. Under den här tidsperioden har det i steg ett handlat om att få kontroll på de skenande sjuktalen, bygga upp en samverkan med parterna och se till att få upp prövningen av arbetsförmågan vid 90- och 180-dagarsgränserna, för annars behöver man inte ha någon rehabiliteringskedja utan kan lika gärna skippa den och inte göra något utan låta folk trilla ut i andra änden. Det var viktigt för oss att få ordning på försäkringen.

I steg två har vi tryckt på vikten av att vidareutveckla samarbetet med arbetsmarknadens parter för att också minska inflödet i försäkringen. Vi behöver ha friskare arbetsplatser. Vi ser fortfarande tydligt, än i dag, att det finns sektorer på arbetsmarknaden, inte minst välfärdssektorn – äldreomsorgen, de kvinnodominerade delarna av välfärden, Kommunals medlemmar – där man inte alls ute på arbetsplatserna har jobbat tillräckligt väl med att de anställda inte ska bli sjuka av sitt jobb, och därmed trillar de in i sjukförsäkringen.

Det som jag ser, som tyvärr nu brister, och där jag kommer att komma tillbaka – och det här gör mig faktiskt riktigt upprörd – är att de människor som prövas gentemot det regelverk som vi politiker nu har satt upp i alldeles för många fall trillar mellan stolarna när de sedan ska lämnas vidare och få stöd från till exempel Arbetsförmedlingen. Ingen tar ansvar, till skillnad från tidigt i ett sjukfall då hälso- och sjukvård, försäkringskassa och arbetsgivare samverkar. Där ser jag brister i dag; där behöver vi förstärka.

Individen ska naturligtvis ha rätt stöd i rätt tid. Den bild som jag ser för tillfället, när det gäller ett antal olika ärenden, tycker jag är djupt problematisk.

Anf. 11 LOTTA FINSTORP (M):

Herr talman! Ja, det är problematiskt att man inte får det stöd som man har rätt till. När vi nu skissar på den nya rehabkedjan tror vi att det vore väldigt bra för den som har psykisk ohälsa att det finns en ökad kompetens där ute när det gäller de här diagnoserna. Vi har pengar, och vi tillsätter ytterligare 100 miljoner till Arbetsförmedlingen för att man ska kunna, precis som ministern beskriver, se till att människor inte hamnar mellan stolarna.

Det vi ser, vilket inte är någon nyhet för ministern, är att det är kvinnor som står för den största delen av sjukskrivningarna på grund av psykisk ohälsa. Det är på arbetsplatser där det är en hög dominans av kvinnor som det sker. Till exempel kan enhetschefen ha för många medarbetare för att hinna se och lyssna in den som börjar må dåligt. Förebyggandearbetet är oerhört viktigt.

Kvinnor har nästan tre gånger så många startade sjukfall när det gäller psykiatriska diagnoser jämfört med män. Sjukfrånvaron på grund av fysiska skador är högre för män, och det har säkert att göra med hur arbetsmarknaden ser ut över huvud taget. Men det gör också att när jag tittar på rehabkedjan, som vi är väldigt stolta över, ser att den tenderar att i lite för hög grad ha bäring på fysisk sjukdom.

Utifrån ett kunskapsbehov hos de aktörer som ska hantera det här är samverkan absolut oerhört viktigt, men jag hör också från många arbetsgivare att man inte riktigt vet hur man ska hantera den som mår dåligt i själen, och det av naturliga skäl eftersom det i hela samhället råder ett visst tabu kring de här frågorna. Ska arbetsgivare då se till att så fort som möjligt och på en rimlig nivå få tillbaka den som är sjukskriven för psykisk ohälsa – om det är så att man ska vara det vid psykisk ohälsa – måste det också bli individuellt. Det kanske inte alltid är det rätta att bli heltidssjukskriven, utan arbetsgivaren kanske kan stötta och hjälpa så att man kan jobba till exempel några timmar per dag.

Vi är fast i gamla hjulspår, tycker jag. Vi tänker som det var tidigare att det handlar om grovarbetaren som klämde sig, om jag får raljera lite, men inte om kvinnan som faktiskt inte har mäktat med och själen säger stopp och belägg. Där har vi inte riktigt resurserna på plats.

Det är likadant i hälso- och sjukvården. Köerna gör i dag att man låses in. Har man väl fått sin sjukskrivning är det väldigt svårt om man till exempel ska ha förnyat intyg, för köerna är så långa att man inte riktigt kommer fram. Dessutom kanske den som man till slut får komma till inte har kunskap – primärvården har inte alltid det – kring psykisk ohälsa som är stressrelaterad. Risken är att läkaren som man träffar inte vet om det har med arbetsplatsen att göra eller om det är någonting som finns privat och om man har en arbetsgivare som inte kan stötta upp det.

Hela problematiken är komplex hur man än vrider och vänder på det. Vi tror att det skulle vara intressant att titta på om man kunde få till en tidigare prövning. Det här med 30 dagar, som regeringen har i sitt program, är helt rätt. Jag tror att man ska pröva mycket tidigare mot nya arbetsuppgifter på arbetsplatsen. Det tror jag är jättebra.

Anf. 12 Socialminister ANNIKA STRANDHÄLL (S):

Herr talman! Tack, Lotta Finstorp, för det här inlägget! Jag är mycket medveten om ditt stora engagemang och din kunskap i den här frågan och håller verkligen med om din ingång att det här är komplext och vi måste tänka på nya sätt, framför allt med tanke på att det handlar om kvinnor och relativt unga kvinnor som måste tillbaka till arbetsmarknaden igen.

En av de tidiga målsättningar som vi satte upp från regeringens sida handlar om att vi ska ha ett tak för andelen som vi har i sjukersättningen. Den ska inte överstiga vad det normalt sett ligger på i ett land som Sverige. Det här är unga människor, och de ska ha rätt stöd och hjälp att komma tillbaka igen. Då handlar det självklart också om att vi politiker ser till att det stödet finns där så att man inte hamnar mellan stolarna på grund av att det finns för dålig kunskap om den psykiska ohälsan och man inte hittar rätt.

Jag har naturligtvis också tagit del av Moderaternas reformpaket, särskilt det som berör psykisk ohälsa. Jag tycker att det finns delar som verkligen är intressanta. En av de delarna lyfte Lotta Finstorp upp här, och den handlar bland annat om Försäkringskassans insatser för gruppen och att man borde säkerställa att handläggarna som gör de här bedömningarna är specialiserade på psykisk ohälsa. Det tror jag kan vara en viktig sak, liksom att de handläggare som finns på Försäkringskassan verkligen kliver fram och inte bara prövar utifrån försäkringen. Det blir ju lätt så – det är det här med styrning av myndigheter.

Just nu prövar de många fler vid tidsgränserna. De gör det säkert så noggrant och bra det någonsin går, med tanke på den börda de har. Men vi kan också konstatera att det kanske inte alltid blir det bästa stödet för att individen ska komma tillbaka igen. Försäkringskassan är i sitt stuprör. Arbetsförmedlingen är i sitt stuprör. Hälso- och sjukvården är i sitt stuprör. Hur får vi det att fungera mellan dem?

En sak som regeringen kommer att göra under nästa år är det som Lotta Finstorp var inne på; inom 30 dagar ska det komma ett förslag på en plan för återgång i arbete som man kommit fram till tillsammans med den anställde. Det är det ena som åläggs arbetsgivaren. Vi är också på den puck som Lotta Finstorp lyfter upp här, nämligen stödet till arbetsgivare som signalerar att de tycker att det är svårt. Vi skjuter till medel för att arbetsgivarna ska kunna få ekonomiskt stöd för att anlita expertresurs som kan stötta när en sådan plan ska tas fram, så att det blir bra.

Socialstyrelsen har också nya riktlinjer när det gäller just sjukskrivning för psykisk ohälsa. Riktlinjerna har funnits på plats under nästan ett år och förespråkar i mycket högre utsträckning just partiell sjukskrivning. Det finns stöd i forskningen i dag för att återgång till arbete går snabbare om man har en fot kvar på arbetsplatsen.

Vi politiker måste också våga sätta ned foten och säga: Det här tror vi är bra. Det är kanske inte alltid det mest populära i alla läger. Men vi tror att det är bra, och det finns tydligt forskningsstöd för det. Vi vet att sannolikheten för att komma tillbaka till arbetsmarknaden sjunker markant om ett sjukfall kommer för långt i en heltidssjukskrivning.

Mer behöver göras. Arbetsmiljöverket började redan under alliansregeringens tid och har fortsatt under vår mandatperiod med att granska en hel del kvinnligt dominerande arbetsmiljöer. Man har tittat särskilt på kvinnors arbetsmiljö och har nu ett särskilt granskningsuppdrag när det gäller äldreomsorg. Jag tror att det är helt riktigt, och en viktig del, att granska de arbetsmiljöerna. Jag såg att ni också har det i ert program, Lotta Finstorp.

Det är komplext. Vi behöver göra mer. Framför allt behöver vi se till att inte tappa individer mellan våra system. Det är förödande, inte minst för individen.

Anf. 13 LOTTA FINSTORP (M):

Herr talman! Jag instämmer i mycket. Vi har en bred samsyn om problematiken. Det vore intressant att prova en speciell rehabkedja just för dem som är sjukskrivna för psykisk ohälsa. Det känns som att jag och Anika Strandhäll närmar oss varandra lite grann i den frågan.

Jag tänker också ofta på att människors vardag inte fungerar som stuprör. Det som alltid fattas är hängrännorna. När det blir sådana här ganska breda, tvärsektoriella problem svarar systemen inte upp mot det. Jag tror att det finns väldigt mycket att göra där.

Vi vill också att lagstiftningen ska skärpas vad gäller landstingens ansvar för att erbjuda förebyggande insatser för att motverka till exempel ohälsa. Det är en oerhört viktig sak som vi har pratat om i många partier under många år. Det gäller att gå från ord till handling.

Det centrala i vårt förslag är att det inte är rimligt eller hållbart att svenskar – ett av världens friskaste folk – har sådan jämförelsevis hög sjukfrånvaro, oavsett när man går in och tittar, även decennier tillbaka.

Därför måste alla delar av sjukförsäkringen stödja en återgång i arbete på ett bättre sätt.

Samtidigt måste sjukförsäkringen kompletteras med bättre förebyggande insatser och rehabilitering. Man behöver bland annat titta på lagstiftningen avseende förebyggande arbete och samverkan mellan de olika aktörerna på ett mycket mer konkret sätt än i dag, för att verkligen sätta individen i centrum. Det är lätt för oss här i kammaren att säga: Vi sätter alltid individen i centrum. Men vad betyder det konkret? De flesta upplever tyvärr inte att det är på det sättet.

Anf. 14 Socialminister ANNIKA STRANDHÄLL (S):

Herr talman! Tack, Lotta Finstorp! Exakt så är det.

Vi har arbetat på olika sätt med att utveckla sjukförsäkringen, för att den ska vara en försäkring som också stimulerar till återgång till hälsa och arbete. Jag kan ta ett ganska tydligt exempel som vi kämpar med nu. Det gäller att stärka individens rätt och att sätta individen i centrum. Lotta Finstorp känner väl till att vi har arbetat under många år med att införa rehabiliteringskoordinatorer i hälso- och sjukvården. De finns nu på nästan alla vårdcentraler i Stockholm till exempel, vilket är fantastiskt. Tanken är att man ska vara en spindel i nätet, kunna avlasta läkaren och hjälpa till med kontakter inom sjukvården men ska också ta ett bredare grepp för att stötta en individ som befinner sig i ohälsa att kunna komma tillbaka så snabbt som möjligt. Många gånger kommer Försäkringskassan inte in förrän betydligt senare i ett sjukfall.

Just nu brottas vi, i våra stuprör, med om och i så fall hur vi vill permanenta en sådan funktion. Landstingen kan bara ansvara för det som har att göra med hälso- och sjukvården. Försäkringskassan har sitt samordningsansvar. Och hälso- och sjukvården kan inte ta Försäkringskassans samordningsansvar, och Försäkringskassan finns inte där tidigt i ett sjukfall. På det sättet håller vi på och brottas med det här.

Hur löser vi det här då? Vi lagstiftar i våra stuprör. Vi ger våra myndigheter uppdrag i våra stuprör. Vi tycker inte om överenskommelser under lång tid. Men det här är så klockrent. Man ser att alla är nöjda. Det är bra för individen. Men hur gör vi i praktiken?

Här måste vi bli bättre. Och vi behöver fortsätta debattera det här. Ni flyttar fram era positioner och vi flyttar fram våra – förhoppningsvis i riktning mot att stötta de det handlar om, nämligen de individer som drabbas av ohälsa.

Överläggningen var härmed avslutad.

§ 9 Svar på interpellation 2017/18:101 om planerna på en nationell antidopningsorganisation

Anf. 15 Socialminister ANNIKA STRANDHÄLL (S):

Herr talman! Saila Quicklund har frågat mig när jag avser att ta frågan om bildandet av en nationell antidopningsorganisation vidare.

Jag vill, liksom i ett tidigare frågesvar, redovisa att regeringen i budgetpropositionen för 2018 anger att vi vill se en ökad samordning av de

resurser som staten ger till antidopning inom elitidrotten och inom motionsidrotten. Det är en samordning av insatserna som bör komma även andra delar av samhället till del. Regeringen bedömer att det sammantaget bör ge ett aktivt mervärde i kvalitet, effektivitet och tillgänglighet av insatser mot dopning.

Därtill kan svenska idrottsaktivas och ledares trovärdighet säkerställas internationellt. Det kan även stärka tilltron till att svensk idrotts antidopningsarbete är förenligt med Sveriges åtaganden i internationella antidopningskonventioner och i världsantidopningskodens bestämmelser.

Anf. 16 SAILA QUICKLUND (M):

Herr talman! Jag vill tacka statsrådet för svaret.

Frågan om bildandet av en nationell, oberoende antidopningsorganisation har varit uppe flera gånger. Då har ministerns dåvarande kollega, Gabriel Wikström, svarat.

Det är en angelägen fråga ur många aspekter. Bildandet av en sådan organisation handlar till stor del om idrottens trovärdighet. Det handlar också om svensk idrotts totala trovärdighet.

Dopningen har också spridit sig utanför idrotten. Den är faktiskt större utanför idrotten. Intaget av dopningspreparat i syfte att nå de effekterna är också ett folkhälsoproblem, ett samhällsproblem. Men det finns också oerhörd många skadliga kosttillskott som formligen okontrollerat väller in i landet och på marknaden.

Vissa saker i ministerns svar kan tolkas positivt. Det gläder mig. Ministern talar om ökad samordning av de resurser som staten ger till antidopningen, inom elitidrotten och inom motionsidrotten. Det är bra att bägge sidorna finns där. Hon säger att ”det är en samordning av insatserna som bör komma även andra delar av samhället till del”. Jag tolkar det som att ministern har förstått att det handlar om idrotten men också folkhälsoaspekten.

Det är riktigt bra att ”regeringen bedömer att det sammantaget bör ge ett aktivt mervärde i kvalitet, effektivitet och tillgänglighet av insatser mot dopning”. Ministern säger också: ”Därtill kan svenska idrottsaktivas och ledares trovärdighet säkerställas internationellt” och att det kan stärka tilltron till svensk idrotts antidopningsarbete.

Det jag saknar är ännu mer tydlighet om att det är ett samhällsproblem, ett folkhälsoproblem. Det är det mest centrala och viktigaste i dagsläget.

Ministern får gärna kommentera denna otydlighet så att man säkerställer att fokus inte bara gäller idrotten utan även den andra sidan.

Anf. 17 Socialminister ANNIKA STRANDHÄLL (S):

Herr talman! Tack, Saila Quicklund, för en bra och viktig interpellation! Jag tror att vi i grunden är väldigt överens.

Jag för som sagt en löpande dialog med företrädare för Riksidrottsförbundet. Vi har diskuterat också denna fråga, och jag har träffat Arne Ljunqvist som brinner för frågan om en fristående antidopningsorganisation. Vi får se hur vi kan ta oss dit.

Precis som Saila Quicklund säger är detta också en bredare fråga som man långsiktigt måste ta ansvar för. Det är även en folkhälsofråga.

Min företrädare Gabriel Wikström svarade på en interpellation tidigare i år att regeringen under senare år har ökat bidragen till idrottens antidopningsarbete. Så sent som i februari år gav regeringen Folkhälsomyndigheten i uppdrag att stödja STAD i det dopningsförebyggande arbetet genom att vidareutveckla arbetsmetoden *100 % ren hårdträning* och samordna nätverket Prodis, Prevention av dopning i Sverige.

Gabriel Wikström var också tydlig med att det därtill pågår en beredning i Regeringskansliet i fråga om en samlad nationell antidopningsorganisation.

Det som har tillkommit under året är att Wada har granskat Riksidrottsförbundets antidopningsarbete i förhållande till världsantidopningskoden. Man har gjort tre observationer. Bland annat säger Wada att som koden ser ut just nu är det okej för RF att bedriva arbetet som man nu gör. Men utifrån planerna på att ändra koden 2019 och införa bestämmelser som är tänkta att träda i kraft 2021 kommer det troligtvis inte vara okej att bedriva antidopningsarbetet på det sätt som görs i dag. Detta är naturligtvis också RF uppmärksammat på.

Wada rekommenderar Riksidrottsförbundet att i dialog med staten skyndsamt organisera om antidopningsverksamheten så att den förläggs i en från idrotten fristående nationell antidopningsorganisation.

Jag är säker på att Saila Quicklund också känner till att det är den väg som man har valt i stora delar av resten av världen. Vid årsskiftet kommer Island att bryta loss Nado från sitt riksidrottsförbund och göra det till en fristående organisation. Sedan finns det två länder kvar i Europa som inte har idrotten i en fristående organisation, och det är Sverige och Lichtenstein.

Samtidigt vill Riksidrottsförbundet och idrottsrörelsen självklart att i god anda ta varandra i hand i förändringsarbetet, och jag kommer att fortsätta att föra den dialogen med Riksidrottsförbundet. Samtidigt är jag medveten om de rekommendationer som Wada har lämnat.

Anf. 18 SAILA QUICKLUND (M):

Herr talman! Det är just RF:s ordförande, Björn Eriksson, som är kritisk till bildandet av en oberoende antidopningsorganisation, vilket förvånar mig. Det var inte så tidigare, så därför är det bra om ministern utövar en påverkan i den här viktiga frågan.

Ja, man har fått ökat bidrag, dock saknas det en oberoende antidopningsorganisation.

Sverige är ensamt kvar. Lichtenstein har ett så att säga häng på Schweiz. Det innebär att det är Ryssland och Sverige som är non-compliance, och det är väl inte så bra i detta sammanhang när vi känner till historiken med den ryska dopningen.

Arne Ljunqvist – världens främste dopningsjägare, skulle jag vilja kalla honom – menar också att det svenska dopningstestandet inom idrotten är alldeles för nära knutet till Riksidrottsförbundet. Alla måste ha en antidopningsorganisation separerad från idrotten. Det har han varit väldigt tydlig med. Ljunqvist hänvisar också till ett pågående arbete inom Wada, som statsrådet också nämnde. År 2019 kommer man att ställa betydligt strängare krav på att det ska finnas en oberoende antidopningsorganisation som inte är knuten till idrottsrörelsen.

Sverige har under Arne Ljungqvists ledning under många år varit främst i världen med dopningsarbetet. Nu riskerar vi att bli en b-nation, vilket är fruktansvärt tragiskt.

I alliansregeringens utredning *Antidopning Sverige – En ny väg för arbetet mot dopning* föreslogs redan 2011 att ett svenskt Nado skulle inrättas. Ministerns företrädare har sagt att utredningen alltjämt bereds inom Regeringskansliet. Enligt mig och många andra finns det ingen anledning att vänta. Genom Ljungqvists värv har Sverige haft ett gott anseende inom det internationella antidopningsarbetet.

Bildandet av ett svenskt Nado i närtid blir alltså mer och mer angeläget, och det brådskar. Vi borde ha tagit tag i den här frågan för minst ett år sedan. Det här tar tid att organisera.

Enligt uppgift riskerar vi att mista stora idrottsevenemang i Sverige. Dopningslabbet kanske inte godkänns om vi inte tar tag i den här frågan så att vi hinner bli klara till 2019. Företrädare inom idrotten och specialidrottsförbund med flera uttrycker samma intention som jag nu förespråkar.

Jag vill också påpeka att ingen skugga ska falla på det antidopningsarbete som utförs i dag inom RF. Man gör verkligen bra saker, det är viktigt att komma ihåg. Jag har ingen kritik mot personalen där. Man gör ett fantastiskt arbete med de resurser som man har.

Jag vill också lyfta fram detta med kosttillskott. Livsmedelsverket har granskat 43 kosttillskottspreparat. Av dessa uppfyllde 2 märkningskravet, 30 innehöll hälsofarliga växter, 28 kunde ge biverkningar och 8 borde klassas som läkemedel. Det finns tungmetaller och arsenik i dessa kosttillskott. Tränande ungdomar blir rekommenderade att använda kosttillskott, och det är förödande med bland annat leverskador som följd. Det gäller 20–25 procent av de preparat som finns på marknaden. Vad anser ministern om de mycket skadliga kosttillskott som säljs fritt på marknaden här i landet?

Anf. 19 Socialminister ANNIKA STRANDHÄLL (S):

Herr talman! För att börja i den sista änden är detta naturligtvis oerhört allvarligt, och jag känner också till den här bilden.

Precis som Saila Quicklund gör är det viktigt att understryka att det inte ska falla någon skugga på det arbete som görs inom Riksidrottsförbundet. Där gör man ett utmärkt jobb.

Men när utvecklingen går i en viss riktning, vilket vi kan konstatera att Wada ger uttryck för, måste vi också vara beredda att ta steg i den riktningen. Vi och även min företrädare har varit väldigt tydliga med att vi – om detta ska göras inom RF:s ansvarsområde – vill att förbundet ska samtycka. Den dialog som vi har med RF i den här delen är viktig. Det är klart att Wadas analys, rekommendationer och observationer stärker en dialog som går i riktning mot ett mer fristående Nado.

Det är självklart att vi ser att en från idrotten fristående Nado på ett tydligt sätt kan ta hela ansvaret för antidopningsverksamheten bredare i samhället, vilket också kommer att gynna samverkan mellan idrott, gym, träningsbransch och ANDT-samordning i länsstyrelser och kommuner.

RF har ju varit tydligt med att man som folkrörelse vill ta ett eget ansvar, besluta om sina egna interna regler och kontrollera reglernas efterlevnad. RF har framfört att man tycker att verksamheten fungerar bra och att man därför inte ser något behov av att förändra den samt att idrottsrörelsen i Sverige är unik och inte kan jämföras med rörelser i andra länder.

RF menar att om koden förändras ska den nya koden antas senast 2019, och då kommer förändringarna att ske senast 2020-2021. Man menar väl att ”if it ain’t broken, why fix it?”

Nu gör jag mig till talesperson för någon annan, men det är för att redogöra lite för hur diskussionen går.

Samtidigt tar vi Wadas rekommendationer på stort allvar. Det handlar inte minst om det som Saila Quicklund var inne på tidigt i debatten, nämligen vår trovärdighet internationellt och att det kommer att ta tid att få en eventuell ny organisation på plats.

Anf. 20 SAILA QUICKLUND (M):

Herr talman! Ministern väntar på RF:s samtycke. Det kan man göra till en viss gräns, men vi har faktiskt ett övergripande politiskt ansvar i denna fråga. Självfallet ska det föregås av en god dialog, men vi måste ändå ta detta ansvar.

Trots att vi har haft många debatter i denna allvarliga folkhälsofråga – jag väljer att precisera den så eftersom det är den största delen – skulle jag vilja ha mer tydlighet i när och hur, för det är bråttom. Regeringen kan inte stå och se på när Sverige tappar det fina anseende vi har haft i arbetet mot dopning. Vi kan inte låta Sverige bli en B-nation i dessa sammanhang när vi har stå stora framgångar inom idrotten och ett bra folkhälsoarbete.

Frågorna är många. Detta har varit uppe på nytt, och vi kommer säkert att återkomma till det. Det är en viktig fråga, och jag följer den nära.

Anf. 21 Socialminister ANNIKA STRANDHÄLL (S):

Herr talman! I grund och botten finns det en tydlig samsyn i denna fråga. Det handlar mer om hur vi processar vägen framåt. Samtidigt är jag enig i att om denna förändring ska göras kommer det inte att gå över en natt.

Politiken har självfallet ett ansvar. Därför var det viktigt för mig när jag under hösten klev in i rollen att skaffa mig en bred bild, att ha en tydlig dialog med Riksidrottsförbundet men också med dem som liksom Arne Ljungqvist förespråkar en annan hållning och att ta del av de olika rön som har kommit fram inte minst under hösten.

Nu tar vi frågan vidare till nästa steg. Jag tackar för en bra interpellationsdebatt.

Överläggningen var härmed avslutad.

§ 10 Svar på interpellation 2017/18:102 om utvärderingen av statens idrottspolitiska mål

Anf. 22 Socialminister ANNIKA STRANDHÄLL (S):

Herr talman! Saila Quicklund har frågat mig hur jag avser att agera för att regeringens rapportering till riksdagen om statens stöd till idrotten ska kunna förbättras samt hur jag avser att agera för att barnrättsperspektivet ska kunna följas upp bättre inom idrotten.

Låt mig börja med att tacka för den idrottspolitiska rapport som kulturutskottets uppföljnings- och utvärderingsgrupp har lämnat. Det är bra att

idrottspolitik debatteras och diskuteras, och i den dialog jag för med idrotten om en förbättrad användning av det statliga idrottsstödet är rapporten ett värdefullt underlag. Som regeringen ger uttryck för i budgetpropositionen behöver även idrottsrörelsen beakta och ta till sig av kritiken.

När det gäller rapportens bedömning att regeringens rapportering till riksdagen behöver förbättras vill jag dock framhålla att regeringen följer den av riksdagen beslutade ordningen för uppföljning och återrapportering av statens stöd till idrotten.

Denna ordning innebär att Centrum för idrottsforskning, CIF, ansvarar för att genomföra en regelbunden och långsiktig uppföljning av statens idrottsstöd.

Uppföljningen består av en fortlöpande bevakning av det statliga idrottsstödet betydelse utifrån ett antal indikatorer, fördjupade analyser och kompletterande forskning samt bevakning av forskningsresultat med relevans för statens stöd till idrotten.

Med detta sagt tar jag till mig rapportens bedömning och strävar efter att ytterligare förbättra rapporteringen till riksdagen.

Samtidigt tror jag att vi måste vara ödmjuka inför att resultatredovisning för verksamheter inom idrotten, trossamfunden och det övriga föreningslivet inte rakt av kan jämföras med annan statlig resultatredovisning.

För regeringen är det självklart att barnrättsperspektivet ska genomsyra alla politikområden och att barn och unga ska respekteras och ges möjlighet till utveckling och trygghet samt delaktighet och inflytande.

Barnrättsperspektivet har varit föremål för flera uppföljningsuppdrag till CIF. I 2012 års uppdrag skulle CIF specifikt bedöma om någon del av statsbidraget går till idrottsverksamhet som inte ser till barnets bästa och inte är tillgänglig för alla i enlighet med barnkonventionen.

Jag kan konstatera att kulturutskottets uppföljnings- och utvärderingsgrupp i sin rapport inte har uppmärksammat detta specifika uppdrag.

CIF:s slutsats var att det råder en konflikt mellan idrottsrörelsens decentraliserade styrmodell och Riksidrottsförbundets möjlighet att upprätthålla ett barnrättsperspektiv i barn- och ungdomsidrotten.

Riksidrottsförbundet är enligt min bedömning väl införstått med denna konflikt, och jag förutsätter att förbundet tar detta i beaktande i den pågående översynen av stödformer, i framtagandet av en etisk kod och i inrättandet av en idrottens ombudsman.

För mig som ansvarig minister är detta en självklar fråga att bevaka.

Anf. 23 SAILA QUICKLUND (M):

Herr talman! Jag tackar ministern för svaret.

Jag ställde alltså frågan hur regeringen avser att agera för att regeringens rapportering till riksdagen om statens stöd till idrotten ska kunna förbättras samt hur ministern avser att agera för att barnrättsperspektivet ska kunna följas upp bättre inom idrotten.

Jag finner en del positivt i svaret från ministern, men det finns också otydligheter. Det är positivt att ministern uttrycker att det är bra att vi debatterar idrottspolitik, att ministern anser att rapporten är ett värdefullt underlag och att regeringen i budgetpropositionen ger uttryck för att även idrottsrörelsen behöver beakta och ta till sig av kritiken.

Beslutet om en utvärdering av statens stöd till idrotten togs i kulturutskottet den 27 januari 2015. Arbetet kom dock igång först 2016. Det är en av de mest omfattande utvärderingar som riksdagen har gjort.

För dem som inte är insatta i detta arbete kan jag berätta att vi fokuserade på längdåkning, hockey, fotboll och gymnastik. Det gjordes hundratal intervjuer via föreningar, specialidrottsförbund, tränare, ledning på förbunds nivå och länsidrottsförbund. Det som framkom väckte ganska mycket känslor.

Syftet var att se vad som kan göras bättre. Meningen var alltså inte att på något vis kritisera idrotten, som ju är en fantastisk rörelse.

Idrotten får 2 miljarder kronor. Redan 2004 kritiserade Riksrevisionen hanteringen av redovisningen av de statliga medlen. Man uttrycker att regeringen borde förtydliga sin återrapportering till riksdagen så att det blir möjligt att kontinuerligt följa användningen av samtliga statliga medel och bedöma i vilken mån syftet med bidragen har uppnåtts. Det gjordes också ett tillkännagivande av kulturutskottet 2005.

I vår utvärdering finner vi att mycket av detta kvarstår trots att det redan 2004 fanns kritik från Riksrevisionen. Det är i dag svårt att följa om mål och syfte har uppnåtts och så vidare. Det är allvarligt. Det är ändå 2 miljarder kronor, och regeringen måste ta det på allvar.

Har Riksrevisionen, utskottet och den parlamentariska utvärderingen fel när vi säger att återrapporteringen från regeringen till riksdagen måste bli bättre?

Anf. 24 Socialminister ANNIKA STRANDHÄLL (S):

Herr talman! Regeringen följer den beslutade ordningen för återrapportering till riksdagen. Nu uttrycks, vilket jag svarar på i mitt svar här i dag, att det finns önskemål om ytterligare uppföljning. Jag tar självfallet till mig av detta.

Dock är detta, som Saila Quicklund själv påpekade alldeles nyss, ingen enkel sak. Saila Quicklund känner ju väl till att det faktum att det inte finns särskilda anslagsposter för till exempel LOK-stödet är en följd av Riksidrottsförbundets uttalade vilja att självt bestämma över det statliga stödets användning.

Det är samma sak med de knapphändiga anslagsvillkoren, och detta är i grunden en följd av någonting som det inte har rätt någon särskilt partiskiljande uppfattning om, nämligen att idrottsrörelsen ska vara fri och självständig och själv slå fast målen för sin verksamhet och att statens roll bara är att ange mål och syften med det statliga stödet. Det är den här retoriken som egentligen utgör hela grunden för den statliga idrottspolitik som riksdagen har beslutat om.

Självfallet hör jag när jag säger detta den uppenbara konflikten mellan vårt intresse av statlig styrning och kontroll och idrottens självständighet, som också är någonting som vi som stat värnar.

Vi har försökt lösa denna konflikt genom det implicita kontrakt som bygger på att vi ska ha en nära och förtroendefull dialog. Vi har också uppföljning som handlar om det arbete som CIF gör, där vi pekar ut områden. Nu senast har vi pekat ut att jämställdhet är ett sådant område som ska följas upp.

Jag upplever att det i den dialog som förs med RF – jag vet ju att ni bland annat hade ett seminarium i riksdagen med ett spännande upplägg – också finns en insikt hos Riksidrottsförbundet och i idrottsrörelsen om att det finns områden där man inte har lyckats tillräckligt väl, vilket ni också pekar på i er rapport, och att det finns tydliga ambitioner att förbättra sig inom de områdena.

Till exempel ser man nu över hela fördelningssystemet när det gäller bidraget. Det tycker jag är en viktig del i detta. Man har antagit nya jämställdhetspolitiska mål. Man kommer troligtvis att börja arbeta med kvotering. Man kommer att göra jämställdhetsanalyser. Man tar steg i rätt riktning.

Vi måste självklart se till att vi i den dialog vi för med idrottsrörelsen får resultat som går i den riktningen. Men vad jag vill höja ett varningens finger för är att vi blir kamerala och börjar hantera den svenska idrottsrörelsen som vi gör med våra egna myndigheter eller bolag när det gäller redovisning.

Anf. 25 SAILA QUICKLUND (M):

Herr talman! Jag kan inte tro att det finns något intresse av att behandla idrottsrörelsen som en myndighet. Men det finns ändå vissa saker som vi undrar över. Jag ska ta upp här vad utvärderingen visade.

Idrotten erhåller som jag sa tidigare 2 miljarder kronor. Det är staten som anger mål och syfte. Det finns vissa svårigheter – till exempel finns barn- och ungdomspengarna på ett konto där också övrig verksamhet ingår. Jag tror att man med ganska enkla medel kan få bättre tydlighet i detta.

Det vi kom fram till och slutsatserna av utvärderingen var att det behövs en översyn av statens stöd till idrottsrörelsen. Det är i dag mycket oklart i vilken utsträckning som bidragen ges till verksamheter som bedrivs ur ett barnrättsperspektiv, vilket faktiskt är ett av kraven från riksdagen. Det saknas uppföljning. Det betalas ändå ut medel till föreningar där verksamheten inte bedrivs ur ett barnrättsperspektiv. Det är fel, och det går rakt emot riksdagens beslut i frågan. Medel ska bara betalas ut till föreningar som har verksamhet som sköts ur den aspekten.

Regeringens rapportering till riksdagen måste förbättras. Det har vi varit inne på, liksom på Riksrevisionen, tillkännagivandet och att den här problematiken kvarstår.

Det saknas också systematisk uppföljning av barnrättsperspektivet. Det förekommer kränkningar och övergrepp – i största delen absolut inte, men det finns där. Det som är intressant är i vilken omfattning dessa kränkningar förekommer. Det är en relevant fråga att ställa och försöka få svar på. Statsbidragets funktion som styrmedel behöver också utvecklas.

Vi hade också en skrivning om att det tidigare fanns en preskriptionstid på två månader för anmälningar som kan leda till bestraffning. Här visade det sig att när det till exempel gällde ett övergrepp var 25 procent av ärendena nedlagda på grund av att det fanns en tvåmånaders preskriptionstid. Det är ju fruktansvärt att höra. Men nu tittar man på det här, och det tycker jag är bra. Jag tror att den här utvärderingen har lett till resultatet att man tar upp det här tillsammans med några specialidrottsförbund som har varit på hugget och drivit samma fråga.

I budgetlagen (2011:203) står det att regeringen i budgetpropositionen ska lämna en redovisning av de resultat som nåtts i verksamheten i förhållande till de mål och syften som riksdagen har beslutat om. Det är det som inte fungerar i dag, och det är det vi vill se en förbättring av.

Ministern säger i sitt svar att det är självklart att barnrättsperspektivet ska genomsyra alla politikområden. Men det fungerar tyvärr inte så. Därför är min fråga: Vad avser regeringen att göra kring det, nu när vi vet att det inte fungerar? Vad menar ministern konkret med svaret att ”för mig som ansvarig minister är detta en självklar fråga att bevaka”? Vad menar ministern där?

Anf. 26 Socialminister ANNIKA STRANDHÄLL (S):

Herr talman! Du lyfte upp flera viktiga frågor i ditt inlägg, Saila Quicklund, men det är samtidigt några frågor som inte heller du svarar på.

Risken i debatten som vi nu har här – där vi naturligtvis också ska resonera om det som inte fungerar – är att vi har en idrottsrörelse som är en folkrörelse, som är en del i ett frivilligarbete med ungefär 600 000 engagerade människor runt om i hela Sverige och 20 000 föreningar och som bygger på dessa ideella krafters engagemang och vilja att engagera sig i det de brinner för och det de tror på.

Det utgår från barnens intresse att delta i idrott och förkovra sig. Låt oss inte glömma hur viktigt detta är och hur mycket bra som sker varje dag inom ramarna för den fantastiska, aktiva idrottsrörelse som vi har i Sverige. Det är den ena delen, som man måste understryka i det här. Det är lätt att fastna i det som man inte tycker har fungerat tillräckligt bra. Men det finns mycket inom svensk idrottsrörelse som fungerar fantastiskt bra varje dag, och det vill jag verkligen understryka.

Du lyfter upp några viktiga perspektiv här. Jag har sagt att jag och regeringen tar kulturutskottets rapport på största allvar i stora delar. Jag har ingen annan synpunkt än att vi följer dagens regelverk när det gäller återrapportering. Jag tar gärna med mig tankar om konkreta förslag på hur vi kan förbättra rapporteringen och uppföljningen av det statliga idrottsstödet med utgångspunkt i att det här inte är någon enkel historia.

En tydlig del i det här handlar om att den dåvarande regeringen sedan barnrättsperspektivet införlivades i idrottspolitiken 2009 vid två tillfällen har gett CIF i uppdrag att utvärdera detta. I 2012 års uppdrag till CIF var det ett tämligen explicit uppdrag att man slutligen skulle bedöma om någon del av statsbidraget går till idrottsverksamhet som inte ser till barnets bästa eller inte är tillgänglig för alla i enlighet med barnkonventionen.

Jag tror att vi alla förstår den goda ambitionen bakom detta. Men med 600 000 engagerade människor och 20 000 föreningar i en verksamhet som pågår varje dag – stundligen, höll jag på att säga – nästan dygnet runt i hela vårt avlånga land är det inte heller för CIF en lätt uppgift att bedöma. Det var ganska uppenbart. Det var ett svårt uppdrag. Det var känsligt, och CIF hade också svårt att hantera frågan.

En av frågorna jag ställde mig när jag satte mig in i det här var: Vad kom CIF egentligen fram till? Förstår du vad jag menar?

Jag tror inte att vi är oeniga i sak, men hur ska vi då göra detta med respekt för den unika del av Sverige som idrottsrörelsen är? Inte heller när jag diskuterar de här frågorna med företrädare för idrottsrörelsen möter jag något motstånd. Däremot problematiserar de, vilket jag har respekt för.

Sedan vill jag bara säga: Självklart ska vi inte prata om några preskriptionstider som idrottsrörelsen har uppfunnit när det handlar om kränkningar eller liknande. De ska polisanmälas och anmälas till de sociala myndigheterna. Detta vill jag vara väldigt tydlig med.

Anf. 27 SAILA QUICKKLUND (M):

Herr talman! Tack, ministern! Jag tror att utvärderingen bidrog till att tvåmånadersregeln lyftes fram, för man hade nog inte riktigt koll på den själv. Det var väldigt bra. Det finns alltså något gott med detta i alla fall. Jag hyllar de specialidrottsförbund som också har drivit detta med tvåmånadersregeln, visselblåsarfunktion, barnombudsman och så vidare.

Utvärderingen, som jag håller här i min hand, är till stora delar en hyllning till idrotten och de 650 000 ideella krafter som finns i 20 000 föreningar med 3,2 miljoner medlemmar. Det är helt fantastiskt.

Många gånger uttrycker jag att idrotten kanske är den bästa integrationsmotor vi har i landet. Med de folkhälsoutmaningar som finns är den ovärderlig.

Nu är det konkreta åtgärder som kommer fram. Då är det inte alltid det positiva vi lyfter fram i diskussionen, men det finns här i skrivningen. Jag skulle verkligen rekommendera människor att gå in och läsa *Statens idrottspolitiska mål – en uppföljning med inriktning på barn och ungdomar*. Det är ett fantastiskt bra material med många intervjuer och så vidare.

Jag förstår att detta inte är lätt. Men nu har vi haft en utvärdering, och jag är talesperson för hela gruppen. Vi hade också en representant för Socialdemokraterna med, och vi är helt eniga i detta. Vi tar det på allvar. Redan 2004 framhöll Riksrevisionen detta, och vi gjorde ett tillkännagivande i utskottet. Vi ser att problematiken är kvar. Om CIF nu inte får fram ett tillräckligt underlag måste vi kanske titta på om vi kan ändra regeringens direktiv till Centrum för idrottsforskning.

Detta är en fråga som jag kommer att följa upp som representant för utvärderingsgruppen. Jag tycker att ministern verkar ta detta på allvar, även om det till vissa delar finns en förbättringspotential. Stort tack för debatten!

Anf. 28 Socialminister ANNIKA STRANDHÄLL (S):

Herr talman! Tack, Saila Quickklund, för en bra debatt och för det stora engagemanget! Jag känner mig också efter den här debatten mer trygg med att vi har en gemensam grundsyn när det gäller att värna det som är unikt med svensk idrottsrörelse. Samtidigt konstaterar vi, ni och idrottsrörelsen själv att det finns brister, och vi önskar ibland att vi skulle kunna gå fortare fram.

Som idrottsminister kan jag naturligtvis också se potentialen om man lyckas integrera tjejer på ett bättre sätt. Vi vet att bara två av tio tjejer rör på sig tillräckligt.

Vi har integrationsfrågorna. För någon vecka sedan var jag i Bergsjön och besökte Bergsjö IF, min gamla fotbollsförening där. Jag var egentligen djupt oroad över att allt fler idrottsföreningar läggs ned i de segregerade områdena, för de får inte tillräckligt många ideella krafter som engagerar sig. Föreningarna betyder oerhört mycket för vägarna in i samhället och för integration på olika plan.

Det finns ett gemensamt engagemang här, och vi måste ta ett steg framåt. Vi måste se resultat. Vi tycker också att det har gått för långsamt – det tycker man många gånger själv inom idrottsrörelsen också. Riksdagen och utskottet ska kunna känna sig trygga med den återrapportering de får och den eventuella utveckling som vi måste se till att få på plats för att kunna göra detta ännu bättre.

Tack för en bra debatt!

Överläggningen var härmed avslutad.

§ 11 Svar på interpellation 2017/18:108 om långa sjukskrivningar

Anf. 29 Socialminister ANNIKA STRANDHÄLL (S):

Herr talman! Johan Forssell har frågat mig vilka åtgärder jag avser att vidta för att minska antalet långa sjukskrivningar och om jag avser att vidta några åtgärder i syfte att hjälpa människor tillbaka till arbetslivet.

När jag tillträdde som socialförsäkringsminister hösten 2014 hade sjukfrånvaron stigit kraftigt sedan 2010. En prioriterad uppgift för mig var därför att vidta åtgärder för att hejda den ökande sjukfrånvaron. Hösten 2015 beslutade regeringen om ett brett åtgärdsprogram för ökad hälsa och minskad sjukfrånvaro. Att stärka Försäkringskassans handläggning liksom arbetsgivarnas och hälso- och sjukvårdens insatser var prioriterade åtgärder.

Jag kan nu konstatera att uppgången av sjukfrånvaron har brutits. Ökningen av nya sjukfall har avbrutits, och de pågående sjukfallen avslutas tidigare. Regeringens åtgärdsprogram har bidragit till denna utveckling. Det breda arbete vi gör handlar i grund och botten om att man inte ska behöva bli sjuk av sitt arbete, men om man ändå blir det ska man få både ekonomisk trygghet och stöd åter till hälsa och arbete.

Jag kan också konstatera att antalet pågående sjukfall längre än 2,5 år ökar. Det beror bland annat på att regeringen har avskaffat den bortre tidsgränsen för maximalt antal sjukpenningdagar. Det förklaras också av ett mycket lågt nybeviljande av sjukersättning, vilket innebär att fler istället är fortsatt sjukskrivna. Jag vill dock påminna om att många av dem som tidigare utförsäkrades på grund av den bortre tidsgränsen senare återvände till sjukförsäkringen och blev sjukskrivna på nytt. Om man tar hänsyn till detta faktum framgår att ökningen av de långa sjukfallen inleddes redan under 2013 och inte i samband med att den bortre tidsgränsen togs bort i februari 2016.

Borttagandet av den bortre tidsgränsen har därför bidragit till att tydliggöra ökningen av de långa sjukskrivningarna – jag är inte intresserad av att frisera eller dölja några siffror. En tydligare problembild skapar i sin tur förutsättningar för att vidta nödvändiga åtgärder. En prioriterad fråga för regeringen är att vidta åtgärder för att stärka stödet för individen. Den som är långtidssjukskriven ska inte lämnas ensam utan få ett bra stöd för att kunna komma åter till hälsa och arbete.

Regeringen satsar på rehabiliteringskoordinatorer inom hälso- och sjukvården för att utveckla stödet till patienten. Samordningsförbunden har getts ökade resurser för att vidta samordnade insatser för långtidssjuk-

skrivna. Regeringen har föreslagit att arbetsgivarnas ansvar för rehabilitering förtydligas för att stärka individens möjligheter att återgå i arbete. Försäkringskassan har en viktig roll i att ge stöd till individen i sjukskrivningsprocessen genom att identifiera rehabiliteringsbehov och se till att berörda aktörer vidtar nödvändiga rehabiliteringsåtgärder. Som framgår i budgetpropositionen för 2018 kommer regeringen att följa Försäkringskassans arbete med att utveckla rutiner för att följa upp att insatser vidtas för dem som är långtidssjukskrivna.

De långtidssjukskrivna har synliggjorts genom regeringens politik, och flera åtgärder har vidtagits för att förbättra stödet för dem. I den mån det kan vidtas ytterligare åtgärder som hjälper dem som varit sjukskrivna mycket länge att komma tillbaka till arbetslivet är jag öppen för en sådan diskussion.

Anf. 30 JOHAN FORSSELL (M):

Herr talman! Åhörare! Tack, statsrådet, för svaret! Den här interpellationen berör ett viktigt område som angår många människor i Sverige. Men den berör också fler områden än bara socialförsäkringarna. Det handlar ju också mycket om till exempel sjukvård etcetera.

Sjukfrånvaron har historiskt sett varierat över tid. Jämfört med många andra länder har den pendlat mycket just i Sverige. Det har varit stora förändringar som inte matchas av någon motsvarande förändring i vårt hälsoläge. Detta är viktigt att komma ihåg. På aggregerad nivå mår vi åtminstone bättre än tidigare på många sätt, men ändå har sjukfrånvaron ökat under ett antal år.

Den som minns diskussionen kommer ihåg att detta var en stor valfråga 2006, där sjukfrånvaron användes för att frisera statistik, vilket socialministern nämnde här tidigare.

Sedan vidtog ett stort reformarbete med det som vi i dag kallar för rehabiliteringskedjan och som syftar till att ge insatser direkt efter 90 och 180 dagar. Tyvärr har det inte alltid fungerat som tänkt.

Vi har också under dessa år kunnat se en annan viktig skillnad. Tidigare handlade sjukfrånvaron mycket om att man hade ont i axlar och knän. Det har delvis förändrats. Nu är det tyvärr, får man säga, mycket den psykiska ohälsan som i stället växer. Den är inte alltid så enkel att diagnostisera. Det är inte heller enkelt att alltid veta exakt hur man ska hantera den. För en person kan det bästa vara att vara hemma under en tid. För många andra tror jag att det bästa snarare är att vara kvar på jobbet eller att kanske byta arbete och få en bättre arbetssituation.

Nu ser vi lyckligtvis att sjukfrånvaron håller på att plana ut. Den planar ut på en alldeles för hög nivå. Men vi får se vad som händer framöver. Det är oklart om regeringen kommer att lyckas uppnå sitt mål.

Ett område som är bekymmersamt är den långa sjukfrånvaron. Med lång sjukfrånvaro brukar man mena personer som har varit sjukskrivna i minst två och ett halvt år. Detta har ökat. Det har faktiskt skett en dramatisk ökning de senaste åren. Vi ser inte att den gruppen minskar, i alla fall inte enligt den statistik från Försäkringskassan som jag har lyckats hitta. Den ökar i rask takt.

Varför är den långa sjukfrånvaron så problematisk? Jo, det är den naturligtvis först och främst på grund av att den försätter den enskilda personen i en svår situation, med ett stort lidande. Vi vet också att sannolikheten

för att någon ska lyckas ta sig tillbaka efter en lång sjukfrånvaro är mycket mindre ju längre tiden går. Möjligheterna att lyckas finna ett arbete minskar.

I detta sammanhang är det omöjligt att inte nämna borttagandet av den bortre tidsgränsen. Den förändringen gjorde regeringen i strid med rekommendationer från sina egna myndigheter och sina egna expertorgan, till exempel Försäkringskassan. Vi från Moderaternas sida varnade för det som vi nu ser börjar få effekt. Det var inte bara vi som gjorde det, utan jag tror till och med att det var en majoritet här i riksdagen.

Detta förklarar inte hela ökningen, men det är en viktig förklaring. Jag tycker ändå att det var klädsamt att socialministern beskrev det i sitt svar: att vi nu ser effekter av detta. Likväl förändrar det inte den situation vi har i dag och den mycket snabba ökning som har skett.

Mot bakgrund av att vi nu nästan börjar närma oss toppnivåer från förr, om denna utveckling fortsätter, tycker jag nog att det vore påkallat med fler åtgärder än dem som regeringen har presenterat. Jag vill gärna höra om det finns några sådana.

Anf. 31 Socialminister ANNIKA STRANDHÄLL (S):

Herr talman! Tack, Johan Forssell, för interpellationen! Ja, det är en bekymmersam utveckling över huvud taget när det handlar om sjukfrånvaron. Framför allt är det bekymmersamt för de enskilda som drabbas om de inte får rätt stöd för att komma tillbaka till hälsa och arbete igen.

Johan Forssell har rätt i att sjukfrånvaron har pendlat i Sverige över tiden. Den har pendlat markant. Vi vet att den har påverkats av många olika saker, som vi inte hinner gå in i detalj på nu. Men samtidigt kan man titta på ohälsan i befolkningen. Johan Forssell har helt rätt i att vi svenskar blir friskare på i princip alla områden förutom när det gäller psykisk ohälsa. Där ser vi en ökning sedan slutet av 90-talet. Därför är det inte heller så förvånande att det är den vanligaste orsaken till sjukskrivning bland både kvinnor och män. Varannan kvinna och var tredje man som är sjukskriven är sjukskriven på grund av psykisk ohälsa. Det är klart att det ställer krav, inte minst på oss politiker: att vi ska kunna anpassa oss efter den verklighet som vi har i dag.

När regeringen tillträdde hösten 2014 – detta beskrev jag i mitt interpellationssvar – hade vi en skenande sjukfrånvaro sedan 2010. Det var visserligen från låga nivåer, vilket jag är övertygad om att Johan Forssell kommer att påpeka, men icke desto mindre skenade sjukfrånvaron. Den hade ökat med 50 procent under de åren samtidigt som 100 000 personer hade utförsäkrats.

Vi ser också tydligt hur det var med ökningen av de långa sjukfallen, om man tar hänsyn till det faktum att människor snurrade runt, utförsäkrades och kom in i försäkringen igen som ett nytt sjukfall. Ökningen av de långa sjukfallen startade redan 2013. Det är naturligtvis viktigt för oss att kunna se den bilden för att kunna göra rätt saker.

Regeringen har varit väldigt tydlig. Med tanke på att sjukfrånvaron ser ut som den gör – det är psykisk ohälsa, och framför allt är det genomsnittligt relativt unga människor som drabbas – är det oerhört viktigt att föra en politik som är förebyggande och som förhindrar att människor blir

sjuka. Blir man sjuk ska man ha tidiga insatser. Man ska ha rätt stöd. Ambitionen ska naturligtvis vara att människor ska komma tillbaka till arbete och hälsa igen.

En sådan sak som har kommit på plats under denna mandatperiod är till exempel nya riktlinjer från Socialstyrelsen. När det gäller lätt till måttlig psykisk ohälsa rekommenderas inte på samma sätt som tidigare heltids-sjukskrivning. Det är partiell sjukskrivning som i högre utsträckning rekommenderas, så att man har ena foten kvar på arbetsplatsen. Det finns nämligen evidens för att det förkortar tiden i sjukskrivning och möjliggör att man kommer tillbaka igen. Detta har varit hela utgångspunkten för regeringens politik.

Vi behöver göra mer. Framför allt skulle jag vilja säga att det finns något som gör mig som ansvarig politiker lite upprörd just nu. Det är att samverkan mellan till exempel hälso- och sjukvården, Försäkringskassan, arbetsgivare och Arbetsförmedlingen inte fungerar som det var tänkt. Man jobbar väldigt mycket i sina egna stuprör, vilket innebär att människor inte i tillräcklig utsträckning får det samordnade stöd som krävs för att de ska kunna komma tillbaka så snabbt som möjligt. Vi ser exempel på att människor faller mellan stolarna.

Detta kommer att vara ett tydligt fokus för mig framöver. Det innebär nämligen att man kommer att förkorta tiden i sjukskrivning om människor får rätt stöd för att komma tillbaka.

Anf. 32 JOHAN FORSSELL (M):

Herr talman! Vi ska inte prata för mycket om historien. Men eftersom det nämdes vill jag säga att sjukfrånvaron tydligt minskade under Alliansens tid vid makten. Det berodde delvis på förändringar som skedde över tid. Men jag tror också att det berodde mycket på de förändringar som alliansregeringen genomförde under väldigt hård kritik från Socialdemokraterna. Så var det. Jag tror att alla minns valrörelsen 2010, till exempel, då detta var den stora valfrågan. Reformerna genomfördes, och det tror jag har varit bra. Jag kan se i de utvärderingar som har gjorts av rehabiliteringskedjan att den har varit framgångsrik.

Sedan är jag den första att hålla med om att mer verkligen kunde ha gjorts, inte minst från 2010 och framåt. Detta är någonting man får dra lärdom av. Men jag tycker också att socialministern ska vara ärlig nog att konstatera att kritiken från hennes eget parti under den tiden handlade om att för mycket hade gjorts, inte om att mer borde göras.

Men låt oss nu prata om framtiden, för det är det som det handlar om. Vi ser en väldigt snabb ökning, och den är problematisk. Jag kunde inte höra några nya förslag från socialministern. Jag håller med om att man kan ha fokus på olika saker. Men jag kunde inte höra några nya förslag för att bryta utvecklingen. Och det som har gjorts verkar i alla fall inte ha fått någon effekt hittills på den långa sjukfrånvaron, eftersom den har ökat och fortsätter att öka.

Jag vill därför peka på några av de saker som vi moderater lade fram förslag om i riksdagen för över ett år sedan. Vi tror att man bör ha en särskild rehabiliteringskedja för de psykiska diagnoserna. Man kan inte jämföra hur det är att bryta ett ben med hur det är att utveckla en psykisk depression. Det går inte att bemöta på samma sätt. Vi tror att man behöver

ha en annan rehabiliteringskedja för att direkt fånga upp detta. Det är något som inte finns på plats i dag.

Vi ser också att det finns ett antal arbetsmiljöer, inte sällan i offentlig sektor och när det gäller kvinnodominerade yrken, där den psykiska ohälsan tyvärr är väldigt överrepresenterad. Jag tror att det finns mycket att dra lärdom av här. Det handlar om hur politiken utformar olika arbetsplatser, om närhet till sina medarbetare etcetera. Men rent konkret tror vi att man behöver ha en riktad tillsyn av arbetsmiljön där det finns grupper med hög sjukfrånvaro.

Ett annat område handlar om att få Försäkringskassan att göra det som man ska göra. Det är bra att kontrollerna vid 90 och 180 dagar nu sker oftare än tidigare. Men det finns inget som säger att det inte ska ske i 100 procent av fallen – det är syftet. Det kan vara en framgång att det har ökat från 70 till 80 procent, men jag kommer inte att vara nöjd förrän detta sker i 100 procent av fallen.

Det är ju inte för att bråka med människor, utan det är för att ge människor det stöd de har rätt till. Vi vet nämligen av erfarenhet vad som händer när man bara släpper iväg detta. Dagar blir till veckor och månader och år, och vi ska som sagt betänka att ju längre tid man är borta från arbetsmarknaden desto svårare blir det faktiskt att komma tillbaka.

Jag kan konstatera att nya rapporter visar att Försäkringskassan i alldeles för få fall lyckas genomföra prövningarna på det sätt som det är tänkt enligt lagen. Nyligen kom en rapport från Inspektionen för socialförsäkringen, vill jag minnas, som jag tror visade att detta görs korrekt bara i en tredjedel av fallen.

Det är väl bra att regeringen följer frågan och ska lägga fokus på olika områden, men när jag lägger ihop den starka ökningen av de långa sjukfallen med de problem som jag ringar in hade jag nog önskat att få se mer av krafttag på detta viktiga område redan här och nu.

Anf. 33 Socialminister ANNIKA STRANDHÄLL (S):

Herr talman! Det är klart att man kan önska sig mer. Verkligheten är ändå den att med regeringens politik har vi under de här åren ökat andelen prövningar vid 90- och 180-dagarsgränserna från runt 50 procent till nu uppemot 90 procent. Det är bra. Sedan kan ambitionen alltid vara högre.

Kvaliteten i prövningarna behöver också bli bättre. Detta är ett arbete som pågår på Försäkringskassan, där man har ett tydligt uppdrag från regeringen i den delen.

Vad gör vi mer? Från och med halvårsskiftet nästa år kommer en ny lagstiftning att träda i kraft som innebär att en rehabiliteringsplan ska tas fram tillsammans med den anställde redan efter 30 dagar. Jag är enig om att i de här fallen behöver mer ske tidigare, för när man väl kommer i kontakt med Försäkringskassan är man ofta väldigt långt inne i ett sjukfall. Man behöver alltså ett stöd tidigare.

Därtill tillgängliggör vi också resurser till arbetsgivarna för att de ska kunna ta in expertresurser eftersom de naturligtvis kommer att behöva stöd i att ta det här ansvaret. Många arbetsgivare tycker att det är svårt just med psykisk ohälsa.

Det här är en av de saker som vi gör, men regeringen kommer också inom kort att komma tillbaka med fler saker.

Jag tror framför allt inte att det handlar om ytterligare popcornpolitik, utan nu handlar det om att bygga vidare på det vi ser fungerar. Vi ska täppa till de brister som vi ser, och jag är den första att skriva under på att om man nu har ökat prövningarna vid både 90- och 180-dagarsgränsen så måste också individen kunna känna sig trygg med att våra myndigheter inte bara jobbar i sina egna stuprör. De ska se till att individen får rätt stöd och inte trillar mellan stolarna, för då kommer man kanske inte tillbaka till vare sig hälsa eller arbete utan slås tvärtom ut och blir fattig. Så vill vi inte att det ska se ut, och där har jag för avsikt att göra mer.

Det finns också krav som jag behöver ställa såväl på hälso- och sjukvården och Försäkringskassan som på arbetsmarknadens parter för att förebygga att människor blir sjuka i den här omfattningen. Jag är enig om att vi fortfarande ser ett alldeles för högt inflöde framför allt från kvinnodominerade arbetsplatser.

Där har dock Arbetsmiljöverket, vilket kanske kan glädja Johan Forssell, en riktad tillsyn just mot till exempel äldreomsorg för att se efter vad det är som brister i de arbetsmiljöerna och som genererar så många sjukfall. Vi har en ny arbetsmiljöstrategi där ett ben fokuserar särskilt på psykisk ohälsa.

Nu handlar det som sagt var framför allt om att hålla i en grundläggande politik. Människor ska inte behöva bli sjuka på jobbet, och om man blir det ska man få rätt stöd tidigt. Som politiker ska vi också ställa krav på att våra myndigheter och andra delar av samhället ska samverka kring individen och tillgängliggöra verktyg för detta. Det har individen rätt att förvänta sig, för man ska inte behöva bli lämnad med ohälsa och inte veta vart man ska ta vägen.

Ett exempel på en stor satsning som regeringen har gjort under den här tidsperioden är att bygga ut rehabiliteringskoordinatorer, som just är spindeln i nätet kring individen, i hela primärvården. Jag kan konstatera att man har det på nästan alla vårdcentraler i Stockholm nu.

Vi har tagit många steg i rätt riktning. Vi har brutit ökningen. De pågående sjukfallen avslutas tidigare, men mer behöver göras.

Anf. 34 JOHAN FORSSELL (M):

Herr talman! Jag undrar om socialministerns uppgift om att 90 procent av kontrollerna genomförs verkligen stämmer. Vi hade Försäkringskassan i utskottet i dag, och jag tyckte att det gavs en bild av en betydligt lägre nivå. Inspektionen för socialförsäkringen har som sagt nyligen beskrivit att man gör detta på rätt sätt i en tredjedel av fallen. Jag tror alltså att regeringen målar i alldeles för optimistiska färger.

Just den här interpellationen berör de långa sjukfallen, över två och ett halvt år. Där har ökningen varit väldigt kraftig de senaste åren, även om man räknar in och kompenserar för dem som annars hade gått till ALI et-cetera. Sedan kan vi fundera på om det skedde från 2013 eller 2014, men det förändrar inte det faktum, herr talman, att ökningen har varit väldigt stor och att den mig veterligen också pågår.

Ökningen hade förvisso varit ännu större utan rehabiliteringskedjan. Det är bra att den finns, men det förändrar inte faktum. Man kan fundera på var vi befinner oss om ett år eller så om den här utvecklingen inte bryts, men det får vi väl se då.

Regeringen beskriver hur man vill att det ska vara. Det är en bra ambition, men det räcker inte. Man måste också ha politiken för att nå dit. Annars blir man mångordig men samtidigt väldigt fåordig, och jag tycker faktiskt att socialministern är lite fåordig när det gäller de konkreta reformerna för att nå dit man vill. Om det som gjorts varit tillräckligt ställer jag mig frågan varför vi ser den här stora ökningen av de långa sjukfallen.

Jag vill i alla fall ge ministern rätt på en punkt, och det är att en av förklaringarna är just sloandet av den bortre tidsgränsen. Precis detta varnade vi moderater för.

Anf. 35 Socialminister ANNIKA STRANDHÄLL (S):

Herr talman! Jag konstaterar, som Johan Forssell sa i ett av sina inlägg här, att jag inte har någon lust att frisera statistik.

Det var precis vad som skedde med den bortre tidsgränsen i sjukförsäkringen: Man räknade de människor som hade snurrat runt i försäkringen en, två och tre gånger som nya sjukfall varje gång de kom in. Det är klart att då blir ju inga sjukfall långa. Då ligger man på en väldigt låg nivå av långa sjukfall. Men det är de facto bara en chimär.

Det görs arbete för att följa upp de långa sjukfallen. Bland annat har samordningsförbunden getts ökade resurser för att göra just samordnade insatser för långtidssjukskrivna. Det är ju så att om man är långtidssjukskriven och har snurrat runt i försäkringen under alliansregeringens tid vid makten – en, två och tre gånger – är man ganska skör. Därför behöver också insatser samordnas kring de här individerna. De har en ganska lång väg kvar för att ta sig in på arbetsmarknaden.

Det finns en fråga till som jag funderar mycket över, och det är att den nuvarande nivån för antalet individer som går vidare till sjukersättning ligger extremt lågt, historiskt sett. Tidigare har vi i Sverige legat på i genomsnitt runt 18 000 personer på årsbasis som går vidare till någon form av förtidspensionering.

Nu tror jag att det är 8 000 personer, och det är klart att det innebär att många blir kvar i sjukförsäkringen. Vi vet att det finns individer där som kanske aldrig kommer att komma tillbaka, och det är också någonting som vi kommer att fundera på när vi utformar vår fortsatta politik. Man ska få stöd och hjälp vidare på det ena eller andra sättet.

Jag tackar för en bra och viktig debatt.

Överläggningen var härmed avslutad.

§ 12 Svar på interpellation 2017/18:109 om övergrepp inom idrotten

Anf. 36 Socialminister ANNIKA STRANDHÄLL (S):

Herr talman! Saila Quicklund har frågat mig vilka åtgärder jag avser att vidta för att komma åt problemet med övergrepp inom idrotten samt hur jag ser på att inrätta en särskild barnidrottsombudsman med befogenhet att agera i det enskilda fallet.

Jag vill tacka interpellanten för engagemanget och för att hon i detta forum återigen lyfter upp frågan om skyddet av barn inom idrottsrörelsen.

Att skydda barn och deras rättigheter är en central fråga också för regeringen.

Det svar dåvarande statsrådet Gabriel Wikström lämnade på en interpellation tidigare i år gäller fortfarande. Jag hänvisar därför till det svaret och betonar att inte heller jag tror på idén om att staten ska inrätta en särskild barnombudsman för just idrotten. Som interpellanten vet arbetar Riksidrottsförbundet för tillfället med att ta fram en etisk kod inom idrotten och med att inrätta en idrottens ombudsman. Jag välkomnar detta arbete och bevakar det med stort intresse.

Anf. 37 SAILA QUICKLUND (M):

Herr talman! Vi är inne på vår tredje debatt i dag, och jag tackar ministern för svaret!

Jag hoppas att vi har en bred samsyn i frågorna om övergrepp inom idrotten. Övergrepp inom idrotten är ett hot och något som verkligen inkräktar på idrottens värdegrund. Det är viktigt att framhålla att det kanske inte är ett isolerat idrottsproblem utan ett samhällsproblem generellt.

De vittnesmål vi nu tar del av är skrämmande, men det är också viktigt att dessa vittnesmål kommer fram i ljuset. Redan direkt efter några timmar eller någon dag fanns 2 290 aktiva idrottare, supportrar, anställda vid förbundskanslier med flera som vittnade om rena lagöverträdelser. Inte ens de stora idrottsgalorna eller evenemangen är numera fredade zoner. Det här måste verkligen upphöra.

Herr talman! Jag har under de två senaste åren aktivt arbetat med frågan om övergrepp inom idrotten, särskilt med inriktning mot barn och unga. Moderaterna prioriterar både kultur och idrott, särskilt med inriktning mot barn och unga. Därför är det också extra allvarligt när barn och unga utsätts för trakasserier eller övergrepp, oavsett vilket område de befinner sig i.

Idrottsrörelsen med sina över 3 miljoner utövare och 650 000 ideella ledare i 20 000 föreningar gör dagligen ett helt fantastiskt jobb med att skapa en meningsfull fritid för våra barn och ungdomar. Idrottsrörelsen ska också respekteras för sin självständighet och sitt oberoende. Men politiken kan inte stå bredvid och titta på när samhällsproblem förekommer inom idrotten.

I den utvärdering av statens idrottspolitiska mål som vi har debatterat tidigare har det framkommit att det bland annat saknas en systematisk uppföljning av barnrättsperspektivet samt de övergrepp och kränkningar som sker inom idrotten. Den tvåmånadersregel i RF:s stadgar som finns kvar för att anmälan om övergrepp ska leda till en påföljd, som vi tidigare har talat om, är problematisk. Därför är det också glädjande att Riksidrottsförbundet efter Riksidrottsmötet har tagit ett tydligare grepp i frågan – allt för att stärka barnrättsperspektivet. Det är positivt. Det handlar bland annat om att se över möjligheten att endast tävlingsrelaterade frågor och regelbrott ska omfattas av den kortare preskriptionstiden medan förseelser som sker utanför tävlingsarenan, till exempel trakasserier och sexuella övergrepp, ska ha en längre preskriptionstid.

Herr talman! Politiken kan inte stå bredvid och titta på när samhällsproblem förekommer inom idrotten. Vi måste och kan agera nu för att stärka barns och ungas ställning i den rättsliga processen. Här har vi bland annat lyft upp frågan om att inrätta en särskild barnombudsman, alternativt

Prot. 2017/18:38
28 november

Svar på
interpellationer

att utöka befogenheterna för den befintliga Barnombudsmannen att agera i det enskilda fallet – vilket inte fungerar i dag. Det finns också lovvärda initiativ, till exempel Treskablinoll som Elaine Eksvärd, Patrik Sjöberg och Linda Grådal har startat. Det handlar om riktlinjer för föreningar i kampen mot sexuella övergrepp inom idrotten. Det är ett fantastiskt initiativ, och det görs mycket som är bra.

Vilka åtgärder avser ministern att vidta för att komma åt problemet med övergrepp? Vad anser ministern om att tillsätta en särskild barnidrottsombudsman, alternativt att Barnombudsmannen får befogenheter att agera i det enskilda fallet? Då behövs ingen ny myndighet. Det viktiga är att funktionen ligger utanför idrotten, så att man inte granskar sig själv.

Anf. 38 Socialminister ANNIKA STRANDHÄLL (S):

Herr talman! Tack för en viktig interpellation! Det är en fråga som inte kan lyftas upp nog ofta i detta och i andra sammanhang. Vi vet att det har förekommit åtskilliga övergrepp på barn inom svensk idrott och att ledare och andra vuxna, även föreningar och förbund, ibland har blundat. Den nära relation som finns mellan tränare och idrottare inom vissa idrotter utgör en särskild risk. Det är också något som måste medvetandegöras.

Dock upplever jag att många myndigheter och inte minst RF under senare år har jobbat mycket aktivt med frågorna. Det har tagits fram omfattande och kunskapsbaserade vägledningar. Det är oerhört viktigt att idrotten arbetar brett och inte sluter sig inåt. Till exempel finns ett nytt samarbete med Bris med en ny stömlinje för idrottsledare. Ideellt engagerade och anställda ledare inom idrotten ska kunna ringa om de är oroad för ett barn. Det är en viktig del i det hela. Som jag också sa i mitt interpellationssvar arbetar man med att ta fram en etisk kod och att ta fram en idrottens ombudsman.

Det som är mycket viktigt att återkomma till, precis som vi tog upp i vår förra interpellationsdebatt, är naturligtvis att de fall vi nu pratar om – kränkningar och övergrepp mot barn och unga – aldrig kan falla inom något regelverk som idrotten själv har. De ska *ofelbart* anmälas till polis och socialnämnd för att hanteras av utomstående personer. Det är tveklöst så.

Jag är också säker på att Saila Quicklund väl känner till att det inom Sisu och hela den samlade idrottsrörelsen bedrivs ett aktivt arbete för att utbilda både ledare och aktiva i dessa frågor. Jag förutsätter att det görs på ett bra sätt, och jag kommer att följa det arbete som nu sker inom idrottsrörelsen mycket nära. Det gläder mig att höra att ni tycker att dessa frågor är viktiga och behöver prioriteras. Så är det också från vår sida. Vi arbetar just nu mycket hårt med att göra barnkonventionen till lag, med de konsekvenser som det kommer att få.

Anf. 39 SAILA QUICKLUND (M):

Herr talman! Det tas bra initiativ, och det sker med utgångspunkt i den utvärdering som riksdagen har gjort. Jag tror också att specialidrottsförbundet har uppmärksammat utvärderingen och även den allmänna opinionen. Det har varit många delar.

Däremot framkom i utvärderingen att barnkonventionen är okänd längst ut i ledet bland ledarna. Det finns ett mycket bra värdegrundsdokument inom RF, men det är också okänt för många. Här finns en stor potential att förbättra, så att vi vet vilka normer vi ska jobba efter.

Ministern väljer att hänvisa till en etisk kod och en visseblåsarfunktion som RF har fattat beslut om. Men det arbetet ska redovisas först 2019, och det är 2017 i dag. Fallen finns där ute här och nu. Lite oroande är det att idrottsministern inte har svarat på hur man agerar i nuläget här och just nu. Det är nu vi ser fallen som har inträffat. Varför ska vi vänta till 2019? Det är lång tid fram.

Ministern påpekade i sitt svar på min fråga om hur hon avser att ta till vara de resultat som framkom i utskottets utvärdering, som vi debatterade nyss, att hon inte avser att ta något särskilt initiativ i frågan. Idrotten ska självklart respekteras för sitt oberoende och sin självständighet, men politiken kan inte stå still och titta på när idrotten drabbas av det som i grunden inte är ett isolerat idrottsproblem utan ett samhällsproblem. Varför väljer regeringen att luta sig mot vad idrottsrörelsen gör och att inte agera tydligare i vad som är ett stort problem?

I SVT-programmet *Dold* berättade tio ridelever om hur de hade blivit sexuellt ofredade av en framgångsrik tränare i Skåne. Ärendet blev också aktuellt efter ett inlägg på bloggen *Ponnymamman*, som pekade ut nämnda man för att ha utfört en rad övergrepp under 20 års tid. I maj valde också Ridsportförbundet att dra in mannens tränarlicens.

Detta är bara ett exempel på incidenter inom idrottsrörelsen som sker här och nu. Därför blir min fråga relevant: Hur tänker ministern agera? Tänker hon luta sig tillbaka mot vad idrottsrörelsen avser att göra först 2019?

Anf. 40 Socialminister ANNIKA STRANDHÄLL (S):

Fru talman! Nej, det avser regeringen inte att göra, och det gör den heller inte.

Jag tycker att Saila Quicklund i sitt inlägg säger några saker som är väldigt viktiga. Nummer ett för mig är att idrotten inte ska vända sig inåt och lösa detta på egen hand. Det här är ett problem inom idrotten, och i vissa fall och vissa situationer måste vi uppmärksamma detta särskilt för vi har sett att det förekommer, särskilt inom vissa idrotter. Det är en risk som måste medvetandegöras.

Inom idrotten måste de självklart själva också arbeta med dessa frågor. För precis som Saila Quicklund säger är det utifrån vad hon beskriver otroligt viktigt att ännu mer görs. Barnkonventionen är inte tillräckligt känd, och de värderingsfrågor som ska styra detta är inte tillräckligt kända. Där måste också Sisu och den samlade idrottsrörelsen själva bedriva ett arbete.

Regeringen har å sin sida varit väldigt tydlig med att den är på väg att göra barnkonventionen till lag. Så sent som i början av sommaren antog regeringen en uppdaterad handlingsplan till skydd för barn mot bland annat människohandel, exploatering och sexuella övergrepp. Vi arbetar väldigt aktivt med de här frågorna på många olika sätt.

Utgångspunkten i den här interpellationen, att idrotten skulle inrätta en barnidrottsombudsman, är jag dock inte säker på är en lösning. Snarare tror jag att det är regeringens arbete som nu görs liksom det egna arbete som görs inom idrottsrörelsen som behöver fortgå. För övrigt har vi i Sverige redan en barnombudsman liksom organisationer som Bris och Rädda Barnen. Dessutom är det polis och socialtjänst som ska agera om det finns en brottsmisstanke.

Det är kanske ännu viktigare att man arbetar med kunskapen om dessa instanser och organisationer och att barn, ungdomar och vuxna kan få stöd där redan i dag. Det är dit man ska vända sig, för de har ett upparbetat och regelbundet arbete med detta.

Även Sisu bedriver som sagt sedan flera år tillbaka ett aktivt arbete för att skapa trygga idrottsmiljöer. Men med 20 000 idrottsföreningar, 650 000 ledare och 3,2 miljoner aktiva är det såklart ett väldigt stort arbete. Det behöver leva och få tyngd och fokus inom ramen för idrottsrörelsen.

I vårt samhälle som helhet är det även fortsatt nolltolerans när det gäller det här. Vi måste arbeta på många olika nivåer och plan för att säkerställa detta. Det är alldeles utmärkt att den utvärdering som är gjord också belyser frågan och ytterligare driver på den framåt.

Anf. 41 SAILA QUICKLUND (M):

Fru talman! Jag anser inte att det behöver vara en speciell myndighet, en barnidrottsombudsman, i sig, utan det skulle kunna vara Barnombudsmannen som får befogenheter att kunna agera i det enskilda fallet.

Idrotten ska inte granska sig själv. Vi hör från människor som har varit utsatta att det är detta som i mycket har utgjort problemet. Detta är hela poängen. Vi kan jämföra med ett oberoende NA, som vi diskuterade tidigare. Trovärdigheten gör att det ska ligga utanför verksamheten.

Jag vill tacka för en viktig debatt om hur idrotten ska vara en trygg arena för både barn och vuxna, för alla, och att förekomsten av övergrepp såväl på som utanför idrottsarenorna ska stävjas. Det måste vara våra absoluta målsättning.

Att svensk idrott kan gå i bräsch för sunda ideal och gå emot trakasserier och rena övergrepp är också en förtroendefråga. Vi vet att idrotten skapar glädje och gemenskap och bidrar till bland annat förbättrad folkhälsa och ökad gemenskap för barn och unga. Detta kan man inte säga för många gånger, fru talman.

Riksidrottsförbundet, polisen och Åklagarmyndigheten har tillsammans med andra aktörer i andra sammanhang byggt upp ett gott samarbete för att motverka problem som gör att idrottsrörelsen svärtas ned. När ett idrottsproblem övergår till ett samhällsproblem är det dags för oss att agera.

Ytterligare insatser från politiken behövs även i den här frågan. Jag hoppas att vi kan ta ett fortsatt grepp om ämnet, och jag avser att aktivt följa ministerns arbete inom området. Stort tack för den tredje debatten i dag!

Anf. 42 Socialminister ANNIKA STRANDHÄLL (S):

Fru talman! Detta är som sagt var en fråga som inte kan lyftas upp nog många gånger. Jag kan understryka att när det gäller sådana frågor som vi talar om i dag är vi rörande överens om att idrotten inte ska agera själv eller granska sig själv.

Det finns myndigheter, polis och socialtjänst liksom andra fristående organisationer som gör och som ska göra detta. Det är till dem man ska vända sig i de fall då sådant här förekommer. Det finns ett samarbete mellan olika aktörer för att stävja, förebygga och agera när saker som dessa kommer upp på bordet.

Samtidigt uppskattar jag, vilket jag sa tidigare, att Riksidrottsförbundet steppar upp ytterligare efter den senaste RF-stämman. Det gäller både den etiska koden inom idrotten och genom inrättandet av en idrottens ombudsman. Vi får se hur detta faller ut. Vi måste jobba på många olika sätt. Framför allt ska det om något som detta förekommer inte hanteras av idrottsrörelsen själv utifrån ett eget regelverk, utan det ska hanteras i samhället som alla andra brott som begås.

Jag tackar Saila Quicklund för en bra debatt och ett stort engagemang, och jag ser fram emot fortsatta diskussioner om de här frågorna.

Överläggningen var härmed avslutad.

§ 13 Svar på interpellation 2017/18:113 om möjlighet till fler organ donationer

Anf. 43 Socialminister ANNIKA STRANDHÄLL (S):

Fru talman! Johan Hultberg har ställt fyra frågor till mig angående organ donation.

1. Varför har det tagit regeringen ett och ett halvt år att komma till slutsatsen att förslagen i slutbetänkandet *Organdonation – En livsviktig verksamhet* (SOU 2015:84) inte håller juridiskt?
2. Slutbetänkandet *Organdonation – En livsviktig verksamhet* gör gällande att bättre statlig styrning och ökad nationell samordning är viktigt för att öka antalet organ donationer. Vilka åtgärder har ministern vidtagit, och vilka ytterligare åtgärder avser ministern att vidta, i syfte att uppnå detta?
3. Hur ser ministern på möjligheten att underlätta anmälan till donationsregistret genom att möjliggöra anmälan i samband med pass-, id-korts- och körkortsansökan?
4. Vilka andra än ovan konkreta åtgärder avser ministern att vidta för att underlätta organ donation och för att få fler svenskar att göra sin vilja till donation känd?

Jag vill inledningsvis understryka att detta är en angelägen fråga och att jag vill göra allt jag kan för att alla som behöver en donation ska få den i tid. Det är också viktigt att peka på att det finns fler åtgärder än lagstiftning som bidrar till ett ökat antal organtransplantationer och inte minst att det inte är enbart lagstiftning som innebär lösningen på en välfungerande donations- och transplantationsverksamhet.

Jag vill börja med att presentera statistik från Socialstyrelsen gällande donationer. Då vill jag särskilt framhålla att myndighetens statistik visar att under 2016 rapporterades det hittills högsta antalet avlidna organ donatorer i Sverige och att det är en trend som hållit i sig sedan 2010, då antalet var 113. Totalt 185 avlidna personer blev faktiska donatorer 2016 genom att ett eller flera organ togs till vara och transplanterades.

Detta innebär en ökning med drygt 10 procent jämfört med året innan. Eftersom varje donator kan lämna mer än ett organ blir antalet mottagna donationer fler än antalet givare. Under 2016 transplanterades totalt

786 organ. Av dessa organ kom 649 från avlidna organdonatorer och 135 från levande organdonatorer. Behovet av organ för transplantation är dock fortsatt stort.

Enligt Socialstyrelsen finns det fortfarande stora skillnader i donationsfrekvens på den regionala nivån. Det brukar betyda att vi genom förändringar i verksamheten kan förbättra resultaten och få en mer jämlik vård.

Donationsfrågan är svår och komplex, och det är viktigt att vi får en långsiktig lösning som både underlättar och främjar ett ökat antal donationer. Regeringen har nogsamt analyserat det underlag som lämnades i utredningen *Organdonation – En livsviktig verksamhet* (SOU 2015:84) och kommit fram till att frågan kräver ytterligare utredning och överväganden.

De problem vi ser är bland annat kopplade till den grundlagsskyddade rättigheten att samtycka till den vård som ges. Det finns undantag när det gäller att rädda liv, men det är individens liv det avser. Det gäller alltså inte någon annans genom organdonation. Detta faktum tar inte utredningens förslag hänsyn till, och därför är det inte möjligt att gå vidare med just dessa delar.

Det stämmer att det sammantaget har tagit tid att både analysera och försöka åtgärda de brister förslagen har. En mer utförlig information angående de rättsliga aspekterna av förslagen kommer att presenteras för socialutskottet vid en särskild föredragning i enlighet med överenskommelse mellan departementet och socialutskottet.

För att jag ska kunna göra en bedömning av om regeringen ska kunna föreslå något konkret i frågan om anmälan i samband med pass-, id-korts- och körkortsansökan behövs ett beredningsunderlag. Det finns inte ett sådant i dag, och därför kan jag inte uttala mig i den frågan för närvarande.

Regeringen ser nu över möjligheten att ta fram ett underlag till de lagstiftningsåtgärder som det finns behov av för att få till fler donationer, men även andra insatser kan övervägas, som att utveckla Socialstyrelsens uppdrag på nationell nivå.

Avslutningsvis vill jag framhålla att vi har en hög donationsvilja i Sverige, och genom att se över hur vi arbetar med frågan på nationell nivå är jag övertygad om att vi kommer att fortsätta att öka antalet donationer.

Anf. 44 JOHAN HULTBERG (M):

Fru talman! Det hör till god ton att tacka för svaret, så låt mig börja med det: Tack för svaret, ministern!

Samtidigt kan jag inte sticka under stol med att jag är besviken på svaret, väldigt besviken faktiskt. Ministern lyfte i sitt svar fram den mycket positiva utveckling som vi har kunnat konstatera under de senaste åren, med fler organdonationer och fler som anmäler sig som donatorer.

Jag är dock bekymrad över om det är så att ministern tar den positiva utvecklingen till intäkt för att inte göra mer. Det verkar tyvärr vara så. Ministern sa inledningsvis i sitt svar: ”jag vill göra allt jag kan för att alla som behöver en donation ska få den i tid”. Denna inledning gav mig verkligen hopp om att ministern i sitt svar skulle lägga fram eller presentera konkreta exempel på vad ministern och regeringen gör eller ämnar göra i syfte att få fler att göra sin donationsvilja känd och i syfte att möjliggöra fler faktiska donationer, men icke.

Det enda ministern sa om vad regeringen gör är att man ser över möjligheten att ta fram underlag till de lagstiftningsåtgärder som det finns behov av för att få till fler donationer. Man ser över möjligheterna att ta fram underlag – detta låter i min värld inte riktigt som att ministern gör allt hon kan för att säkerställa att alla som behöver en donation ska få den i tid.

Ett av Donationsutredningens huvudförslag handlar om att förändra lagstiftningen så att det skulle öppnas upp för sjukvården att i livets slutskede genomföra medicinska insatser som kan behövas för att utreda ett eventuellt samtycke för donation och möjliggöra donation. Där ser regeringen problem med utredningens förslag som är kopplade till den grundlagsskyddade rättigheten att samtycka till den vård som ges.

Här måste jag, fru talman, säga att det verkligen är bra att regeringen tar individens självbestämmande på största allvar, men ministern får gärna utveckla regeringens resonemang i frågan. Jag förstår inte fullt ut varför regeringen menar att utredningens förslag inte tar hänsyn till individens rätt till samtycke.

Utredningens förslag är att samtycke till donation bör omfatta också de medicinska insatser som kan behöva göras för att möjliggöra donation. Självbestämmandet försvinner alltså inte med utredningens förslag, utan samtycke är fortsatt ett krav för att insatserna ska få lov att göras och för att donationen i nästa skede ska kunna genomföras. Ministern får gärna svara lite mer utförligt på varför regeringen har landat i denna slutsats.

Fru talman! Ministern gör en korrekt beskrivning av mycket av utvecklingen och läget i Sverige – att vi har en god vilja till donation hos svenska folket. Ministern konstaterar också helt korrekt att det råder ganska stora regionala skillnader över landet i antalet genomförda donationer och transplantationer, men ingenstans i svaret kommer de konkreta åtgärder som regeringen vidtar för att åtgärda de problem och brister som ministern själv uppenbarligen ser.

Upprinnelsen till min interpellation var att en utredning har presenterat en lång rad förslag. Om jag har förstått rätt har regeringen underkänt dessa förslag, och då frågar jag: Vilka andra förslag har regeringen? Det är sagt att det ska komma en proposition om organdonation i december. Kommer det en sådan?

Anf. 45 Socialminister ANNIKA STRANDHÄLL (S):

Fru talman! Tack, Johan Hultberg, för interpellationen!

Låt oss börja med din inledning, att du tackar för svaret men är besviken på det. Jag är också besviken över att vi har ett utredningsresultat som innebär att vi inte kan gå vidare med en proposition, så som vi hade hoppats att vi skulle kunna, där vi lagstiftningsvägen hade kunnat öka antalet donationer i Sverige. Det är jag också besviken över.

Det är inte så att det finns en illvillig regering på ena sidan som inte tycker att det är bra att vi ökar donationsviljan i Sverige och antalet människor som kan få organ transplanterade och därmed sina liv räddade. Detta tror och hoppas jag att alla som har någon form av uppdrag här i kammaren tycker är viktigt.

Den analys som är gjord kan jag tycka tog väl lång tid, och jag ska redogöra lite mer för den problematik som beskrivs. Efter att ha satt mig in i frågan har jag förstått att man fick ganska många positiva svar från remissinstanserna. Det var utifrån en indikation i ett av remissvaren som

det sedan gjordes en mer grundlig analys. Det uppdagades att det finns ett problem här som är så pass allvarligt att vi inte kommer att kunna gå vidare utifrån detta underlag. Det rör, som Johan Hultberg säger, just den del som handlar om samtycke.

Jag står dock inte här och säger att regeringen inte har för avsikt att göra något annat i avvaktan på att vi förhoppningsvis ska kunna göra ännu mer så småningom och ha ett annat underlag att gå vidare med.

Redan i dag är Donationsveckan, som Socialstyrelsen ordnar, ett utmärkt exempel på en insats som kraftfullt bidrar till att öka antalet donationer. Antalet registreringar i donationsregistret ökar när veckan pågår. Jag fick för ett par veckor sedan ett fantastiskt exempel från Västra Götalandsregionen, som på ett ganska enkelt sätt, genom sin hemsida, har ökat antalet donationer. På hemsidan finns en knapp som man kan klicka på. Det finns alltså andra sätt att arbeta på.

Regeringen kommer att gå vidare med fler förslag. Framför allt kommer Socialstyrelsen att få ett uppdrag som stärker deras roll i donationsfrågan. Anledningen till att jag i det här fallet inte spontant kunde säga ja till exempelvis möjligheten att underlätta anmälan till donationsregistret i samband med pass-, id-korts- eller körkortsansökan är inte att jag i grunden är negativt inställd till detta, men i dag saknar vi beredningsunderlag. Det måste vi ha för att kunna gå fram med en sådan fråga. Det behöver vi i så fall se till att det kommer fram. Detta är något som jag vill lyfta fram.

En central fråga i denna utredning, som jag sa i mitt interpellationssvar, har att göra med samtycket. Det är en grundlagsskyddad rättighet att samtycka till den vård som ges. Jag får i mitt nästa inlägg återkomma mer i detalj till vad det är som brister.

Anf. 46 JOHAN HULTBERG (M):

Fru talman! Självklart tror jag inte att regeringen är illvilligt inställd till att förbättra möjligheterna till organdonation, utan jag är helt övertygad om att vi båda delar viljan att underlätta för organdonation, att fler liv ska kunna räddas och att fler människor ska kunna leva ett liv med god livskvalitet som ett nytt organ ofta kan bidra till.

Fru talman! Jag måste emellertid starkt ifrågasätta regeringens initiativförmåga. Denna utredning presenterades 2015. Sedan var det en remissrunda som avslutades i mars 2016. Snart är det 2018, men regeringen har ännu inte presenterat några konkreta förslag. I den här debatten beskriver ministern bara i mycket allmänna ordalag att man avser att ge ett uppdrag till Socialstyrelsen att på något sätt få fler att anmäla sig till donationsregistret.

Jag efterlyser faktiskt konkret handling här. Det hade varit vällovligt om ministern till exempel när det gäller mitt konkreta förslag om att möjliggöra anmälan till donationsregistret i samband med körkorts-, id-korts- eller passansökan kommer att beställa fram det beslutsunderlag som hon säger sig sakna i dag. Sedan är det inte riktigt sant att det inte finns ett underlag. Detta var trots allt en fråga som delvis var föremål för Organdonationsutredningen, även om utredningen då inte lade fram ett skarpt förslag, eftersom man tyckte att de andra förslagen som man hade presenterat var tillräckliga.

Organdonationsutredningen slog fast att en av de absolut viktigaste sakerna för att få till fler organdonationer är att förbättra styrningen och ledningen av sjukvården och att helt enkelt förbättra den nationella samordningen. Det var också någonting som jag frågade om i min interpellation men fortfarande inte har fått något riktigt svar på. Här handlar det alltså inte om några svåra avvägningar kopplade till grundlagsskyddade rättigheter, utan det handlar om huruvida regeringen tar sitt ansvar för att förbättra ledningen och styrningen av donations- och transplantationsverksamheterna. Jag hoppas att ministern kan ge mig lite mer konkreta och tydliga svar om på vilket sätt regeringen tar detta ansvar. Det var nämligen en av huvudfrågorna. Här handlar det inte om några juridiska svårigheter, utan här handlar det faktiskt bara om regeringens förmåga att styra och leda.

För att jag ska vara riktigt klar och tydlig tolkar jag ministern som att den proposition som skulle ha lagts fram i december inte kommer att läggas fram utan att ministrarnas svar är att frågorna behöver beredas vidare och att vi får vänta kanske ytterligare något år på ett skarpt förslag från regeringen.

Anf. 47 Socialminister ANNIKA STRANDHÄLL (S):

Fru talman! Jag kan förstå den besvikelse som Johan Hultberg känner, och jag tycker också att det är tråkigt att vi inte har ett underlag som gör att vi kan gå fram med en lagstiftning nu. Men vi kommer att gå vidare med förslag som syftar till att stärka det nationella donationsfrämjande arbetet. Framför allt kommer Socialstyrelsen att få ett uppdrag som stärker deras roll i donationsfrågan.

Regeringen arbetar vidare med några av förslagen, och vi hoppas att vi kommer att kunna gå fram med några delar under våren 2018.

Jag vill återkomma till att det förslag som Johan Hultberg lyfter fram avseende anmälan till donationsregistret i samband med körkorts-, pass- och id-kortsansökan inte är någonting som jag är negativ till. Men vi behöver få fram ett beredningsunderlag i denna fråga för att kunna ta ställning.

När det gäller att förslagen är bristfälligt analyserade är det så att hälso- och sjukvård inte får ges i Sverige utan patientens samtycke. Det är en rättighet i grundlagen – regeringsformen – då var och en är skyddad gentemot det allmänna mot ett påtvingat kroppsligt ingrepp.

I patientlagen finns det dock ett undantag från samtycke, och det gäller akuta insatser för att rädda patientens liv. Men de medicinska insatser som föreslås i betänkandet är insatser för att möjliggöra donation och för att de ska kunna sättas in efter ett ställningstagande om att patientens liv inte längre går att rädda. Enligt huvudregeln krävs därför samtycke till de medicinska insatser som föreslås av utredningen.

Utredningen har föreslagit att en samtyckesutredning ska göras. Det samtycke som ska utredas är dock ett samtycke till donation *efter* att patienten har avlidit och inte ett samtycke till medicinska insatser *innan* döden inträder. Därför presumeras patienten inledningsvis samtycka till de medicinska insatser som behövs för att donation ska kunna ske. Utredningen bygger detta på den stora organisationsvilja som finns i Sverige i dag. Om det då framkommer att patienten inte samtycker till donation ska de medicinska insatserna avslutas. Detta innebär dock att samtycke saknas till de

medicinska insatser som har påbörjats och fortsatt i syfte att möjliggöra donation.

Ett annat problem med utredningens förslag är att samtyckesutredningen föreslås att göras i enlighet med nuvarande bestämmelser och praxis utan att det därmed har analyserats närmare i utredningarna vad det får för konsekvenser. Det är nämligen så att endast 16 procent av befolkningen har gjort sin vilja känd i donationsregistret, vilket Johan Hultberg så väl känner till. Det innebär alltså att närstående till patienten därför är en viktig källa för att få fram information om patientens inställning till donation. Då är det den senaste viljeyttringen som gäller. Enligt gällande bestämmelser är denna krets av närstående inte definierad. Dessutom har de närstående en stark vetorätt enligt gällande bestämmelser och kan ändra sin inställning till donation fram till dess att transplantationsingreppet ska ske. En konsekvens av förslagen blir därför att de närstående skulle få inflytande över de medicinska insatser som nu föreslås utan att detta har analyserats.

Sammanfattningsvis har vi kommit fram till att förslagen inte är förenliga med huvudregeln, nämligen att det krävs samtycke till vård, och den nämnda grundlagsbestämmelsen. Då skulle det alltså krävas undantag från dessa bestämmelser. Detta kräver i så fall en djupare analys av förslagen, och det saknas underlag i betänkandet för att göra detta. Jag vill bara dra detta för Johan Hultberg. Sedan kommer denna information också att ges från departementet till socialutskottet.

Men det är en välgrundad bedömning som är gjord i denna del. Jag återkommer i nästa inlägg.

Anf. 48 JOHAN HULTBERG (M):

Fru talman! Att slutsatsen och ställningstagandet från regeringens sida är välgrundade får man verkligen hoppas med tanke på den evighet som det har tagit att komma fram till denna slutsats. Jag har respekt för denna slutsats och tycker verkligen att det är mycket bra och rätt att regeringen tar den grundlagsskyddade rätten till samtycke på största allvar, även om jag tror att det går, om viljan finns, att hitta förslag på hur man kan förändra lagstiftningen så att det går att hitta en väg framåt för detta. Men det är mycket möjligt att regeringen gör en helt korrekt bedömning och att det förslag som utredningen presenterade i den delen var till fyllest.

Men det var inte bara lagstiftningsförändringar och så vidare som utredningen föreslog, utan mycket handlade just om styrningen och ledningen. Där efterlyser jag konkret handling från regeringen.

Men återigen till mitt i sammanhanget lilla förslag att möjliggöra anmälan till donationsregistret i samband med körkorts-, pass- eller id-kortsansökan. Jag har respekt för att ministern behöver ett beredningsunderlag. Men det fanns ett visst underlag i utredningen. Sedan är det upp till ministern och regeringen att beställa fram detta underlag. Det är detta som jag har frågat om. Är regeringen och ministern beredda att göra det? Kommer man att se till att detta beredningsunderlag kommer på bordet för beslut, eller tycker man inte att det är en tillräckligt viktig eller intressant fråga för att gå vidare med?

Jag tycker verkligen att vi måste vända på varje sten i denna fråga för att åtgärda den stora diskrepans som finns mellan den vilja som svenska folket enligt alla undersökningar har och det faktiska utfallet av hur många som har gjort sin vilja känd. I sammanhanget bör man kanske också se

över just de anhörigas mycket stora inflytande. Det rimliga borde väl vara att det är uppgifterna i registret som väger tyngre. Det kan jag tycka.

Jag tackar för en bra diskussion.

Anf. 49 Socialminister ANNIKA STRANDHÄLL (S):

Fru talman! Jag tackar Johan Hultberg för en bra och väldigt initierad debatt. Jag uppskattar engagemanget. Detta är en otroligt viktig fråga, och jag tror att det är en stor frustration för många av oss som är engagerade i detta att veta att det finns en stor vilja som vi inte i tillräckligt stor utsträckning har lyckats omsätta.

Vi tittar som sagt just nu på möjligheten att ta fram lagstiftningsåtgärder och underlag för de lagstiftningsåtgärder som det är möjligt att gå vidare med. Det Johan Hultberg har pekat på är en sådan, men som jag har varit tydlig med i dag handlar det också om att genomföra andra saker och ta andra vägar. Bland annat handlar det om just Socialstyrelsens roll och att stärka den i det nationella donationsfrämjande arbetet.

Jag kommer att bevaka att saker och ting händer på området. Jag tackar för en bra debatt och är övertygad om att Johan Hultberg med flera kommer att ligga på för att det ska hända saker. Tack, alltså, för en bra debatt!

Överläggningen var härmed avslutad.

§ 14 Svar på interpellation 2017/18:155 om regeringens planer för folkbildningen

Anf. 50 Statsrådet ANNA EKSTRÖM (S):

Fru talman! Eva Lohman har frågat mig hur jag avser att stärka förutsättningarna för folkbildningen att nå sina fyra syften.

Folkbildningen i form av studieförbund och folkhögskolor är sedan en lång tid tillbaka på många olika sätt en viktig del i att bygga och utveckla Sverige. Statens stöd till folkbildningen syftar bland annat till att stärka demokratin, göra det möjligt för en ökad mångfald av människor att påverka sin livssituation, bidra till att utjämna bildningsklyftor och öka delaktigheten i kulturlivet.

Statskontoret konstaterar i sin delrapport från den pågående utvärderingen av folkbildningen att de fyra syftena med statsbidraget till folkbildningen är väl förankrade i folkbildningsvärlden. Rapporten visar även att syftena uppnås i de verksamheter som Statskontoret utvärderat. Som jag ser det pekar därmed rapportens resultat på att folkbildningen redan i dag har goda förutsättningar att nå sina fyra syften. En viktig fråga är emellertid hur vi skapar förutsättningar för att stärka folkbildningen ytterligare, inte minst i fråga om att nå ännu fler.

Staten ställer årligen betydande resurser till folkbildningens förfogande. Regeringen föreslår i budgetpropositionen för 2018 dessutom att anslagen till folkbildningen ska öka betydligt. Satsningarna innefattar bland annat en fortsatt utbyggnad av folkhögskolorna med medel motsvarande 5 000 platser. Detta innebär att regeringen under mandatperioden kommer att ha byggt ut folkhögskolorna med medel motsvarande 8 000 platser.

Prot. 2017/18:38

28 november

Svar på

interpellationer

Denna satsning har välkomnats varmt av folkhögskolor runt om i landet, och jag bedömer att den kommer att stärka folkbildningen.

Regeringen delar samtidigt Statskontorets bedömning att en förändrad deltagarsammansättning ställer nya krav på folkhögskolornas verksamhet. Detta är en utmaning som folkhögskolorna delar med många andra utbildningsformer. De medel som regeringen nu föreslår för utbyggnaden av platser är därför beräknade utifrån en högre årsplatskostnad jämfört med tidigare satsning under mandatperioden. Regeringen föreslår dessutom en förstärkning av det särskilda utbildningsstödet som bland annat innebär att personer med olika former av funktionsnedsättning som är i behov av en stödperson kommer att ha större möjligheter att studera vid folkhögskola.

Jag vill betona att statens modell för fördelningen av statsbidrag till folkbildningen bygger på en stark tilltro till folkbildningens aktörer att på egen hand prioritera, forma och genomföra verksamheten. Folkbildningsrådet har i denna modell regeringens uppdrag att fördela och följa upp statsbidraget till folkbildningen. Detta är en modell som tjänar statens syften med statsbidraget till folkbildningen väl.

Som jag nämnde har Statskontoret konstaterat att folkbildningen redan i dag uppnår statens fyra syften genom sin verksamhet. För att folkbildningens aktörer ska kunna nå ännu fler med sin verksamhet föreslår regeringen nu alltså stora satsningar på bland annat en utbyggnad av folkhögskolan. Min bedömning är att det ytterligare kommer att stärka verksamheten. Med anledning av satsningarna kommer jag framöver, genom bland annat ett antal verksamhetsbesök, att nära följa utvecklingen och de utmaningar som folkbildningen står inför.

Anf. 51 EVA LOHMAN (M):

Fru talman! Jag tackar ministern för svaret. Jag tror att vi är ganska ense om folkbildningen och den betydelse den har inte bara för människors utveckling utan även för samhällets.

Alliansregeringen lade i mars 2014 fram propositionen *Allas kunskap – allas bildning*. Den innehåller en ny målformulering för den statliga folkbildningspolitiken, som tydliggör statens ambitioner med politiken och att folkbildningens målgrupp är bredare än målgruppen för hela vuxenutbildningen.

I propositionen presenteras också en ny modell för utvärdering av folkbildningen och dess effekter. Alliansregeringen ansåg ju att folkbildningen har en mycket viktig roll i samhället och att det därför är angeläget att regelbundet utvärdera den. Det är en verksamhet som får omfattande stöd i form av statsbidrag och samtidigt bidrar till samhället.

Statskontoret fick i uppdrag att hålla samman utvärderingen med stöd av bland annat Institutet för arbetsmarknads- och utbildningspolitisk utvärdering samt Myndigheten för kulturanalys. En delrapport har vi sett komma ut, och en lägesrapport har kommit ganska nyligen. I april 2018 kommer utvärderingen i sin helhet, och det ser jag fram emot.

Det stämmer att man i delrapporten säger att de fyra syftena i princip är uppnådda med folkhögskolornas förutsättningar att bidra, men det finns risker. Ett exempel är att de olika grupperna inte alltid har den blandning det står i syftena att de ska ha. Det ska vara en blandning av deltagare med olika erfarenheter; det är en av grundtankarna.

En annan risk Statskontoret tar upp är att det är svårt att få tag i lärare som har rätt kompetens, alltså lärare som har kompetens i att undervisa i svenska som andraspråk. Det är en brist som finns i hela samhället i dag. Statskontoret säger också att det finns en risk att det inte finns lärare som kan ta sig an personer med neuropsykiatriska funktionsnedsättningar. Man måste ju vara väldigt noggrann för att den gruppen ska kunna ingå. Gruppen med neuropsykiatriska funktionsnedsättningar har dessutom ökat under senare år.

I den allmänna kursen på folkhögskolor, alltså den som är från 15 veckor och uppåt och som ska se till att alla får grundskole- eller gymnasiekompetens, är nyanlända överrepresenterade. Det finns ju en fara i det när man samtidigt ser att det inte finns behöriga eller kompetenta lärare som kan undervisa dem. Den bristande kompetensen hos lärarna är alltså ett problem.

Min fråga är: Hur avser ministern att stärka förutsättningarna att uppnå de fyra syftena när det saknas så många behöriga och kompetenta lärare?

Anf. 52 Statsrådet ANNA EKSTRÖM (S):

Fru talman! Jag tackar än en gång Eva Lohman för frågan. Jag uppskattar verkligen det engagemang som hon visar för folkbildningen i allmänhet och för folkhögskolorna i synnerhet.

Eva Lohman har alldeles rätt i att den mycket stora utbyggnad av folkhögskolorna som nu görs är något som innefattar såväl risker som möjligheter. Den utbildning som ges vid våra folkhögskolor är i stor utsträckning fantastisk. Jag, som ofta besöker folkhögskolor, möter elever och deltagare som vittnar om hur de efter många år av ständiga skolmisslyckanden har fått känna hur det känns att lyckas med sin utbildning – ofta för första gången i livet. De har fått känna att också de kan lära sig och att också de har en framtid som går att nå via utbildning.

I en värld och i ett arbetsliv där grundläggande gymnasieutbildning i det närmaste är en inträdesbiljett till arbetsmarknaden, samtidigt som arbetsmarknaden skriker efter personer med just gymnasiekompetens, är det nästan omöjligt att överskatta vikten av att folkhögskolorna kan bli språngbrädan till en gymnasiekompetens eller språngbrädan till högre utbildning för många människor.

Det är också så att vi via folkhögskolorna når nya grupper. Detta kan beskrivas som risker, men det kan också beskrivas som mycket stora möjligheter, både för deltagarna och för hela vårt svenska samhälle.

Den stora utbyggnad vi nu gör av folkhögskolorna innebär att nya grupper nås. Det tycker jag är underbart. Jag tycker att det är bra att fler deltagare med olika former av funktionsvariationer och ibland funktionsnedsättningar kan nås. Jag är väldigt glad att regeringen i den budgetproposition som lades på riksdagens bord för några månader sedan kunde presentera förslag till hur utbildningsbidraget kan stärkas och öka.

Jag är också väldigt glad över att vi i budgetpropositionen gör en stor utbyggnad av folkhögskolorna och över de goda möjligheter vi i och med detta har att nå nya grupper.

Vi ser också att den stora platsutbyggnad som sker i ganska stor utsträckning kommer storstäderna till del. Våra folkhögskolor finns av tradition till stor del ute i landet. Hälften av våra kommuner har folkhögskolor, och folkhögskolorna har ofta en långvarig och gedigen verksamhet bakom

sig. Men tänk vilken möjlighet det innebär när folkhögskolorna via filialer eller via nya folkhögskolor kan nå nya grupper och nya delar av samhället!

Självklart innebär detta ett utökat arbete för folkhögskolorna. Lika självklart innebär den utbyggnad av platser som vi nu gör, med 5 000 platser bara i årets budget och 8 000 platser under mandatperioden som helhet, att möjligheten att nå nya grupper blir större.

Jag är glad över att utbyggnaden inte bara åtföljs av en stor satsning på bidrag som ska se till att vi kan ha en bra pedagogik även för funktionsnedsatta utan att vi också kan höja platsersättningen jämfört med vad som tidigare har varit fallet. Detta visar att det finns stora möjligheter för folkhögskolorna att utnyttja den möjlighet som alla de nya deltagarna innebär.

Det som jag tycker att vi bör hålla ögonen på och säkerställa är att folkhögskolorna inte bara når nya grupper utan att de också kan skapa ett nytt mervärde när de nya grupperna möter de grupper som traditionellt finns inom folkhögskolan. Folkhögskolan är sedan gammalt vår största kulturarena. Denna unika blandning kan verkligen betyda mycket, både för folkhögskolorna och för deltagarna.

Anf. 53 EVA LOHMAN (M):

Fru talman! Jag delar ministerns uppfattning. Det är en viktig tanke att människor med olika bakgrund ska mötas och på så vis både utvecklas och utbildas.

Men den stora utökningen av antalet platser på folkhögskolor får mig att befara att regeringens ambition är att gömma människor och att utbildningen stannar vid att vara en arbetsmarknadspolitisk åtgärd. Detta är ju inte tanken med folkhögskolekurser. Folkhögskolan ska inte vara en quickfix för statistiken.

Hur uppnår man de fyra syftena när man gör en så stor utökning av antalet platser? Statskontoret lämnade alldeles nyligen en lägesrapport. Där säger flera rektorer att de som har neuropsykiatriska funktionsnedsättningar går i skola eller deltar i utbildning i egna lokaler, inte i folkhögskolan. Det kanske kan finnas behov av detta ibland.

Allvarligare tycker jag är att man har alla nyanlända tillsammans i en klass. Det möte eller den mångfald som folkhögskolan strävar efter blir inte av om man har alla nyanlända i en grupp. Då missar de ju dessa fantastiska möten, som är så viktiga.

Jag är lite orolig för att de nyanlända människorna göms undan och att dessa nya platser blir en arbetsmarknadspolitisk åtgärd. Jag tycker att regeringen har en blind fläck när det gäller det som egentligen är helt grundläggande: drivkraften att arbeta. Detta är det viktigaste.

Regeringen hävdar att dess politik leder till jobb. Men oberoende bedömare hävdar ju motsatsen. Om nu dessa förslag leder till jobb, varför redovisar då regeringen aldrig detta i sin budget?

Jag tänkte också ta upp något om allmänna kurser, som ska kunna ge behörighet till grundskola och gymnasieskola, och om särskilda kurser, som kan vara nischade kurser om till exempel kultur.

När det gäller de allmänna kurserna är nyanlända överrepresenterade, om de nu inte går i en helt egen grupp – jag har en känsla av att det mer blir sfi-undervisning.

När det gäller särskilda kurser är de nyanlända däremot väldigt underrepresenterade. Det är framför allt kultur som finns i dessa kurser, så det

är inte heller bra. Man uppnår då inte dessa fyra syften, som är så viktiga för folkbildningen och för folkhögskolans verksamhet.

Jag stannar här. Det jag befarar är att de nya platserna blir arbetsmarknadspolitiska åtgärder och att man gömmer undan människor för statistikkens skull.

Prot. 2017/18:38
28 november

Svar på
interpellationer

Anf. 54 Statsrådet ANNA EKSTRÖM (S):

Fru talman! Eva Lohman gör berömvärda försök att hävda att folkhögskolan skulle vara en del i en konspiration för att gömma undan arbetslösa. Jag ser det precis tvärtom. Forskarrapport efter forskarrapport och studie efter studie av den svenska arbetsmarknaden visar med oerhörd tydlighet att en fullgjord gymnasieutbildning är en väldigt säker väg in till arbetsmarknaden.

Vi vet att vi har ungefär 350 000 arbetslösa i Sverige samtidigt som vi har 100 000 obesatta tjänster. De kontakter jag har med arbetsgivare visar med all önskvärd tydlighet att det som arbetsgivarna efterfrågar i dag väldigt ofta är den utbildning som man får via gymnasieutbildning.

Samtidigt har vi stora grupper som inte orkar ta gymnasieexamen i ett enda stort kliv och som behöver få flera steg på sig för att klara detta. En mängd studier visar att en gymnasieexamen fungerar som en inträdesbiljett till arbetsmarknaden.

Att i detta läge erbjuda en stor och ordentlig ökning av antalet folkhögskoleplatser för att säkerställa att det finns så goda möjligheter som möjligt för ungdomar och andra att nå den så nödvändiga gymnasieexamen är en god, sund och stark politik för att säkerställa att de lediga platser som finns kan besättas med folk som har rätt utbildning för jobben.

Eva Lohman ställde i sitt ursprungliga inlägg också en fråga om tillgången på lärare. Detta är en väldigt bra fråga. Alla utbildningsformer som vi har i Sverige har just nu ett gemensamt problem, nämligen en skriande brist på behöriga, utbildade lärare.

Här är folkhögskolan inte ett undantag. Det är en gemensam uppgift för alla oss som är engagerade i svensk skola och svensk utbildning på olika nivåer att säkerställa att läraryrket åter blir ett attraktivt yrke som kan locka många människor att inte bara bli lärare utan kanske även att komma tillbaka till eller fortsätta att vara lärare.

När det gäller just folkhögskolan visar Statskontorets enkätundersökning att rektorerna verkligen prisar sina lärare. De anser att lärarnas kompetens i vuxenpedagogik är god. En så stor andel som 98 procent av rektorerna menar att lärarnas ämneskunskaper är goda. Detta är goda betyg till våra fantastiska folkhögskolelärare.

Men jag ska inte sticka under stol med att vi också på folkhögskolans område har ett stort behov av att säkra att inte bara miljön och inte bara uppgifterna utan hela arbetsplatsen är så attraktiv att lärarna stannar kvar. Vi satsar också ordentligt när det gäller kompetensutveckling. Vi har, som Eva Lohman säkert är medveten om, utökat statsbidraget för fortbildning av lärare när det gäller svenska som andraspråk också till folkhögskolorna, vilket är en välkommen satsning.

Jag vill påminna Eva Lohman om att den satsning som regeringen gör i och med budgetpropositionen 2018 är en satsning som saknar motstycke under 2000-talet. Det handlar om en stor platsutbyggnad, en stor ökning

av kvalitetspengarna för de platser som finns och en stor ökning av de anslag som finns just för att stötta de deltagare som har olika former av funktionsnedsättningar, inte minst på det neuropsykiatriska området.

Anf. 55 EVA LOHMAN (M):

Fru talman! Tack så mycket för svaret! Det är bra, och det är lugnande när jag tänker på kompetensutveckling av lärare och svenska som andraspråk men också på lärare för dem som har neuropsykiatriska funktionshinder.

Det finns en tendens i hela utbildningssystemet som gör att man kan ta en fempoängskurs i svenska 2, till exempel. Men både sfi och svenska 2 är avancerade språkutbildningar, och det är inte så lätt. Men om man har en lärarutbildning och kanske också andra språk är det lättare att halka in på svenska 2. Det handlar ju om att undervisa i svenska som ett främmande språk; det är det som är skillnaden.

Detta är alltså bra, och jag ser fram emot att se hur det här ska lösas. Men jag vet att lärarbristen är ett stort problem i hela samhället och på alla stadier. Det är väl bara att hoppas att folkhögskolorna ska klara sig bra.

Jag har också läst rapporten där rektorerna är nöjda med både metodik och pedagogik och att lärarna har ämnesbehörighet. Men de säger samtidigt i rapporten att det är just svenska 2 som är svårt. Det är svårt att rekrytera och få tag i lärare som kan undervisa i svenska 2 och lärare som kan undervisa elever med neuropsykiatriska funktionsnedsättningar.

Jag kanske får skicka med ministern en uppgift. Ministern säger att hon är ute och gör många besök, och då kan hon titta på vad som gäller dem med neuropsykiatriska funktionsnedsättningar. Får de sin undervisning i egna lokaler, eller får de vara med de andra? Har man homogena grupper för nyanlända? Det är i så fall inte bra.

Anf. 56 Statsrådet ANNA EKSTRÖM (S):

Fru talman! Jag vill tacka Eva Lohman för att hon lyfter fram denna viktiga fråga. Jag vill också tacka för det starka engagemang som hon visar för folkbildningen. Den satsning som görs i budgetpropositionen är en mycket stor satsning. Bara i budgetpropositionen 2018 investerar regeringen 771 miljoner kronor i folkbildningen. Det handlar om en utbyggnad av antalet platser. Vi bygger ut med 5 000 platser i folkhögskolan. Det handlar om mer betalt per plats, och det handlar om det särskilda utbildningsstödet, som byggs ut just för deltagare med funktionsnedsättningar. Ovanpå det gör vi en rejäl satsning på mycket av de verksamheter som våra studieförbund står för.

Denna satsning och denna utbyggnad ställer förstås krav på folkhögskolorna. Jag gör många besök, senast förra helgen på Ädelfors fina folkhögskola och i fredags på Alma folkhögskola på Liljeholmen i Stockholm. Jag möter då såväl rektorer som lärare och deltagare som välkomnar satsningen. De är glada över den, och de ser den som en mycket stor möjlighet.

De farhågor som Eva Lohman lyfter fram tycker jag att man ska ta på stort allvar. Men man ska också vara medveten om att det finns en enorm vilja att bidra till ett bättre samhälle hos våra folkhögskolor.

Jag är som sagt tacksam över det engagemang som Eva Lohman visar, och jag är tacksam att jag har fått delta i denna trevliga debatt. Jag önskar Eva Lohman all lycka till i det fortsatta engagemanget för folkbildningen.

Det gäller inte minst i det egna partiet när jag ser den budgetmotion som Moderaterna har lagt fram, där dessa 771 miljoner inte motsvaras av några satsningar från Moderaternas sida. Så tack för debatten och lycka till med det fortsatta arbetet!

Överläggningen var härmed avslutad.

Prot. 2017/18:38
28 november

Svar på
interpellationer

Ajournering

Kammaren beslutade kl. 15.55 på förslag av förste vice talmannen att ajournera sammanträdet till kl. 18.00.

Återupptaget sammanträde

Sammanträdet återupptogs kl. 18.00.

§ 15 Svar på interpellation 2017/18:90 om obligatorisk samhällsorientering under asyltiden

Anf. 57 Statsrådet HELENE FRITZON (S):

Fru talman! Johan Forssell har frågat mig när jag och regeringen bedömer att frågan om obligatorisk samhällsorientering under asyltiden, som ingick i 2015 års överenskommelse om insatser med anledning av flyktingkrisen, kan få sin lösning och hur jag och regeringen motiverar att frågan dragit ut så mycket på tiden.

I november 2015 beslutade regeringen att ge en särskild utredare i uppdrag att föreslå åtgärder för att skapa ett sammanhållet system för mottagande och bosättning av asylsökande och nyanlända. I maj 2017 utvidgades uppdraget gällande bland annat tidiga insatser för asylsökande. Mottagandeutredningen ska således inom ramen för det ursprungliga uppdraget föreslå hur ett system för tidiga insatser kan utformas, där dagarsättning kopplas till deltagande.

Jag håller med Johan Forssell om att frågan om obligatorisk samhällsorientering för asylsökande är viktig, och även jag önskar att vi redan nu hade haft ett enhetligt system på plats för mottagandet av asylsökande och nyanlända. Men nu när Mottagandeutredningen har arbetat så länge och snart är färdig kan jag inte motivera att vi vid sidan av den ska arbeta fram, bereda och implementera ett nytt system med obligatorisk samhällsorientering för asylsökande, då det löper risk att inte passa in i det helhetsförslag som utredningen kommer att lämna.

Det här betyder inte att regeringen sitter passiv i väntan på utredningen. I budgetpropositionen för 2018 föreslog regeringen till exempel en förstärkning av medlen för tidiga insatser i syfte att asylsökande och nyanlända i väntan på bosättning ska få tidig och bättre tillgång till information om det svenska samhället. Vidare föreslog regeringen att ytterligare medel tillförs Svenska från dag ett, vilket har varit en framgångsrik satsning där

asylsökande och nyanlända får grundläggande språkträning och samhällsinformation via folkbildningen.

Obligatoriet är en komplicerad fråga, och hur ett sådant system skulle kunna utformas beror på en rad andra omständigheter som Mottagandeutredningen ser över, till exempel var de asylsökande ska bo och vilken eller vilka aktörer som ska ansvara för insatsen. Utredningar är grunden för beredning av förslag i Sverige, och för mig är det viktigt att vi skapar ett sammanhållet system för mottagande och bosättning av asylsökande. Mot den bakgrunden anser jag att det är rimligt att frågan behandlas inom utredningen.

I juli hemställde Mottagandeutredningen om fem månaders förlängd utredningstid. För att kunna lämna ett så bra och välarbetat förslag som möjligt har utredningen fått förlängt och kommer att lämna sitt slutbetänkande senast den 31 mars 2018.

Detta, fru talman, var mitt inledande svar.

Anf. 58 JOHAN FORSSELL (M):

Fru talman! Tack så mycket, ministern, för svaret!

Det finns många saker i migrationspolitiken att diskutera just nu, tycker jag, och att ställa frågor om till migrationsministern. Vi kommer att få återkomma till dem fler gånger.

Det här gäller en interpellation som jag lämnade in för ett tag sedan och som berör något som vi bestämde för minst sagt ett tag sedan: hösten 2015. Då träffades en blocköverskridande överenskommelse om migrationen som senare följdes av den tillfälliga lagen, som låg utanför den.

Det mesta i denna överenskommelse har blivit genomfört, och det är bra. Saker och ting som man enas om och bestämmer ska ju helst bli genomförda. Men det har inte den viktiga frågan om obligatorisk samhällsinformation till asylsökande.

Det här är en viktig fråga, och det är en stor brist i dag. Det har också utredningen i sitt senare arbete kommit fram till. Man kan backa bandet och säga så här: Det berör många människor. Det är fortfarande många människor som är inskrivna i Migrationsverkets mottagningssystem. Det kommer fortfarande förhållandevis många – i alla fall inte få – människor till Sverige och söker asyl. Vi befinner oss nu, trots alla skärpningar som gjorts i migrationspolitiken, i något slags normalläge i jämförelse med ett tioårsnitt.

Här, fru talman, har utredningen som vi ska tala mer om nu kommit fram till att den information som ges i dag är behäftad med en lång rad problem och svårigheter. Det saknas mål, det är få timmar, det är låg kvalitet, det är inte obligatoriskt etcetera. Det var bakgrunden till att vi kom överens om detta, och det var någonting som mitt parti drev i den diskussionen.

Nu står vi här, två år senare, och fortfarande finns ingenting – och när jag säger ingenting menar jag ingenting. Vi har en utredning som har jobbat i två år och som nu har fått förlängt till mars nästa år. Då har det gått två och ett halvt år. Sedan ska regeringen förhoppningsvis göra en proposition och en lagrådsremiss av detta. Jag har svårt att se hur man ska hinna få till någonting över huvud taget som träder i kraft inom denna mandatperiod – om någonting som vi faktiskt har kommit överens om. Det är inte bra.

Det är inte bra ur ett sakligt perspektiv, för den här informationen hade behövts redan nu till asylsökande. Det finns en lång rad skäl till det.

Det är inte heller bra eftersom man när man fattar gemensamma beslut och gör överenskommelser måste vårda det. Jag har uppfattat att Heléne Fritzon har tagit sig an uppdraget som migrationsminister med just den ambitionen – att ha ett bra samtalsklimat och försöka hitta gemensamma lösningar. Jag välkomnar det, men jag tycker att det är märkligt hur den här frågan har hanterats.

Jag kan dessutom konstatera att när vi träffade en överenskommelse med regeringen förra våren var vi överens om att det skulle finnas ett pm som skulle kunna skickas ut på remiss före sommaren. Sedan får jag *i tidningen* ta del av nyheten att regeringen nu har gett sex månader mer tid till den här utredningen, där vår gemensamma fråga ligger – utan att ha tagit någon som helst kontakt eller försökt förankra det hos oss som var med och fattade beslutet tillsammans med regeringen.

Jag skulle vilja ställa frågan till Heléne Fritzon: Är migrationsministern nöjd med hur den här frågan har hanterats av regeringen?

Anf. 59 Statsrådet HELENE FRITZON (S):

Fru talman! Precis som Johan Forssell anför har regeringen implementerat de flesta av de insatser som fanns med i överenskommelsen som tecknades mellan regeringen, Moderaterna, Centerpartiet, Liberalerna och Kristdemokraterna. Några av insatserna utreds fortfarande, och frågan som Johan Forssell tar upp om uppdraget om obligatorisk samhällsorientering är en av de frågor som ännu inte är upptagna.

Det finns ingenting, säger Johan Forssell. Det är inte riktigt sant. Trots att vi inte har ett obligatorium deltog under 2016 hela 86 procent av männen och 85 procent av kvinnorna i Migrationsverkets gruppinformation för asylsökande. Den lever inte fullt ut upp till obligatorisk samhällsorientering, men det är ändå viktigt att säga att den innefattar information om vad som krävs under asyltiden men också berör frågor om boende, ekonomi, hälso- och sjukvård och förskola och skola.

Man informerar om viss svensk lagstiftning – tryck- och yttrandefrihet, religionsfrihet, jämställdhet, barns rättigheter, förbud mot diskriminering med mera. Regeringen anser att det är viktigt att asylsökande så snabbt som möjligt får information om det svenska samhället, om grunderna i det svenska systemet, om jämställdhet och om vad som gäller i fråga om individens rättigheter och skyldigheter.

Därför vill jag ta tillfället i akt att nämna en rad åtgärder som stärker nyanländas etablering i Sverige, som ett svar på Johan Forssells påstående att det inte finns någonting. I februari i år fick länsstyrelserna ansvar för samordningen av tidiga insatser för asylsökande och personer med uppehållstillstånd som bor kvar i Migrationsverkets anläggningsboenden. I budgetpropositionen för 2017 förstärkte regeringen medlen för tidiga insatser för asylsökande för att främja just kunskaper i svenska språket och om det svenska samhället. Nu, inför budgeten för 2018, föreslår regeringen en ytterligare ökning av anslagen för tidiga insatser i syfte att ge asylsökande och nyanlända i väntan på bosättning tidig och bättre tillgång till information om just det svenska samhället.

I budgetpropositionen för 2018 finns det också förslag om ytterligare medel som tillförs Svenska från dag ett. Det är en framgångsrik satsning,

där asylsökande och nyanlända får grundläggande språkträning och samhällsinformation. Sedan starten i augusti 2015 fram till december 2016 har fler än 120 000 unika deltagare fått grundläggande språkträning och samhällsinformation via folkbildningen genom insatsen Svenska från dag ett.

Det pågår ständigt åtgärder med den här inriktningen. I övrigt ser jag fram emot Mottagandeutredningen, som jag hänvisade till i mitt svar.

Anf. 60 JOHAN FORSSELL (M):

Fru talman! Jag slås av funderingen: Om allt nu är så bra som migrationsministern säger, varför har man då ingått den här överenskommelsen?

Det är två saker som jag vill ta upp. Den första är att det faktiskt inte fungerar tillräckligt bra i dag. Det har man kvitterat genom utredningen. Det saknas i dag krav på att delta, och det är långt ifrån alla som gör det. Det saknas mål. Det är förhållandevis få timmar det handlar om. Kvaliteten når inte överallt upp till de krav som det är rimligt att ställa, och så vidare.

Sedan kan man säkert förändra detta lite. Man kan försöka ge mer information etcetera, men det förändrar inte det faktum att deltagandet inte är obligatoriskt i dag. Det finns ingen möjlighet att kräva att man ska delta i detta. Det är därför som vi i Moderaterna drev detta så hårt i överenskommelsen.

Det andra jag vill ta upp är att man ska försöka genomföra det som man är överens om. Det har i dag gått två år sedan vi kom överens och tog i hand på detta. Nu ska det dröja ytterligare fem månader innan det ens finns en utredning. Jag ställer mig frågan: När kommer det här att finnas på plats? När kommer vi att få se en förändring och att det faktiskt blir ett obligatorium? Det var ju detta som vi kom överens om hösten 2015.

Jag ställer inte de här frågorna för att jag vill vara jobbig eller bråka. Jag ställer frågorna för att jag tycker att detta är viktigt. Det här handlar om att personer som kommer till Sverige direkt vid ankomst ska få klart för sig vilka lagar, regler och normer som gäller i det svenska samhället – hur det som ska bli deras nya hemland fungerar. Det är ju också ett stöd för detta.

Jag tror också att migrationsministern är väl medveten om de ibland tyvärr allvarliga problem som har funnits på Migrationsverkets boenden när det gäller till exempel jämställdhet och mäns och kvinnors roll i samhället. Vi ser att detta skulle kunna vara ett viktigt bidrag för att få stopp på det.

När man gör gemensamma saker över blockgränsen måste man vårda dem. Där ligger ett särskilt ansvar på de partier som faktiskt sitter i regering. Vi har drivit den här frågan framför oss. Så sent som i våras tog vi i hand på att det skulle finnas material som vi kunde skicka ut på remiss före midsommar. Men det kom ett material som inte alls höll den kvalitet som behövdes, och vi var överens om att det inte gick att skicka ut. Då blev svaret att vi moderater skulle få vänta ett litet tag till men att det hela äntligen skulle komma i oktober. Men när oktober närmade sig fick jag läsa i tidningen att det nu skulle fördröjas med ytterligare sex månader. Tycker migrationsministern verkligen att detta är ett bra sätt att vårda gemensamma överenskommelser? Jag hoppas inte det.

Jag hoppas att regeringen kan dra lärdom av detta. Så sent som i går fick vi ju höra att man gärna vill ha en bred överenskommelse i frågan om ensamkommande. Man kan konstatera att utgångspunkten inte är särskilt

bra när vi står här efter två år och det inte ens finns ett utredningsförslag om det som redan borde ha varit genomfört.

Tycker ministern att regeringen har skött detta på ett bra sätt? Det skulle jag gärna vilja ha svar på.

Anf. 61 Statsrådet HELENE FRITZON (S):

Fru talman! Regeringen har arbetat intensivt med de här frågorna ända sedan det väldigt tuffa året 2015, skulle jag vilja säga. Det var också i det ljuset som överenskommelsen mellan partierna tecknades. Jag är glad över att både jag och Johan Forssell kan konstatera att regeringen faktiskt har implementerat de flesta av de punkter som ingick i den gemensamma överenskommelsen.

Sedan är jag lika angelägen som Johan Forssell om att gemensamma överenskommelser ska vårdas, och man ska också på alla sätt se till att de ska verkställas. Detta är naturligtvis ytterst regeringens ansvar. Jag har också i interpellationsdebatten fått utrymme att redogöra för skälen till att just detta som rör obligatorisk samhällsorientering ännu inte har verkställts och finns med som ett obligatorium.

Det handlar helt enkelt om att den stora och mycket omfattande Mottagandeutredningen, som också har mycket bred förankring i riksdagen, också innefattar uppdraget om tidiga insatser. När vi nu är så nära att ta emot utredningens förslag hoppas jag att vi inom ganska kort tid ska kunna stå här och gemensamt konstatera att vi också kan nå den punkt i överenskommelsen som handlar om obligatorisk samhällsorientering.

Ordningen är den – och detta känner Johan Forssell väl till – att vi tar emot utredningens slutbetänkande den 31 mars 2018. Därefter är det upp till regeringen att bedöma vilka förslag som vi eventuellt vill gå vidare med. Det kan sedan resultera i en proposition.

När utredningen har lämnat sitt slutbetänkande kan det också finnas anledning för oss att i kraft av den gemensamma överenskommelsen föra en dialog om på vilket sätt vi går vidare med de förslag som kommer från utredningen.

Även om jag inte under hela den här tiden har suttit i regeringen måste jag ändå säga att jag är imponerad av det arbete som landet Sverige, regeringen och vi gemensamt i Sveriges riksdag har gjort för att hantera ett asylmottagande där Sverige var det land i Europa som stod för det absolut största mottagandet, liksom av att vi har så höga ambitioner för hur asylmottagandet ska gå till. Det är en stor glädje för mig att höra att också Johan Forssell ger uttryck för detta.

Ministern är alltså inte på något sätt nöjd. Men när Johan Forssell säger att det inte finns någonting ger det mig ett utrymme att berätta om alla de åtgärder som är beslutade, på gång och planerade för att vi ska nå upp till alla delar av överenskommelsen.

Anf. 62 JOHAN FORSSELL (M):

Fru talman! Jag konstaterar att migrationsministern är nöjd med regeringens arbete. Det är ett viktigt påpekande. Jag känner dock inte att jag riktigt kan dela den uppfattningen, allra minst efter klargörandet att regeringen skulle ha arbetat intensivt med denna fråga. Låt mig bara påminna om att vi står här två år efter att vi kom överens, och det finns faktiskt

ingenting av det obligatorium som vi kom överens om. Det var det jag menade med ingenting.

Det är det som är kärnan i detta: obligatoriet. Vi tog i hand för två år sedan. Det ska alltså dröja två och ett halvt år innan det ens finns ett utredningsresultat. Det är inte att jobba intensivt. Ursäkta, men det är faktiskt inte det. Det går inte att beskriva det så. Här har det dragits ut på tiden av skäl som jag inte känner till. Jag tycker inte heller att ministern i dag på ett bra sätt har ringat in varför det ska ta exceptionellt lång tid: två och ett halvt år. Det är en komplicerad fråga – javisst. Men det finns många frågor som är komplicerade, som det går betydligt fortare att utreda än denna.

Jag tycker faktiskt att det är lite bekymmersamt. Regeringen har en retorik som handlar om att man vill ha blocköverskridande överenskommelser. Jag tycker att det är bra. Men när det väl bränner till och när det handlar om att genomföra det som andra partier har drivit – det var vi som drev detta – verkar det vara lite si och så med genomförandet.

Jag undrar fortfarande: Anser ministern att regeringen har hanterat detta på ett bra sätt? Jag tänker på tidsaspekten men också på att man inte förankrar hos partierna i överenskommelsen det som händer i frågan, utan det får de läsa i tidningen.

Jag skulle också vilja fråga: Kan ministern ge ett klart och tydligt svar på huruvida obligatoriet kommer att kunna få ett ikraftträdande under denna mandatperiod?

Anf. 63 Statsrådet HELENE FRITZON (S):

Fru talman! Jag var tydlig med att jag inte på något sätt är nöjd. Vi har ännu inte alla frågor i hamn. Detta hoppas jag att Johan Forssell hör. Där emot är jag imponerad av de insatser som är gjorda av hela vårt samhälle. Jag står inte här i dag och säger att jag endast är nöjd med regeringens agerande. Det är många ute i samhällsorganisationen – Migrationsverket, civilsamhället, kommuner, landsting och regioner – som varje dag tar ett väldigt stort ansvar för att arbetet och introduktionen för våra asylsökande och nyanlända ska fungera på ett bra sätt.

Jag tycker inte att Johan Forssell ska förringa de insatser som görs. Jag nämnde exemplet Svenska från dag ett. Det är en väldigt framgångsrik satsning som görs av folkbildningen. Där har fler än 120 000 unika deltagare fått både grundläggande språkträning och samhällsinformation. Jag tycker att det är viktigt att lyfta fram det. Det finns ytterligare åtgärder, till exempel möjligheter till praktik. Det är ett väldigt bra verktyg för att öka kunskaperna när det gäller både språket och samhällsinformationen. Det finns en insats som handlar om svenska under föräldraledigheten. Den har samma syfte. Det är en rad åtgärder som tillsammans gör att vi tar kliv framåt.

Jag vill avsluta med att tacka Johan Forssell för interpellationen. Jag hoppas att vi båda ser fram emot Mottagandeutredningens slutbetänkande till våren. Jag önskar också en dialog om hur vi sedan ska formulera eventuella förslag i ljuset av den överenskommelse som vi har gjort mellan regeringen och de borgerliga partierna.

Tack för debatten!

Överläggningen var härmed avslutad.

Anf. 64 Statsrådet HELÉNE FRITZON (S):

Fru talman! Maria Malmer Stenergard har frågat mig om jag och regeringen kommer att vidta några åtgärder för att utöka möjligheterna till distansutmätning.

Den som är skyldig pengar ska inte kunna undanhålla dem. Det är viktigt att verkställigheten av domar och beslut är effektiv i de fall gäldenären inte självmant betalar sin skuld. Kronofogdemyndigheten behöver därför ha bra verktyg för att kunna utmäta egendom.

En annan förutsättning för att Kronofogdemyndigheten ska kunna arbeta effektivt är samverkan med andra myndigheter. Som Maria Malmer Stenergard beskriver finns det en jourtelefon som bland andra polisen kan använda för att uppmärksamma Kronofogdemyndigheten på tillgångar som kan distansutlösas. Myndighetssamarbete är viktigt i arbetet mot den organiserade brottsligheten, inte minst för att komma åt kriminellas brottsvinster. Det är en prioriterad fråga för regeringen, och samarbetet har successivt utökats.

I det här sammanhanget vill jag även nämna att vi har infört utökade möjligheter till förverkande. De nya reglerna har gjort det lättare att förverka pengar som påträffas i kriminella sammanhang men som inte kan knytas till ett visst konkret brott.

Regeringen bereder just nu Utsökningsutredningens betänkande *Ett modernare utsökningsförfarande*. Utredningen lämnar många förslag för att modernisera och förbättra Kronofogdemyndighetens verksamhet. Vidare konstaterar utredningen att det finns effektivitetsvinster med utökade möjligheter till distansutmätning. Samtidigt belyser betänkandet andra hänsyn som måste beaktas om polisen ska få en större roll i utmätningförfarandet. Bland annat tar utredningen upp risken för att brottsvinster tvättas genom utmätning.

För regeringen är det angeläget att det finns ett regelverk som möjliggör effektiva utlösningar. Jag vill inte föregripa den pågående beredningen, men jag kan konstatera att utredningen och remissinstansernas synpunkter ger regeringen ett gott underlag för ett kommande ställningstagande vad gäller utökade möjligheter till distansutmätning.

Detta är mitt inledande svar.

Anf. 65 MARIA MALMER STENERGARD (M):

Fru talman! Jag vill naturligtvis börja med att hälsa Heléne Fritzons välkommen till riksdagens kammare. Det är vår första debatt här, och det är alltid väldigt roligt att debattera med en annan Kristianstadbo.

Jag vill också tacka för svaret. Denna interpellation handlar om hur vi ska kunna ge Kronofogdemyndigheten de verktyg som behövs för att de ska kunna bidra till att medborgare, företag och myndigheter kan få betalt för sådant som de ska ha betalt för. Det ska inte vara enkelt för den som har skulder att behålla värdefull egendom och därmed undgå sin skyldighet att betala. Samhället måste göra vad det kan för att brottsoffret ska få sitt skadestånd, för att underhållsstödet ska betalas och för att den som vägrar att betala sin skatt faktiskt ska göra det.

Den grova organiserade brottsligheten finner ständigt nya vägar. Det ställer krav på lagstiftningen och på myndigheterna att faktiskt hänga med.

Kronofogden har länge efterfrågat utökade möjligheter till distansutmätning. Om de fick det skulle de kunna driva in mer skulder. Sedan Kronofogden inrättade sin jourtelefon har egendom av stort värde kunnat säkerställas genom så kallad distansutmätning, framför allt tack vare ett närmare samarbete med polisen. Exempelvis kan utmätning ske av kontanter eller smycken som har tagits i beslag mitt i natten av polis i samband med att en skuldsatt person har anhållits.

Denna interpellation tar sikte på ett hål i lagstiftningen som gör att värdefull egendom ibland inte kan utmätas. Om polisen, till exempel i en rutinkontroll, stoppar en skuldsatt person med en värdefull bil kan de inte hålla kvar bilen om de inte har stöd i sin egen lagstiftning för att göra det. Därmed tvingas de att släppa iväg personen med den värdefulla bilen även om de vet att personen har stora skulder. Det måste sticka i människors ögon. Det ska inte vara så lätt att slippa göra rätt. Jag är rädd att detta också undergräver allmänhetens förtroende för myndigheterna.

Det rimliga skulle i stället vara att polisen ringde upp Kronofogden, fick kännedom om skulderna och höll kvar bilen. Redan 2014 kom Kronofogden med förslag på hur man skulle kunna komma till rätta med detta. Och de lyfte så sent som i april i år fram behovet i sitt remissvar på utredningen rörande nya utmättningsregler. Det är alltså bakgrunden till min interpellation.

Kommer regeringen att vidta några åtgärder för att utöka möjligheterna till distansutmätning? Det var min fråga. Jag får inte direkt något svar på min fråga, men jag konstaterar att ministern i sitt svar lyfter vikten av ett regelverk som möjliggör effektiva utmätningar. Det är bra. Distansutmätning är en viktig fråga som lyfts i utredningen och som regeringen har att ta ställning till. Men i utredningen finns det också andra viktiga förslag.

Därför skulle jag vilja fråga: När tror statsrådet att regeringen kommer att ta ställning i frågan och lägga fram en proposition med Utsökningsutredningens betänkande som grund?

Anf. 66 Statsrådet HELENE FRITZON (S):

Fru talman! Jag tror att jag och Maria Malmer Stenergard är överens om väldigt mycket i den här frågan, men jag skulle ändå vilja ta tillfället i akt och beskriva att det finns balanspunkter i frågan.

Å ena sidan är det viktigt att Kronofogdemyndigheten har bra verktyg för att utföra sitt arbete. Det handlar både om att hitta tillgångar och att utmäta det man hittar. Då är det angeläget att det finns ett samarbete mellan Kronofogdemyndigheten och andra myndigheter. Jourtelefon, som Maria Malmer Stenergard pekar på, är ett framgångsrikt sådant.

När det gäller arbetet mot organiserad brottslighet har Kronofogdemyndigheten en viktig roll. Det är en viktig signal att sända att brott inte lönar sig, och det finns statussymboler i dag, till exempel bilar, klockor och kontanter, som faktiskt kan plockas av de kriminella som en tillgång i det uppdraget.

Utmätning är ett bra sätt att komma åt de tillgångar som kan kopplas till brottslighet, men å andra sidan, och där har vi den andra balanspunkten, berör Kronofogdemyndighetens arbete ofta enskildas privata sfär, vilket ställer krav på att myndighetens agerande är proportionerligt och sker med respekt för de enskildas integritet. De allra flesta av dem som har obetalda skulder är ju inte kriminella.

Det är bra att polisen kan hjälpa Kronofogdemyndigheten, men innan vi ger polisen ännu fler arbetsuppgifter måste man också överväga om det är den bästa användningen av polisens resurser. Det är en sådan fråga.

Sedan måste man också beakta att olika myndigheter har olika uppdrag. Utsökningsutredningen belyser också risken för att enskilda drar sig för att söka hjälp från polisen av rädsla för att deras saker ska bli utmätta. Även det är en dimension som man måste ha med sig.

Frågan om utökad distansutmätning ingår ändå som en del i den större frågan om hur Kronofogdemyndighetens arbete kan bli mer effektivt. Regeringen kommer att titta på dessa frågor med Utsökningsutredningen som utgångspunkt. I beredningen kommer också remissinstansernas synpunkter liksom erfarenheter och idéer från myndighetssamverkan mot organiserad brottslighet att vara viktiga delar.

Någon tidsplan kan jag inte utlova i dag, utan mitt anförande är ett uttryck för regeringens ambition på det område som Maria Malmer Stenergard ställer frågan om.

Anf. 67 MARIA MALMER STENERGARD (M):

Fru talman! Utifrån sett kanske det här kan tyckas vara en mindre fråga. Men faktum är att ett förändrat regelverk för distansutmätningar skulle kunna få rätt stora konsekvenser. Kronofogden har själv gjort en försiktig beräkning och då kommit fram till att det utmätta beloppet avseende egendom som påträffas av annan myndighet skulle kunna tredubblas jämfört med i dag, och i dag är det alltså redan mångmiljonbelopp som vi pratar om och som man får in via Kronofogdens jourverksamhet.

År 2014 fick Kronofogdens jourtelefon ta emot 235 samtal från polisen där de fick avstå från utmätning av det här skälet, trots att det alltså fanns skulder. Och det är bara jourtelefonen. Till det kommer det som skulle kunna ske under dagtid och som inte finns med i den statistiken.

Heléne Fritzon lyfter i sitt svar till mig vikten av samverkan mellan myndigheter, och det är otroligt viktigt. Kronofogden, Polisen och Tullen har till exempel haft väldigt framgångsrika projekt där man har kunnat utnyttja varje myndighets egen befogenhet och kunnat samverka och komma åt mer egendom tack vare detta.

Den förbättrade samverkan skapar möjligheter, men den belyser också de hinder som finns för en effektivare verksamhet. Den begränsade möjligheten till distansutmätning är ett sådant hinder.

Tidigare har Kronofogden föreslagit en möjlighet att distansutmäta med hjälp av polisen. I sitt remissvar från i våras menar de att det skulle kunna omfatta även Tullen, Kustbevakningen och andra brottsbekämpande myndigheter.

Jag ser här väldigt stora möjligheter att möta den grova organiserade brottsligheten på ett mer effektivt sätt. Det handlar även om att fler ska kunna bli skuldfria och att fler ska kunna få betalt.

Ministern lyfter upp de överväganden som har gjorts i utredningen och som naturligtvis är väldigt viktiga. Utredningen föreslår alltså inte utökade möjligheter till distansutmätning, vilket jag tycker är synd. Det handlar till exempel om vikten av att pengar inte tvättas genom att brottsvinster används till att betala skulder. Här tycker jag att det är viktigt att framhålla att det fortfarande är Kronofogdemyndigheten med sin speciella kompetens som ska fatta de här utmätningsbesluten och ingen annan.

Utredningen lyfter också fram risken med att utökade möjligheter till distansutmätning skulle skapa merarbete. Det är ganska självklart, men om de ytterligare ansträngningarna skulle leda till att fler fick betalt och fler blev skuldfria måste det ändå anses vara prioriterat arbete. Riskerna när det gäller allmänhetens förtroende för myndigheterna och för rättsväsendet är nog betydligt större om man står stilla och tittar på när skuldsattas egendom försvinner utom synhåll jämfört med om man lägger lite extra resurser på att se till att samhället faktiskt fungerar.

Slutligen har jag lite svårt att förstå hänvisningen till de utökade möjligheterna att förverka pengar som inte kan knytas till ett brott. Om man med bibehållen rättssäkerhet kan förverka pengar som man inte kan knyta till ett visst konkret brott borde man ju verkligen kunna utmäta pengar som man kan knyta till en viss skuld.

I övrigt är förverkande och utmätning två helt olika saker, så hur menar ministern att de utökade möjligheterna att förverka egendom har koppling till den här interpellationen och problemen med de begränsade möjligheterna till distansutmätning?

Anf. 68 Statsrådet HELENE FRITZON (S):

Fru talman! Jag vill inleda med att tacka så väldigt mycket för frågan. Det är otroligt viktigt att vi för den här diskussionen, och som jag sa i mitt andra inlägg är det ju så att det finns balanspunkter i detta.

Precis som Maria Malmer Stenergard påpekar har Utsökningsutredningen konstaterat att en utökad distansutmätning skulle främja effektiviteten. Samtidigt landar man i bedömningen att kravet på besittning bör behållas och att Kronofogdemyndighetens förslag inte bör genomföras.

Vi har remissrundan som på alla sätt visar att förslaget har mottagits väl, även om det finns remissinstanser som pekar i den riktning som Maria Malmer Stenergard tar upp, nämligen frågan om distansutmätningen. Där instämmer Kronofogdemyndigheten, Polismyndigheten och Ekobrottsmyndigheten inte i utredningens slutsats utan anser att man ska ge de här utökade möjligheterna till distansutmätning.

Det fortsatta arbetet kommer i vår beredning att inriktas på att analysera utredningens förslag, värdera remissinstansernas olika ståndpunkter och sedan återkomma med eventuella förslag med anledning av betänkandet.

Jag tycker att det är viktigt att frågan lyfts fram. Jag tycker att det från Maria Malmer Stenergards sida har varit en väldigt klargörande och tydlig debatt, och jag försäkrar att jag har frågan med på dagordningen.

Anf. 69 MARIA MALMER STENERGARD (M):

Fru talman! Som jag sa inledningsvis måste samhället hela tiden stå på tå för att bekämpa brottslighet. När den organiserade brottsligheten flyttar fram sina positioner måste samhället reagera och hänga med. När samhället har fått ett uppdrag som är fastslaget – att driva in en skuld – ska samhället också ha de möjligheter som krävs för att göra det.

Det sticker i ögonen på folk när personer med stora skulder innehar värdefull egendom. Att Kronofogden får avstå från att utmäta värdefull egendom på grund av lagtekniskt krångel skadar allmänhetens förtroende för rättssamhället. Till syvende och sist handlar det nämligen om brottsoffer som inte får betalt, om underhåll som inte betalas och om skattesmitare

som kommer undan. Det får vi aldrig acceptera. Självklart måste vi också bibehålla rättssäkerhetsperspektivet; det instämmer jag helt i.

Jag vill tacka för debatten. Jag ser mycket fram emot regeringens ställningstagande framöver, och jag hoppas att man lyssnar på den egna myndigheten i det här fallet.

Prot. 2017/18:38

28 november

Svar på
interpellationer

Anf. 70 Statsrådet HELÉNE FRITZON (S):

Fru talman! Jag skulle vilja avsluta med att ge några goda exempel som tas upp av utredningen, som också relaterar till att det råder effektivitet i organisationen. Utredningen pekar på vikten av att polisen i första hand prövar om upphittad egendom ska förverkas. Pengar och andra tillgångar som härrör från brott ska i första hand förverkas och inte kunna användas av den kriminelle för att betala skulder, vilket Maria Malmer Stenergard har understrukt i sina anföranden. Vi kommer att titta närmare på dessa frågor i beredningen av utredningens betänkande.

Maria Malmer Stenergard har på alla sätt understrukt värdet av att myndigheter samverkar. Det finns också ett elektroniskt informationsutbyte mellan Kronofogdemyndigheten och andra myndigheter. Det ger utökade möjligheter i ett samarbete för att på ett bra sätt kontrollera om någon del av eller hela summan kan utmätas. Utsökningsutredningen anser att Kronofogdemyndigheten bör ha ett ökat elektroniskt informationsutbyte med fler myndigheter. Utredningen presenterar också möjligheten att brottsutredande myndigheter skulle kunna få tillgång till delar av Kronofogdemyndighetens databas och göra elektroniska kontroller. Det finns många delar i detta som kan bidra till att det blir en effektiv utmätning.

Med detta tycker jag att Maria Malmer Stenergards interpellation på alla sätt bidrar till utvecklingen av frågan.

Överläggningen var härmed avslutad.

§ 17 Svar på interpellation 2017/18:105 om utredningar på migrationsområdet

Anf. 71 Statsrådet HELÉNE FRITZON (S):

Fru talman! Jeff Ahl har frågat mig vilka överväganden jag gör för att säkerställa objektiviteten när det gäller val av utredare på migrationsområdet.

Inledningsvis vill jag framhålla att beslut om att utse utredare fattas på saklig grund efter noggranna överväganden. Utredaren ska naturligtvis ha utbildning och erfarenhet som passar för det aktuella uppdraget. En uttalad och viktig målsättning för regeringen är också att uppdragen ska fördelas så jämnt som möjligt mellan kvinnor och män.

Riktlinjer och utgångspunkter för utredningsuppdraget formuleras och avgränsas i de direktiv som regeringen beslutar för utredaren. I direktiven beslutar regeringen även om de närmare formerna för utredningsarbetet.

Ansvarigt statsråd utser de övriga personer som i olika funktioner ska delta i utredningsarbetet. Ofta deltar exempelvis departementstjänstemän, men även tjänstemän från relevanta myndigheter och intresseorganisationer samt akademiker, som experter eller sakkunniga i utredningen.

Slutligen kan förslagen från utredaren sändas ut på remiss till berörda myndigheter och intresseorganisationer för synpunkter. Även allmänheten har rätt att lämna synpunkter. Efter en sådan remissomgång tar regeringen ställning till hur man ska gå vidare med utredningens förslag.

Mot denna bakgrund anser jag att jag har bra förutsättningar att se till att regeringens beslutsunderlag är såväl sakliga som objektiva och håller god kvalitet.

Anf. 72 JEFF AHL (SD):

Fru talman! Vi ser hur resterna av det en gång så trygga folkhemmet monteras ned i allt snabbare takt av den Sverigefientliga och globalistiska samhällseliten som styr det politiska samtalet såväl som den faktiska politiken i Sverige. Vi ser detta i faktisk politik. Till exempel har den så kallade Pensionsgruppen, där Socialdemokraterna och även Moderaterna, ingår bestämt att man ska höja pensionsåldern för svenskarna – detta för att finansiera det fortsatta migrationspolitiska kaoset.

Vi ser en sjukvård i kris där barns hälsa skadas allvarligt, där barn till och med har dött på grund av den överbelastning som sjukvården har drabbats av. Även detta går till stora delar att härleda till den migrationspolitiska inriktningen som nuvarande och tidigare regeringar har bedrivit.

Vi ser också hur låglönejobb – tidigare kritiserat av Socialdemokraterna – har förhandlats fram av fackförbunden i samverkan med näringslivet. Vilken gång i ordningen facken sviker svenska arbetare vet jag inte, men det är värt att notera att Socialdemokraterna är LO:s parlamentariska gren.

Vad har då detta med själva sakfrågan att göra? Jo, det pekar ju på vartåt regeringen vill. Utredningen syftar till att utreda så kallade limbofall, verkställighetshinder och annat. Frågan är om det är lämpligt att anställa en asylaktivist som utredare. En enkel googling hade visat vad den här personen har för personliga åsikter. Det är inte särskilt seriöst. Dessutom är utredningen i sig helt onödig. Den är bara ett sätt för regeringen att kunna motivera framtida amnestiförslag likt det som man tillkännagav i går; fullvuxna afghanska män som tidigare har utgett sig för att vara barn ska få stanna i Sverige.

Det är också allvarligt att man slösar skattepengar på att anställa en person som helt klart rör sig i en sfär inspirerad av Miljöpartiets ideologiska preferenser. Det visar på den nepotism och korruption som har smugit sig in i Myndighetssverige där utredarjobb, samordningstjänster och andra tjänster delas ut till personer på basis av att de har rätt politisk åsikt och inget annat.

Vad gäller utredningen i sig är det allvarligt att man låter utreda verkställighetshinder i stället för att lösa verkställighetshindren. Har regeringen glömt bort att det finns diplomatiska verktyg för att påverka de länder som vägrar att ta emot sina egna medborgare? Är regeringen medveten om att det går att upprätta transitavtal med länder för att ta emot personer?

Min farhåga vad gäller utredningen berör de marockanska gatukrinnella som finns i storstäderna. I stället för att problematisera situationen anser jag att medborgarna ska skickas till Marocko. Gör det bästvägen om så krävs och sätt personerna i land. De är Marockos medborgare, inte våra.

Vi har inget ansvar för dessa personer utan de är Marockos ansvar. Regeringen beställer utredningar som inte behövs i stället för att göra saker som faktiskt kan göras.

Utredningen visar att regeringen avser att fortsätta på sin inslagna väg vad gäller amnesti. Det kommer att innebära påfrestningar på våra sociala trygghetssystem och sjukvården. Vi kommer att fortsätta att se personer i den svenska sjukvårdskön med stora vårdbehov. Det konstaterades att de som anlände under det migrationspolitiska kaoset 2015 hade stora behov av sjukvård, vilket såklart kom att utgöra en påfrestning på sjukvården. Om inte ministern har läst rapporten föreslår jag att ministern läser de rapporter som MSB har producerat i ämnet.

Anf. 73 Statsrådet HELÉNE FRITZON (S):

Fru talman! Jeff Ahl, Sverigedemokraterna, har ställt en fråga till mig i interpellationsdebatten som handlar om vilka överväganden jag som statsråd gör för att säkerställa objektiviteten när det gäller val av utredare på migrationsområdet. Jeff Ahls anförande innehöll dock mycket lite om just den frågan. I stället ägnade sig Jeff Ahl, Sverigedemokraterna, åt ett i sedvanlig ordning genuint förakt för grundläggande demokratiska värden, ett genuint förakt för fackliga organisationer och slutligen ett genuint förakt för svenskt utredningsväsen.

Jag skulle ändå vilja ta den ursprungliga frågan på allvar genom att berätta för Jeff Ahl varför vi tillsatte utredningen om praktiska verkställighetshinder. Vi har då beaktat alla krav på objektivitet när det gäller att utse utredare. Utgångspunkten är nämligen att de som har fått avslag på sin ansökan om uppehållstillstånd ska lämna Sverige och återvända så snart som möjligt, och ansvaret för att så sker ligger i första hand på den enskilde. Sedan finns ändå ett antal personer som under längre perioder blir kvar i Sverige med avlägsnandebeslut som av olika skäl inte verkställs. Därför är det viktigt för regeringen att undersöka anledningarna och skälen bakom det. Det är också angeläget att motverka situationer där personer som har fått avslag på sin asylansökan utan egen förskyllan hamnar eller blir kvar i en situation med ett avlägsnandebeslut som inte kan verkställas.

Regeringen ville därför undersöka förekomsten av och rättstillämpningen i sådana situationer. Utredningen är en del i regeringens arbete med att följa upp återvändandearbetet. För detta har vi tillsatt en särskild utredning med en utredare.

Anf. 74 JEFF AHL (SD):

Fru talman! Man ska sätta frågorna i deras kontext. Det intressanta här är varför regeringen har utsett en profilerad asylaktivist som utredare. Det finns en tydlig agenda för det. Det visade sig inte minst i går när regeringen gav amnesti till fullvuxna afghanska män som har utgett sig för att vara barn.

Vad gäller angrepp på fackförbunden är det inte märkligt att kritisera dem, eftersom de förhandlar fram låglönejobb med hänvisning till just den kris som de har varit med och skapat. Låglönejobb kommer att innebära lönepress även för svenska arbetare. Det är något man också måste ta hänsyn till. Man ska som sagt inte rycka saker ur deras kontext, utan i stället sätta in saker i en kontext.

Det är ni som visar förakt för utredningsinstrumentet när ni använder det för att ge jobb till sådana som står er ideologiskt nära för en utredning som inte behövs.

Det är också tydligt att regeringen har svårt att förstå vilken fot den ska stå på i migrationspolitiken. Man påstår att man skärper migrationspolitiken, men ger sedan amnesti och tillsätter en utredning för att utreda verkställighetshinder som man själv har ansvaret för att de finns kvar.

Regeringen visar snarare total handlingsförlamning på området, när man inte använder de diplomatiska instrument som finns för att lösa verkställighetshindren. I stället beställer man en utredning bara för att ge en asylaktivist ett jobb.

Man ska komma ihåg att den här asylaktivisten bor i ett överklassområde fritt från mångkultur. Jag vet inte, men hon kanske hade problem med att hitta ett vanligt jobb eller något sådant så därför var man helt enkelt tvungen att ge henne ett statligt jobb. Det skulle inte förvåna.

Det viktiga är att sätta det egna folkets trygghet först. Den förda migrationspolitiken och de utredningar och amnestier som delas ut till höger och vänster visar att regeringen inte har några avsikter att sätta den egna befolkningens trygghet först.

Anf. 75 Statsrådet HELÉNE FRITZON (S):

Fru talman! Jeff Ahl fortsätter med påhopp på svenskt utredningsväsen. Jag måste dock utgå från att Jeff Ahl som riksdagsledamot ändå är väl bekant med utredningsväsendet och också med det kvalitetsarbete som Regeringskansliet bedriver för att ständigt förbättra kvaliteten i utredningsarbetet. Som exempel kan nämnas det arbete som kommittéservice gör. Kommittéservice har till uppgift att ge stöd till utredningar och erbjuder också kvalitetsutveckling genom utbildning och annan expertis. Detta är en väldigt grundläggande del i det svenska systemet för hur vi bereder förslag och ärenden.

Det här är ett mycket fullt angrepp på en av våra utredare. Mitt svar riktar sig kanske inte i första hand till Jeff Ahl, som redan har bestämt sig. Men för dem som följer debatten kan det ändå vara viktigt att känna till att utredaren som avses är Anna Lundberg. Hon har en gedigen akademisk bakgrund. Vid tiden för förordnandet var hon docent i mänskliga rättigheter vid Malmö högskola. Hon har en forskningsbakgrund som passar väl in i uppdraget. Anna Lundberg är också numera professor i välfärdsrätt vid Linköpings universitet.

Det är häpnadsväckande att någon skriver en interpellation med utgångspunkten att regeringen utser en, som Jeff Ahl uttryckte det, asylaktivist. Men jag gissar att det passar in i Sverigedemokraternas kontext, och utifrån den är väl interpellationen ställd.

Jag vill också komplettera och säga att när utredningar görs bistås dessa av en utredningssekreterare som i utredningar ofta har expertkunskap, i detta fall erfarenhet av migrationsrätt. Man utser också sakkunniga från Regeringskansliet samt experter som är hämtade från de olika ansvarsområden som berör utredningen. I den här utredningen handlar det om migrationsdomstol, migrationsverk och polismyndighet.

Jag nämner detta med anledning av interpellationen och för att man ska få en bra bild av hur utredningsväsendet faktiskt är uppbyggt och hur det fungerar.

Anf. 76 JEFF AHL (SD):

Fru talman! Återigen visar ministern att det är helt omöjligt för regeringen att sätta in saker i en kontext. Det är ni som missbrukar utredningsväsendet med utredningar som inte behövs.

Det visar snarare på den handlingsförlamning som regeringen har. Ni löser inte de verkställighetshinder som utredningen berör. I stället lägger ni pengar på en utredning som inte behövs. Använd de diplomatiska verktyg som ni har! Det här handlar även om att hantera skattemedel varsamt. Man ska inte använda skattemedel till saker som inte behövs.

Det handlar återigen om att sätta in saker i en kontext. Regeringen har med denna utredning och med andra politiska beslut visat att den har oerhört svårt att hålla en fast migrationspolitisk linje. Den ena dagen ska gränsen vara öppen. Den andra dagen måste ni stänga gränsen med hjälp av oss. Den tredje dagen blir det amnesti, och ni ska ha utredningar som utreder verkställighetshinder för att utöka möjligheterna för ännu fler amnestier.

Fru talman! Det är viktigt för väljarna att det tydligt framgår vilka politiska alternativ som finns i dag. Det finns egentligen bara två alternativ: antingen ett alternativ som bygger upp välfärdsstaten och folkhemmet igen. Eller så röstar man på Socialdemokraterna och Moderaterna som är kända att göra sig själva till stödpartier för Miljöpartiet, Centerpartiet och sådana partier som har väldigt extrema åsikter i invandringsfrågan, där öppna gränser är ett återkommande argument.

Det visar sig återigen nu när man tillsätter en utredare som är med i det slags organisationer som vi alla förstår har kontakter även högre upp i de olika politiska partierna. Det är ingen hemlighet att det är korruption och nepotism inblandat i detta beslut.

Anf. 77 Statsrådet HELÉNE FRITZON (S):

Fru talman! Jeff Ahls avslutande påhopp är inte ens värt att kommentera, men jag ska ändå vara artig och tacka för interpellationsdebatten.

Jag har redovisat regeringens syn på utredningsväsendet, som även har stöd i Sveriges riksdag. På de allmänpolitiska frågor som Jeff Ahl tar upp gör regeringen en egen bedömning. Sverigedemokraterna gör ofta en helt annan bedömning. Så här fungerar vår demokrati.

Fru talman! Jag har som sagt redovisat svar på interpellantens frågor och vill därmed avsluta debatten.

Överläggningen var härmed avslutad.

§ 18 Svar på interpellation 2017/18:150 om glyfosat

Anf. 78 Miljöminister KAROLINA SKOG (MP):

Fru talman! Jesper Skalberg Karlsson har frågat mig vilken inriktning regeringen har haft och hur den vetenskapliga bedömningen har beaktats

Prot. 2017/18:38
28 november

Svar på
interpellationer

när förslaget om förnyat godkännande av glyfosat behandlats i Ständiga kommittén.

Svaret på Jesper Skalberg Karlssons fråga finns i de svar jag lämnade den 1 november på fråga 2017/18:147 av Jonas Jacobsson Gjørtler (M) *Regeringens position angående glyfosat* och fråga 2017/18:174 av Eskil Erlandsson (C) *Regeringens ståndpunkt angående glyfosat*. Jag återger därför valda delar av detta svar.

EU:s medlemsländer har att ta ställning till ett förslag från EU-kommissionen om ett förnyat godkännande för glyfosat. Behandlingen sker i den ständiga kommittén för växter, djur, livsmedel och foder.

Europeiska kemikaliemyndigheten, Echa, har noga granskat alla tillgängliga studier om glyfosat och kommit till slutsatsen att det inte finns grund för att klassificera glyfosat som cancerframkallande. Echas slutsats kompletterar det tidigare arbetet i Europeiska livsmedelssäkerhetsmyndigheten, Efsa.

Regeringen anser att det är viktigt att respektera vetenskapliga bedömningar och att följa reglerna. Regeringen anser det också viktigt att ett godkännande kan vinna bred acceptans bland medlemsstater och bland medborgarna. Det är viktigt att vi tar den oro som finns kring miljörisker kopplade till glyfosat på allvar. Samtidigt behöver lantbrukare få tid att ställa om till alternativa metoder.

EU-kommissionen hade inför kommittémötet den 25 oktober lagt fram ett förslag om att glyfosat fortsatt ska vara godkänt i tio år. Vid mötet gjordes ett antal bordsrundor där medlemsländerna gemensamt diskuterade frågan. Det stod tidigt klart att kommissionens förslag inte hade tillräckligt stöd bland länderna, och ingen omröstning hölls.

Vid kommittémötet den 9 november hölls en omröstning om kommissionens reviderade förslag om fem års godkännande. Sverige röstade för förslaget. För att ytterligare verka för en kompromiss som många länder kan samlas runt lade Sverige fram ett förslag om att de utredningar som redan gjorts om glyfosat ska kompletteras med en utredning om glyfosats påverkan på ekosystemen. EU-länderna kunde vid mötet inte enas om ett beslut.

Jag hoppas att fru talmannen godkänner att jag avviker något från den tidigare inlämnade texten till svaret, för därefter har det varit ytterligare ett möte. Där förslög kommissionen åter fem års godkännande, vilket denna gång vann kvalificerad majoritet. Sverige röstade för också på detta möte.

Anf. 79 JESPER SKALBERG KARLSSON (M):

Fru talman! Klockan är nästan prick 19.00, och miljöministern är i kammaren för att debattera glyfosat. Att ministern spenderar sina tisdagskvällar här är snart så vanligt att man kan ställa sin klocka efter det. Tack, ministern, för svaret på min interpellation!

Texten till svaret är dock skriven som om vi vore tillbaka i mitten av november, för några veckor sedan. Sedan interpellationen skrevs – och svaret, får jag anta – har en överenskommelse kommit till stånd på EU-nivå, som säger att glyfosat får användas i Europeiska unionen i åtminstone fem år till. Jag är glad att man har enats om detta.

Glyfosat är trots namnet, som kan låta farligt och främmande, ett av världens mest använda växtskyddsmedel. I Sverige är det det mest använda. Dessutom kan man nämna i sammanhanget att glyfosat är ett verkligt medel som, åtminstone till viss del, substituerar andra, mer farliga alternativ som exempelvis klororganiska föreningar.

Glyfosat är också, vilket ministern tar upp i sitt svar, godkänt av både Europeiska myndigheten för livsmedelssäkerhet, Efsa, och Europeiska kemikaliemyndigheten, Echa. Det är dessa två instanser som vanligtvis ligger till grund för den svenska ståndpunkten i frågor som rör kemikalier.

Traditionen att lyssna på vetenskaplig expertis snarare än att politiker går på magkänsla eller låter intresseorganisationer diktera villkoren säkerställer att branscher som är beroende av växtskydd får långsiktiga, förutsägbara spelregler. Här har regeringen svajat något, trots att regeringen vet att vår användning av glyfosat redan i dag är restriktiv, trots att regeringen vet att konventionell odling kräver effektfulla växtskydd och trots att regeringen vet att vi har en kortare säsong än i Sydeuropa och därmed har lite färre grödor att välja mellan.

På bordet i kommittén har det legat olika förslag: Det har varit tio år, och det har varit fem år. Den 25 oktober sa Sverige nej till att förlänga tillståndet med tio år, och den 9 november röstade man ja till en förlängning på fem år. Det tycks som att regeringen har spelat lite spel med den svenska ståndpunkten i frågan.

Min uppföljande fråga till miljöminister Karolina Skog, nu när det finns en färdig överenskommelse och beslut har fattats, är: Vad har regeringen drivit på för i kommittén? Har regeringen drivit på för att det ska vara fem år? Här vill jag ha ett tydligt svar. Har man drivit på för tio ursprungligen, eller har man sagt fem från början? Anser regeringen att man, med det agerande man har haft, har följt det mandat som har getts av riksdagen i EU-nämnden?

Anf. 80 Miljöminister KAROLINA SKOG (MP):

Fru talman! Jag tänkte börja med att ge ytterligare lite bakgrund till hur denna typ av beslut hanteras.

Det finns kommittéer där medlemsländerna röstar med en röststyrka som är baserad på medborgarantal. Det krävs kvalificerad majoritet för att förslag ska gå igenom. Det krävs ett visst antal länder som representerar ett visst antal medborgare för att ett förslag ska gå igenom.

Det normala och vanliga är att denna typ av ämnen godkänns för femton år i taget. I det här fallet baserade dock kommissionen sin bedömning på skarp kritik som framförts av EU-parlamentet, som menar att glyfosat bör fasas ut och att fem år är en lämplig utfasningsperiod, och på ett medborgarinitiativ som inlämnats till kommissionen och som uppnått de 1 miljon underskrifter som krävs för att det ska hanteras formellt.

Med hänsyn till dessa två förutsättningar lade kommissionen först fram ett förslag om tio års förlängning. Nära inpå mötet, på eftermiddagen den 25 oktober, öppnade kommissionen via våra kontakter på representationen i Bryssel upp för ett kortare godkännande genom att efterhöra bland andra Sveriges syn på möjligheten att bara godkänna i fem år. Detta tolkade vi – det var en rimlig tolkning – som att kommissionen gjorde bedömningen att tio år inte skulle få tillräckligt stor majoritet, vilket också visade sig stämma mycket tidigt på det möte som hölls den 25 oktober.

Jag måste rätta Skalberg Karlsson, som påstod att Sverige röstade emot. Det var inga omröstningar på mötet den 25 oktober, utan det var så kallade bordsrundor. Det är när man går bordet runt och land efter land får ge sin syn på både förslaget och vägar framåt. Innan första rundan var klar stod det klart att tio år inte skulle vinna tillräckligt stor majoritet. Sveriges representant öppnade då, i enlighet med instruktionen, upp för möjligheten att göra en kortare förlängning, eftersom detta vid tidpunkten framstod som den enda möjliga vägen framåt.

För Sveriges del har det i denna process varit viktigt att EU-länderna skulle klara att nå en tillräckligt stor majoritet och fatta beslut i enlighet med den ordning som är fastlagd.

I det fall medlemsländerna misslyckas med att nå tillräcklig majoritet går frågan upp till kommissionen. Tyvärr har det hänt ett flertal gånger den senaste tiden att medlemsländerna misslyckats med att komma överens på motsvarande sätt om beslut så att frågan har lämnats till kommissionen, mot systemet. Det är en utveckling som jag tycker är oroande, och därför har vi verkat för att hitta en tillräckligt bred majoritet för att någon form av godkännande skulle kunna ges i ett beslut fattat av medlemsländerna.

Anf. 81 JESPER SKALBERG KARLSSON (M):

Fru talman! Tack, ministern, för svaret!

Det är tydligt att Sverige alltså från det första mötet, även innan man röstade om det, har drivit på för fem år snarare än tio år. Så är det med den saken. Jag säger inte att Sverige röstade nej till tio år den 25 oktober men däremot att man *sa* nej till tio år den 25 oktober. Ministern verkar också vidhålla att så var fallet.

Fru talman! Sverige ligger där det ligger. Det innebär att vi har ett annat klimat än många av de länder som har svajat kring glyfosat. Det är inte bara Sverige som har bytt ståndpunkt under resans gång, men jag skulle inte säga att det är till regeringens fördel att det är så, snarare tvärtom.

Vi är, tillsammans med Finland, kanske det land som är mest beroende av fullgoda växtskydd givet vårt kalla klimat. Vi har en kortare tid som det är möjligt att bearbeta grödor. Det innebär att vi också har färre grödor att välja mellan än andra länder i Sydeuropa. Det gör att Sverige drabbas hårt om glyfosat försvinner, eller när glyfosat försvinner.

Jag vill vara tydlig i denna debatt med att det kanske kommer nya och bättre medel i framtiden. Grön kemi, nanoteknik och crowdfundade datorresurser kan komma att producera nya alternativ. Det är inte otroligt att denna forskning också kommer att ske i Sverige. Men till dess skulle ett förbud mot glyfosatanvändning vara en riskfaktor för svenska lantbrukare. Det förslag som kommer från parlamentet skulle alltså slå undan betydande delar av den svenska produktionen av livsmedel.

Det finns en rad följdfrågor i detta sammanhang som man behöver svara på om man menar allvar med att det inte ska bli fem år till när denna period är över. Den första är om det över huvud taget finns några fullgoda alternativ till glyfosat i Sverige i dag. Den andra handlar om de alternativa metoder som ministern skriver om i sitt svar. Vilka är de egentligen? Tror regeringen att vi kan nå de mål som regeringen står bakom i och med livsmedelsstrategin om ökad produktion av livsmedel om vi skulle fasa ut det absolut vanligaste växtskyddsmedlet redan 2022?

I Sverige har vi redan i enlighet med försiktighetsprincipen en restriktiv användning av glyfosat. Man får till exempel inte använda medlet före skörden när man odlar spannmål. Det är nästan precis så som det är i Finland, som har samma klimat som vi.

Jag förstår också att en regering där Miljöpartiet ingår vill främja ekologisk produktion. Det är också därför som man har satt ett mål om ekologisk produktion i Sverige. Jag vill också öka den ekologiska produktionen, men inte på bekostnad av den konventionella odlingen. Vi behöver ge möjligheter för båda näringarna att växa, om man nu menar att det är två olika.

Jag har läst vad många gröna debattörer har skrivit om att de tror att ett förbud mot glyfosat skulle göra att vi ställer om till ekologisk produktion i Sverige. Jag är tveksam till om det håller i verkligheten, eftersom det någonstans är kundernas efterfrågan som styr den ekologiska produktionen. Om vi omöjliggör eller kraftigt försvårar konventionell odling i Sverige, och om efterfrågan på konventionellt odlad mat kvarstår, kommer importen antagligen att öka.

Jag vet, och ministern vet, att svensk mat är ansvarsfullt odlad mat. Och det vore oerhört tråkigt om politiken styrde mot någonting annat.

Anf. 82 Miljöminister KAROLINA SKOG (MP):

Fru talman! Jag tycker att det är tråkigt att Jesper Skalberg Karlsson kontinuerligt omformulerar och, måste jag säga, medvetet misstolkar det som jag säger. Jag redogjorde ordagrant för vad den representant som var på mötet berättade för mig att hon sa.

Vid mötet den 28 oktober öppnade Sverige upp för en acceptans för ett kortare godkännande. Detta var baserat på de kontakter som hade varit mellan kommissionen och vår representation i Bryssel dagen innan, då vi hade förstått att även kommissionen hade öppnat upp för en sådan lösning. Vi anordnade då snabbt en relativt flexibel instruktion för att kunna hjälpa kommissionen att hitta en tillräckligt bred kompromiss. På detta möte var det många andra länder som inte hade hunnit göra det utan kom med mycket slutna mandat, vilket ledde till att det var två möten då man inte klarade av att fatta beslut. Om man ska kunna verka för en kompromiss kan man inte komma med ett helt slutet mandat. Det är ganska basalt.

Jag uppfattar dock att interpellationen egentligen handlar om någonting helt annat. Den tar upp en intressant avvägning: I vilken mån ska man helt och fullt basera beslut på vetenskapliga bedömningar, och i vilken mån – om någon – ska man ta in folklig oro eller synpunkter från medborgarna när det gäller denna typ av beslut? Det vanligaste, och den goda ordning som regeringen följer, är att vetenskapliga bedömningar ska respekteras. Så ser vi på frågan även denna gång.

När det gäller glyfosat har det varit en het och stark debatt. EU-parlamentet har framfört mycket stark kritik mot processen fram till godkännandet av glyfosat, och det har kommit ett medborgarinitiativ. Mycket av denna diskussion har handlat om grunden för de vetenskapliga bedömningar som Efsa och Echa har gjort. När det gäller att lyssna på medborgarna i denna del – det kan vara flera delar – framhöll jag att jag tycker att kommissionen har hittat en mycket klok ingång i denna diskussion.

Något som löste upp frågan på det senaste mötet var att kommissionen själv tog upp att man ska se över möjligheten att förbättra transparensen vad gäller underlagen för de vetenskapliga bedömningarna i myndigheterna.

I svensk kontext är det självklart att myndigheter öppet och transparent redovisar grunderna för sina bedömningar. Det är tyvärr inte självklart bland de europeiska myndigheterna. Därför är det mycket klokt att kommissionen nu tar på sig att se över möjligheterna att öka transparensen. Det är ett klokt sätt att möta den oro som finns bland medborgarna och den kritik som har framförts mot både den bristande transparensen och saklig kritik som också har riktats mot en del av dessa bedömningar. Det är klokt att vi har ett öppet samtal om dessa frågor. Därför tycker jag att man har hittat en god balans mellan de olika aspekter som man har att ta hänsyn till i denna typ av frågor.

Anf. 83 JESPER SKALBERG KARLSSON (M):

Fru talman! Jag tackar ministern för att hon närmar sig pudelns kärna i denna debatt.

Efsa och Echa, de två expertmyndigheter vi har som ligger nära sådana här frågor, har sagt att ämnet inte är så farligt som det kanske låter och känns i en känslofylld debatt. FAO, som är FN:s organ, har sagt samma sak. Jag är inte säker på att Europaparlamentet är den bästa aktören för peer review, utan jag tror faktiskt att det finns kompetenta människor på dessa myndigheter.

Jag är övertygad om att mer transparens är av godo; jag är inte på något sätt emot det. Däremot tycker jag att det finns skäl att ställa en fråga till ministern när hon säger att jag inte förstår det hon skriver. I det skriftliga svaret på interpellationen står det: ”Det är viktigt att vi tar den oro som finns kring miljörisiker kopplat till glyfosat på allvar.” Jag skulle vilja fråga om det inte är så att ministern har ett ansvar att möta den oron och faktiskt klargöra att den saknar stöd i de vetenskapliga bedömningar som gjorts.

Både miljöministern och klimatministern har ett ganska högt tonläge kring alternativa fakta, fake news och så vidare, och det är bra. Vi har ju partier i Sveriges riksdag, exempelvis Sverigedemokraterna, som riktar in sig på den lilla procent av forskningen som säger att växthuseffekten är bluff. Man säger att det måste vara så, för det känns bra i magen.

Lösningen kan då inte vara att vi andra, seriösa, partier går på det som känns bra i magen, utan vi borde ställa oss i mitten – ganska bredbent – och säga: Vi vill följa den vetenskapliga expertisen. Vi kan jobba för mer transparens, men det är inte så att vi kommer att gå magkänsla när det gäller saker som kan slå undan benen för svensk produktion – både konventionell och ekologisk.

Anf. 84 Miljöminister KAROLINA SKOG (MP):

Fru talman! Jag delar helt Jesper Skalbergs övertygelse – det har vi kommit fram till flera gånger här i kammaren – om vikten av att vetenskapliga bedömningar präglar politiska beslut. Det gäller inte minst den här typen av beslut, som vi hade bedömt som myndighetsutövning om de hade fattats i en svensk kontext. Det handlar om att tillämpa ett regelverk.

Det knepiga i det här fallet är att regelverket bygger på känd kunskap. Vi vet en del om vilka effekter glyfosat har. Det är tydligt konstaterat att glyfosat har effekter på miljön, inte minst negativa effekter på vattenlevande organismer. Det har gjorts en särskild insats från Europeiska kemikaliemyndigheten för att samla in och kolla kunskapsläget vad gäller påståenden att glyfosat orsakar cancer. De kunde konstatera att vi med tillgänglig kunskap inte kan påstå att glyfosat orsakar cancer.

När jag säger att vi ska möta oron menar jag att vi ska ta den diskussion som har funnits om bristande transparens. Vi ska ta på allvar den faktiska kritik som har riktats mot en del av de underlag som har använts för detta beslut. Det är en adekvat samhällsdiskussion, och det är bra att den förs.

Vi kan också konstatera att kunskapen om effekten av glyfosat på det samlade ekosystemet i dag inte är tillfredsställande utan bristfällig. Där har vi i arbetet att verka för en kompromiss också föreslagit att det ska göras ytterligare undersökningar om vilka effekter glyfosat har på ekosystemet – inte på enskilda växter eller djur, utan på det samlade systemet. Det vore ett bra underlag för nästa gång vi ska fatta motsvarande beslut.

Överläggningen var härmed avslutad.

§ 19 Bordläggning

Följande dokument anmäldes och bordlades:

Propositioner

2017/18:45 En ny organisation för etikprövning av forskning som avser människor

2017/18:53 Nya regler i arbetslöshetsförsäkringen om bland annat förtroendeuppdrag och pension

2017/18:55 Ökad insyn i partiers finansiering – ett utbyggt regelverk

Skrivelse

2017/18:54 Riksrevisionens rapport om regeringens insatser för att uppfylla det bredbandspolitiska målet

EU-dokument

KOM(2017) 648 Förslag till Europaparlamentets och rådets direktiv om ändring av direktiv 92/106/EEG om gemensamma regler för vissa former av kombinerad transport av gods mellan medlemsstaterna

KOM(2017) 653 Förslag till Europaparlamentets och rådets direktiv om ändring av direktiv 2009/33/EG om främjande av rena och energieffektiva vägtransportfordon

Motioner

med anledning av prop. 2017/18:41 Ändringar i postlagen

2017/18:3934 av Per Klarberg och Jimmy Ståhl (SD)

2017/18:3940 av Emma Wallrup m.fl. (V)

§ 20 Anmälan om interpellationer

Följande interpellationer hade framställts:

den 24 november

2017/18:209 Antalet handledartillstånd

av *Edward Riedl* (M)

till statsrådet Tomas Eneroth (S)

2017/18:210 Svarta körskolor

av *Edward Riedl* (M)

till statsrådet Tomas Eneroth (S)

2017/18:211 Svarttaxi

av *Edward Riedl* (M)

till justitie- och inrikesminister Morgan Johansson (S)

2017/18:212 Skrotbilar

av *Edward Riedl* (M)

till statsrådet Tomas Eneroth (S)

2017/18:213 Svarttaxi på nätet

av *Edward Riedl* (M)

till justitie- och inrikesminister Morgan Johansson (S)

2017/18:214 Svarta körskolor

av *Edward Riedl* (M)

till statsrådet Tomas Eneroth (S)

2017/18:215 Nykterhetskontroller

av *Edward Riedl* (M)

till justitie- och inrikesminister Morgan Johansson (S)

2017/18:216 Hastighetskontroller

av *Edward Riedl* (M)

till justitie- och inrikesminister Morgan Johansson (S)

2017/18:217 Byggandet av Sydostlänken

av *Annicka Engblom* (M)

till statsrådet Tomas Eneroth (S)

2017/18:218 Statliga institutioner och fake news

av *Josef Fransson* (SD)

till kultur- och demokratiminister Alice Bah Kuhnke (MP)

2017/18:219 Deltidsanställda brandmän

av *Anders Hansson* (M)

till justitie- och inrikesminister Morgan Johansson (S)

2017/18:220 Översyn av rätten att vidta stridsåtgärder på arbetsmarknaden

av *Jessika Roswall* (M)

till arbetsmarknads- och etableringsminister Ylva Johansson (S)

2017/18:221 Framtiden för svensk biogas

av *Gunilla Nordgren* (M)

till statsrådet Ibrahim Baylan (S)

2017/18:222 Migrationsverkets skuld till kommunsektorn

av *Jan Ericson* (M)

till statsrådet Heléne Fritzon (S)

2017/18:223 Patientsäkerhet kring psykofarmaka och självmord

av *Margareta Larsson* (-)

till socialminister Annika Strandhäll (S)

2017/18:224 Ett fungerande växtskydd för jordbruket

av *Jonas Jacobsson Gjörtler* (M)

till statsrådet Sven-Erik Bucht (S)

2017/18:225 Landsbygdens villkor

av *Lars Beckman* (M)

till statsrådet Sven-Erik Bucht (S)

2017/18:226 Fjärrstyrd flygledarverksamhet

av *Edward Riedl* (M)

till försvarsminister Peter Hultqvist (S)

2017/18:227 Sveriges säkerhetspolitiska handlingsutrymme

av *Pål Jonson* (M)

till utrikesminister Margot Wallström (S)

2017/18:228 Sveriges relation till USA och Nato

av *Pål Jonson* (M)

till utrikesminister Margot Wallström (S)

den 27 november

2017/18:229 Sveriges livsmedelsproduktion

av *John Widegren* (M)

till statsrådet Sven-Erik Bucht (S)

2017/18:230 Vargens status i art- och habitatdirektivet

av *Sten Bergheden* (M)

till miljöminister Karolina Skog (MP)

§ 21 Anmälan om frågor för skriftliga svar

Följande frågor för skriftliga svar hade framställts:

den 24 november

2017/18:325 Tystiklassen

av *Anna Wallentheim* (S)

till utbildningsminister Gustav Fridolin (MP)

2017/18:326 Vetenskapliga bedömningar och glyfosat

av *Jonas Jacobsson Gjörtler* (M)

till miljöminister Karolina Skog (MP)

2017/18:327 Tillstånd för råttbekämpning

av *Marianne Pettersson* (S)

till socialminister Annika Strandhäll (S)

2017/18:328 Allvarlig kritik mot Kronofogden

av *Cecilia Widegren* (M)

till finansminister Magdalena Andersson (S)

Prot. 2017/18:38

28 november

den 27 november

2017/18:329 Statlig närvaro i hela landet

av *Lotta Finstorp* (M)
till statsrådet *Ardalan Shekarabi* (S)

2017/18:330 Krav på kollektivavtal vid anställningar med lönebidrag

av *Ali Esbati* (V)
till arbetsmarknads- och etableringsminister *Ylva Johansson* (S)

2017/18:331 Konsekvenser av privatleasing

av *Lars Beckman* (M)
till statsrådet *Per Bolund* (MP)

2017/18:332 Uppehållstillstånd för japanska studenter

av *Boriana Åberg* (M)
till statsrådet *Heléne Fritzon* (S)

2017/18:333 Akademiska förbindelser med Japan

av *Boriana Åberg* (M)
till statsrådet *Helene Hellmark Knutsson* (S)

2017/18:334 Överlåtelse av väghållaransvar

av *Betty Malmberg* (M)
till statsrådet *Tomas Eneroth* (S)

2017/18:335 Riksrevisionens rapport om migrationspolitiska beslut

av *Johan Forssell* (M)
till statsrådet *Heléne Fritzon* (S)

2017/18:336 Åtgärder för svenska åkerier

av *Per Klarberg* (SD)
till statsrådet *Tomas Eneroth* (S)

2017/18:337 Regeringens inställning till en flexibel rovdjurspolitik

av *Daniel Bäckström* (C)
till miljöminister *Karolina Skog* (MP)

2017/18:338 Trafikverkets handläggningstider

av *Anders Åkesson* (C)
till statsrådet *Tomas Eneroth* (S)

2017/18:339 Hela Sverige och exemplet länsväg 801

av *Betty Malmberg* (M)
till statsrådet *Sven-Erik Bucht* (S)

§ 22 Anmälan om skriftliga svar på frågor

Skriftliga svar på följande frågor hade kommit in:

den 24 november

2017/18:269 Avgifter för användning av forskningsinfrastruktur

av *Boriana Åberg* (M)
till statsrådet *Helene Hellmark Knutsson* (S)

2017/18:273 FN:s möjligheter att förhindra ett nytt krig i Libanon

av *Robert Halef* (KD)
till utrikesminister *Margot Wallström* (S)

2017/18:284 Demokratin och naturen i Indonesien
av *Jamal El-Haj* (S)
till utrikesminister Margot Wallström (S)

Prot. 2017/18:38
28 november

den 27 november

2017/18:299 Nya besikttningsregler
av *Rickard Nordin* (C)
till statsrådet Tomas Eneroth (S)

§ 23 Kammaren åtskildes kl. 19.21.

Sammanträdet leddes
av andre vice talmannen från dess början till och med § 12 anf. 39 (delvis)
och
av förste vice talmannen därefter till dess slut.

Vid protokollet

JOHAN WELANDER

/Olof Pilo

Innehållsförteckning

§ 1 Justering av protokoll	1
§ 2 Anmälan om ersättare.....	1
§ 3 Anmälan om sammansatt utrikes- och försvarsutskott	1
§ 4 Meddelande om frågestund	2
§ 5 Anmälan om fördröjt svar på interpellation.....	2
§ 6 Ärenden för bordläggning	2
§ 7 Svar på interpellation 2017/18:64 om prioriteringar inom penningpolitiken	3
Anf. 1 Statsrådet PER BOLUND (MP).....	3
Anf. 2 NIKLAS WYKMAN (M).....	3
Anf. 3 Statsrådet PER BOLUND (MP).....	4
Anf. 4 NIKLAS WYKMAN (M).....	5
Anf. 5 Statsrådet PER BOLUND (MP).....	6
Anf. 6 NIKLAS WYKMAN (M).....	7
Anf. 7 Statsrådet PER BOLUND (MP).....	7
§ 8 Svar på interpellation 2017/18:72 om psykisk ohälsa.....	8
Anf. 8 Socialminister ANNIKA STRANDHÄLL (S).....	8
Anf. 9 LOTTA FINSTORP (M)	9
Anf. 10 Socialminister ANNIKA STRANDHÄLL (S).....	10
Anf. 11 LOTTA FINSTORP (M).....	11
Anf. 12 Socialminister ANNIKA STRANDHÄLL (S).....	12
Anf. 13 LOTTA FINSTORP (M).....	13
Anf. 14 Socialminister ANNIKA STRANDHÄLL (S).....	14
§ 9 Svar på interpellation 2017/18:101 om planerna på en nationell antidopningsorganisation	14
Anf. 15 Socialminister ANNIKA STRANDHÄLL (S).....	14
Anf. 16 SAILA QUICKLUND (M).....	15
Anf. 17 Socialminister ANNIKA STRANDHÄLL (S).....	15
Anf. 18 SAILA QUICKLUND (M).....	16
Anf. 19 Socialminister ANNIKA STRANDHÄLL (S).....	17
Anf. 20 SAILA QUICKLUND (M).....	18
Anf. 21 Socialminister ANNIKA STRANDHÄLL (S).....	18
§ 10 Svar på interpellation 2017/18:102 om utvärderingen av statens idrottspolitiska mål	18
Anf. 22 Socialminister ANNIKA STRANDHÄLL (S).....	18
Anf. 23 SAILA QUICKLUND (M).....	19
Anf. 24 Socialminister ANNIKA STRANDHÄLL (S).....	20
Anf. 25 SAILA QUICKLUND (M).....	21
Anf. 26 Socialminister ANNIKA STRANDHÄLL (S).....	22
Anf. 27 SAILA QUICKLUND (M).....	23
Anf. 28 Socialminister ANNIKA STRANDHÄLL (S).....	23
§ 11 Svar på interpellation 2017/18:108 om långa sjukskrivningar	24
Anf. 29 Socialminister ANNIKA STRANDHÄLL (S).....	24
Anf. 30 JOHAN FORSSELL (M).....	25
Anf. 31 Socialminister ANNIKA STRANDHÄLL (S).....	26
Anf. 32 JOHAN FORSSELL (M).....	27

Anf. 33	Socialminister ANNIKA STRANDHÄLL (S)	28
Anf. 34	JOHAN FORSSELL (M)	29
Anf. 35	Socialminister ANNIKA STRANDHÄLL (S)	30
§ 12 Svar på interpellation 2017/18:109 om övergrepp inom idrotten..... 30		
Anf. 36	Socialminister ANNIKA STRANDHÄLL (S)	30
Anf. 37	SAILA QUICKLUND (M)	31
Anf. 38	Socialminister ANNIKA STRANDHÄLL (S)	32
Anf. 39	SAILA QUICKLUND (M)	32
Anf. 40	Socialminister ANNIKA STRANDHÄLL (S)	33
Anf. 41	SAILA QUICKLUND (M)	34
Anf. 42	Socialminister ANNIKA STRANDHÄLL (S)	34
§ 13 Svar på interpellation 2017/18:113 om möjlighet till fler organdonationer..... 35		
Anf. 43	Socialminister ANNIKA STRANDHÄLL (S)	35
Anf. 44	JOHAN HULTBERG (M)	36
Anf. 45	Socialminister ANNIKA STRANDHÄLL (S)	37
Anf. 46	JOHAN HULTBERG (M)	38
Anf. 47	Socialminister ANNIKA STRANDHÄLL (S)	39
Anf. 48	JOHAN HULTBERG (M)	40
Anf. 49	Socialminister ANNIKA STRANDHÄLL (S)	41
§ 14 Svar på interpellation 2017/18:155 om regeringens planer för folkbildningen..... 41		
Anf. 50	Statsrådet ANNA EKSTRÖM (S)	41
Anf. 51	EVA LOHMAN (M)	42
Anf. 52	Statsrådet ANNA EKSTRÖM (S)	43
Anf. 53	EVA LOHMAN (M)	44
Anf. 54	Statsrådet ANNA EKSTRÖM (S)	45
Anf. 55	EVA LOHMAN (M)	46
Anf. 56	Statsrådet ANNA EKSTRÖM (S)	46
Ajournering..... 47		
Återupptaget sammanträde..... 47		
§ 15 Svar på interpellation 2017/18:90 om obligatorisk samhällsorientering under asyltiden 47		
Anf. 57	Statsrådet HELÉNE FRITZON (S)	47
Anf. 58	JOHAN FORSSELL (M)	48
Anf. 59	Statsrådet HELÉNE FRITZON (S)	49
Anf. 60	JOHAN FORSSELL (M)	50
Anf. 61	Statsrådet HELÉNE FRITZON (S)	51
Anf. 62	JOHAN FORSSELL (M)	51
Anf. 63	Statsrådet HELÉNE FRITZON (S)	52
§ 16 Svar på interpellation 2017/18:104 om distansutmätning 53		
Anf. 64	Statsrådet HELÉNE FRITZON (S)	53
Anf. 65	MARIA MALMER STENERGARD (M)	53
Anf. 66	Statsrådet HELÉNE FRITZON (S)	54
Anf. 67	MARIA MALMER STENERGARD (M)	55
Anf. 68	Statsrådet HELÉNE FRITZON (S)	56
Anf. 69	MARIA MALMER STENERGARD (M)	56
Anf. 70	Statsrådet HELÉNE FRITZON (S)	57

§ 17 Svar på interpellation 2017/18:105 om utredningar på migrationsområdet	57
Anf. 71 Statsrådet HELÉNE FRITZON (S).....	57
Anf. 72 JEFF AHL (SD).....	58
Anf. 73 Statsrådet HELÉNE FRITZON (S).....	59
Anf. 74 JEFF AHL (SD).....	59
Anf. 75 Statsrådet HELÉNE FRITZON (S).....	60
Anf. 76 JEFF AHL (SD).....	61
Anf. 77 Statsrådet HELÉNE FRITZON (S).....	61
§ 18 Svar på interpellation 2017/18:150 om glyfosat	61
Anf. 78 Miljöminister KAROLINA SKOG (MP).....	61
Anf. 79 JESPER SKALBERG KARLSSON (M).....	62
Anf. 80 Miljöminister KAROLINA SKOG (MP).....	63
Anf. 81 JESPER SKALBERG KARLSSON (M).....	64
Anf. 82 Miljöminister KAROLINA SKOG (MP).....	65
Anf. 83 JESPER SKALBERG KARLSSON (M).....	66
Anf. 84 Miljöminister KAROLINA SKOG (MP).....	66
§ 19 Bordläggning.....	67
§ 20 Anmälan om interpellationer	68
§ 21 Anmälan om frågor för skriftliga svar	69
§ 22 Anmälan om skriftliga svar på frågor	70
§ 23 Kammaren åtskildes kl. 19.21.	71